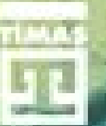
ROMAN

yaşlı ormanın gizemi

İTALYANCA ASLINDAN ÇEVİREN: YELDA GÜRLEK
ÖNSÖZ: CLAUDIO TOSCANI - YELDA GÜRLEK

DÜNYA EDEBİYATI

dino buzzati

Dino Buzzati

YAŞLI ORMANIN GİZEMİ

YAŞLI ORMANIN GİZEMİ
Dino Buzzatİ

TİMAŞ YAYINLARI | 3245
Dünya Edebiyatı Dizisi | 18

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Emine Eroğlu

EDİTÖR
Ayşe Tuba Ayman

KAPAK TASARIMI
Ravza Kızıltuğ

1. BASKI
Nisan 2014, İstanbul

ISBN 978-605-08-1242-8

Kültür Bakanlığı Yayİncılık
Sertifika No: 12364

DINO BUZZATI

İtalyan romancı, öykü yazarı, ressam, şair ve gazeteci. Hukuk eğitimini tamamlamadan önce, *Corriere delk Sera* gazetesinde haberci, redaktör ve özel muhabir olarak çalıştı. Edebi etkinliğine, *Bàrnabo delle Montagne* (Dağların Adamı Bar- nabo) adlı romanını yayımlayarak 1933'te adım attı. İkinci romanı *Il Segreto del Bosco Vecchio* (Yaşlı Ormanın Gizemi) 1935'te yayımlandı. 1940 Haziranında başyapıtı *Il Deserto dei Tartari* (Tatar Çölü) yayımlandı. Üç yıl bir savaş gemisinde görev yaptı. Savaş sonunda *Tatar Çölü* büyük ilgi gördü ve Buzzati'yi bir anda İtalya'nın önde gelen yazarları arasına yerleştirdi. Uluslararası başarısı ise *Tatar Çölü*'nün *Le Desert des Tartares* adıyla 1949 yılında Fransa'da yayımlanmasından sonra gerçekleşti ve eser kısa sürede yirmiden fazla dile çevrildi.

1953 yılında en başarılı oyunu kabul edilen *Un Caso Clinico* (Klinik Bir Vaka) Albert Camus tarafından uyarlanarak Fransa'da sahnelendi ve büyük başarı sağladı.

Buzzati, 1958'de Milano da ilk resim sergisini açtı ve 1960'da bilimkurgu türündeki tek romanı olan *II Grande Ritratto'yu* (Yaşamdan da Üstün) yayımladı. 1963'te beşinci ve son romanı olan *Un Amore* (Bir Aşk) yayımlandı. 1966'da dünyaca ünlü öyküsü *II Colombre* (Colombre), elli bir öyküsünün bir araya getirildiği seçkide yayımlandı.

1969 yılında, Orpheus'un modern bir uyarlaması kabul edilen *Poema a Fumetti* (Çizgi Roman Biçiminde Şiir) adlı resimli romanı yayımlandı ve büyük ilgi gördü. 1971'de *Le Notti Dijftcili* (Zor Geceler) adıyla, öykülerinin altıncı basımı yapıldı. Bu, aynı zamanda Buzzati'nin, hayattayken yayımlanan son kitabı oldu.

YELDA GÜRLEK

15 Eylül 1967'de Ankara'da doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi İtalyan Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu ve aynı fakültede Yüksek Lisans derecesini aldı. Dünyada ve İtalya'da Rönesans Tarihi üzerine doktora çalışmasına hazırlanmaktadır. ODTÜ, Yeditepe ve Bahçeşehir Üniversitelerinde İtalyanca okutmanı çalıştı. Galileo Galilei ve IMI İtalyan liselerinde ayrıca İtalyan edebiyatı ve özel Latince dersleri verdi. *Tanrı Nasıl İsterse* (Niccolò Ammaniti), *Tanrılar Okulu* (Stefano D'Anna), *Solup Giden Aşklar* (Sveva Casati Modignani), *Eş'siz* (Patrizia Gucci), *Paramparça* (Maria Venturi), *Nişanlılar* (Manzoni - Umberto Eco) eserlerinin aralarında bulunduğu pek çok yetişkin ve çocuk kitabını Türkçeye çevirmiştir.

YAŞLI ORMANIN GİZEMİ

1

Albay Sebastiano Procolo'nun yaşamını sürdürmek üzere 1925 yılının bahar aylarında Fondo Vadisi'ne geldiği bilinmektedir. Amcası Antonio Morro ölürken, köye on beş kilometre uzaklıktaki büyük bir orman arazisinin bir kısmını kendisine miras bırakmıştı.

Çok daha büyük olan diğer kısmın varisiyse, subayın ölen erkek kardeşinin anadan öksüz, babadan yetim, on iki yaşındaki oğlu Benvenuto Procolo idi; çocuk, Fondo yakınlarındaki bir yatılı okulda öğrenciydi. O zamana kadar Benvenuto'nun velayeti büyük amcası Morro'daydı. Onun ölümünden sonra ise bakımı Albaya verildi.

O zamanlar Sebastiano Procolo, tıpkı son zamanlarda olduğu gibi, uzun boylu, zayıf, gür beyaz bıyıkları olan ve pek rastlanmayan türde güçlü kuvvetli bir adamdı. Öyle ki, sol elinin (çünkü Procolo solaktı) başparmağı ile işaret parmağının arasına sıkıştırdığı bir cevizi kolayca kırabildiği herkesin dilindeydi.

Ordudan istifa ettiğinde, birliğindeki askerler ondan daha sert ve titiz bir komutanı bir daha hayatları boyunca göremeyeceklerini bildiklerinden, derin bir oh çektiler. Karargâhın kapısını, çıkmak üzere son kez araladığında, muhafız alayı son yıllarda hiç olmadığı kadar büyük bir disiplin ve kararlılık içinde hazır ola geçmişti; alayın zaten en iyisi olan borazancısı yeteneğinin çok üstünde bir performansla üç kez arka arkaya çaldığı dikkat borusuyla bütün taburu kendine hayran bırakmıştı. Albayın dudaklarını belli belirsiz aralamasıyla, uzaktan, yüzündeki gülümsemeyi andıran ifade, herkes tarafından gördüğü saygı karşısında duygulandığı şeklinde yorumlanmıştı; oysa komutanlarım yüzüne yansıyan, ayrılık heyecanından başka bir şey değildi.

2

Vadinin en varlıklı adamı sayılan Bay Morro, sakin yaradılışlı bir arazi sahibi olarak gücünü fazla kötüye kullanmamıştı. Çok sayıda ağacı kestirdiği doğruydu, fakat bunlar yalnızca, ormanlarının küçük bir bölümündeki ağaçlardı. Küçük olmakla birlikte ormanların en güzeli Yaşlı Orman bütünüyle korunmuştu. Bölgenin ve belki de dünyanın en yaşlı köknar ağaçları buradaydı. Yüzyıllardır tek bir ağacına bile balta vurulmamıştı. Bu Yaşlı Orman, Morroların önceden malikânesi olan bir ev ve diğer mülklerin yanında devede kulak sayılabilecek bir liste dolusu diğer orman arazileriyle birlikte Albaya miras kalmıştı.

Göz alabildiğine uzanan bu orman sayesinde Bay Morro, vadide yaşayan herkes gibi, büyük bir itibara sahip olmuş; ölmeden önce ormanı, üstelik de boşu boşuna, ulusal anıt ilan ettirmeye çalışmıştı.

Ölümünden bir ay sonra, Fondolu yetkililer merhumun ormancılık konusundaki üstün hizmetlerinden dolayı, Morro malikânesinin de yer aldığı düzlükte, onun canlı renklere boyanmış ahşap heykelini törenle açtılar.

Herkes ona benzediğini ve muhteşem gözüktüğünü söyledi. Ancak tören sırasında bir konuşmacı çıkıp da, “...Kısacası bu heykel, onun çalışmalarından geriye kalan anıtın yıkılmaz bir işaretidir.” deyince, davetlilerin çoğu bıyık altından gülerek birbirlerini dürttü: Bunun gibi bir heykel en fazla altı ay dayanır, sonra da çürüyüp yıkılırdı.

3

Albay Procolo'yu geldiği gün eski model bir arabayla istasyondan almaya giden kişi, Morroların orta yaşlı emektarı Giovanni Aiuti idi. Auti, ilk andan itibaren giriştiği samimi sohbetle saygı sınırlarının çoktan ötesine geçivermişti. (Bunun sonucunda, iyi kalpli Aiuti biraz daha mesafeli bir tavır takınmadığına içten içe pişmanlık duydu.)

Tanışıp selamlaşmalarının hemen ardından, Albaya "Bu olağanüstü!" deyiverdi. "Burnunuz... Onunkiyle tıpatıp aynı; zavallı Morro'ya olağanüstü derecede benzediğinizi biliyor muydunuz?"

"Ya, öyle mi?" diye sordu Albay.

"Özellikle de burnunuz, neredeyse tıpkısının aynısı, hani bilmesem..." diye ısrar etti Aiuti.

Bunun üstüne Albay, "Anlaşılan bu köyde şaka yapmak bir gelenek olmuş, yoksa bana mı öyle geliyor?" deyince, aralarında buz gibi bir hava esti.

Zor durumda kalan Aiuti, "Bunun belli başlı bir gelenek olduğu söylenemez, ama ara sıra yapılır... Ah Tanrım! Gelişigüzel bir sürü zırva işte!" diye karşılık verdi.

İki adam vakit kaybetmeden Morroların evine doğru yola koyuldular. İlk birkaç kilometresinde yol, vadi boyunca uzanan tarlaların arasında ilerler, sonra çıplak yamaçları tırmanmaya başlardı. Eve yaklaşık dört kilometre kala yüksek, fakat hasta ağaçların seyreldiği bir ormandan içeri girerdi. Son bir kilometrelik mesafede ise yönünü ağaçsız geniş bir düzlüğe açılan yaylaya çevirirdi. Tam bu noktada, bir zamanlar olduğu gibi bugün de ününü koruyan Yaşlı Orman'ın, tatlı Noel ekmeğini andıran iki tepenin arasından, vadinin zirvesine doğru adım adım yükselişini izlemek mümkündür. En uçtaki tepede, adına Yaşlı Ormanın Boynuzu denilen, yaklaşık birkaç yüz metre yüksekliğindeki sarı bir kayalık uzanmaktadır.

Çıplak ve aşınmış yüzeyiyle, yıllardır kimsenin ilgisini çekmeyecek kadar çirkin bir görüntüsü vardı.

Bu ilk yolculukta, Aiuti'nin sonradan anlattığına göre, Albayın sinirlerini bozan üç olay yaşanmıştır.

Birincisi, yakıtın bitmesi yüzünden düzlüğün hemen altındaki en dik dönemeçte arabanın yolda kalmış olmasıydı. Aiuti, yanmalı motorlar konusunda pek bilgisi olmayan Procolo'dan arabanın yolda kalmasının asıl nedenini gizlemeyi başardı. Araba zaten çok eski olduğunu, motor gücünün rampayı çıkmaya yetmediğini, yokuşun bu noktasına gelindiğinde her zaman böyle yaptığını söyledi.[1] Albay itiraz etmediği gibi, kızgınlığını da gizlemeye çabalamadı. "Böyle durumlarda Bay Morro ne yapardı?" diye sormakla yetindi.

"Bay Morro'nun bir at arabası vardı." diye karşılık verdi Aiuti. "Çok tuhaf bir rastlantı sonucu atı da kendisinden bir gün sonra öldü. Sahibine çok bağlı bir hayvandı."

Albay'ı sinirlendiren ikinci olay, kurumuş büyük bir karaçamın dibinde yaşandı. Birlikte yürüdükleri sırada, boğuk bir çığlık duyuldu. Procolo başını yukarı kaldırdığında ağacın üst dallarından birine tünemiş dikkat çekici büyüklükte siyah bir kuş görmüştü.

Aiuti, bunun bekçilik eden yaşlı bir saksağan olduğunu ve zavallı Morro'nun da ona çok değer verdiğini söyledi; çünkü bu kuş gece gündüz ağacın dalında oturur, yoldan geçen birini gördüğünde öterek evdekilere haber verirdi. Gerçekten de çığlığı çok uzaklardan bile duyulurdu. Kuşun yegâne yeteneği eve doğru ilerleyenleri bildirmekti; vadiye inenlere hiç ses etmediğinden bekçilik görevini layıkıyla yaptığı söylenirdi.

Procolo, bunun üzerine hiç düşünmeden, bu durumdan hoşlanmadığını ifade etti. Bunun gibi bir kuşa nasıl güven duyulabilirdi? Amcası güvenli bir uyarı istiyorsa, oraya bir adam dikmeliydi. Ayrıca bu hayvan da elbette uyuyordu, uykusunda nasıl bekçilik edecekti? Aiuti, saksağanın genellikle tek gözü açık uyuduğunu belirtti.

Albay Procolo tartışmayı keserek, "Yeter, yeter..." dedi ve yeniden, bastonunun yere vurarak başı önünde, sahibi olacağı ormana göz ucuyla bile bakmadan yürümeye koyuldu.

Eve vardıklarında, Procolo üçüncü kez sinirlendi. Çok karmaşık, eski bir yapıydı, hatta pitoresk olduğu bile söylenebilirdi. Her şeyden önce, bacalardan birinin üstünde yükselen demir rüzgârgülündeki figür yeni ev sahibinin dikkatini çekti.

“Bana bir kaz gibi geliyor, yanılıyor muyum?” diye sordu.

Aiuti de rüzgârgülünün üstündeki figürün kaz olduğunu onayladı. Bunu Morro yaptırmıştı, üç yıl oluyordu.

Bunun üzerine Albay, kendisine göre evde bazı değişikliklerin yapılması gerektiğini söyledi.

Tam bu sırada şans eseri, ormanın seyreldiği açık alanlarda eksik olmayan hafif bir rüzgâr esiverdi ve Albay, demir kazın dönerken hiç gürültü çıkarmadığını fark etti. Bu durumun onu ne kadar rahatlattığı yüzünden okunuyordu.

Bu sırada Morro, Amcası’nın hizmetkârı, altmış yaşlarındaki sadık uşağı Vettore, Albaya kahvesinin hazır olduğunu söyleyip evden çıkmıştı.

4

Ertesi sabah saat 10.30’a doğru, saksağanın usulüne göre öncelikli bildirimiyle beş adam eve geldi. Bunlar denetim yapmak üzere gelen Ormancılık Komisyonunun adamlarıydı.

Başkan Albay’a, mal sahiplerinin orman arazilerindeki bitkileri izinsiz kesmediklerinden emin olmak için bu tür kontrol amaçlı ziyaretlerin yapılmasını öngören yasayı açıkladı.

Şimdilerde mülkiyeti Benvenuto’ya ait olan bütün ağaçlık alanları en iyi şartlarda bırakmış ve vadinin gururu, ünlü Yaşlı Orman’a asla el sürmemiş olan Bay Morro, düzlüğü çevreleyen küçük orman arazisinden fazlasıyla yararlanmış olsa bile (ki muhtemelen uzun yıllar buradan tasarruf edilmişti) böyle bir meselenin içinde yer almıyordu. Ne var ki formalite, formaliteydi ve bu ziyaretin yapılması gerekiyordu.

Albay elinden geldiğince sessizliğini korudu. Sonuçta adından çok söz edilen bu Yaşlı Orman’ı görmek için kendisine eşlik edilmesi de memnuniyet vericiydi.

Procolo ve Komisyon üyeleri hep birlikte yola koyuldular. Issızlaşan araziden geçip arkalarında alabildiğine yüksek ve gösterişli, çeşitli çam ağaçlarıyla gittikçe sıklaşan bir ormanın kıyısına ulaştılar. (Bu noktada, Morro’nun, sanki bir fırtınadan zarar görmüşçesine yüksek ağaçlı ormanı biraz oradan biraz buradan seyrelterek ağaçları baltalattığını görmek Komisyon başkanını büyük hayrete düşürdü.)

Kesimin izleri pek belli değildi. Açıkça görülen yegâne durum, büyük olasılıkla ilerleyen yaşı ya da rüzgârın gücüyle devrilip boylu boyunca yerde yatan dev bir ağaçtı. Kimse kaldırma zahmetine girişmemiş, kuru dalları yumuşak ve yeşil bir küfle kaplanmıştı.

Böylece ortaya bir tartışma konusu çıktı. Albay, en azından Yaşlı Ormanda

kesim yaptırıp yaptıramayacağını sordu.

Komisyon başkanı bu konuda ayrıcalıklı bir yasağın bulunmadığı yanıtını verdi; ancak belli sınırların da doğal olarak ötesine geçilemezdi.

Komisyonun dört üyesinden biri olan, uzun boylu, iri yapılı ve yaşını göstermeyen Bernardi, saygılı bir ifadeyle söze girdi:

“Bu konuda yasaklama yok, fakat siz saygıdeğer Albayın soylu amcanız Bay Morro’dan geri kalmayacağına dair inancım tamdır. Bunlar bilinen en yaşlı köknar ağaçlarıdır. Ve ben eminim ki, sizin böyle bir niyet içine girmeyeceğiniz konusunda...”

Procolo, “Niyetimin ne olduğunu ben bile bilmiyorum.” diyerek Bernardi’nin sözünü kesti, “İfademi bağışlayın, ancak bunun bir işgüzarlık olduğunu da düşünmüyorum...”

Diğeri yeniden söz aldı:

“Lütfen beni dinleyin ve hemen öfkeye kapılmayın. Bir zamanlar, daha doğrusu yüzyıllar önce, bu topraklar tamamen çıplaktı. Buraların sahibi, emrinde küçük bir ordu bulunan Giaco olarak tanınan, Giacomo adında, son derece gözü kara bir hayduttu. Günün birinde buraya geri döndüğünde, elinde ölü ya da yaralı tek bir askeri bile kalmamıştı. O zaman şöyle düşündü: Dikkatli olmalıyım, ne olursa olsun bir süre sonra peşime düşeceklerdir ve benim saklanabilecek bir yerim yok. O halde saklanabileceğim bir orman yaratmalıyım. Dediğini yaptı ve fidanları dikmeye başladı. Ne var ki ağaçlar geç büyümekteydi, seksen yaşına kadar beklemesi gerekecekti. Böylece ordusu için yeni askerler aldı ve yeni topraklar için yola koyuldu. O günlerin üzerinden uzun yıllar geçti. Bütün bunlar bir müzeye dönüştürülebilirdi, fakat Giacomo’nun bir daha dönmeyeceğini bugün size kim garanti edebilir Albay? Hatta daha fazlasını söyleyeyim: Her an gelecekmiş gibi beklenmekte olan bu adamın dönüşü, belki tam da bu akşam gerçekleşebilir. Ve kesin olan bir şey varsa o da elinde tek bir kuruşu ve askeri olmadığıdır. Peşinde ise ellerinde tüfekler ve sopalar bulunan yüzlerce adam ve yüzlerce kadın olabilir. O ise elinde küçük bir pala, gözleri açlıktan ve yorgunluktan çökmüş halde olacaktır. İçine sokulabileceği ormanını el değmemiş halde bulmak onun hakkı değil mi? Burası aslında ve ne olursa olsun onun malı değil mi?”

Albay, aniden atıldı:

“Sabrımın da bir sınırı var! Bu, mantık sınırlarının ötesinde bir konuşma!..”

Bernardi yüksek sesle, “Ben akıldışı bir şey söylediğimi sanmıyorum. Bu ormanı yok etmek haksız bir davranış olacaktır. İşte size söylemek istediğim şey, tam olarak budur.”

Birkaç sözcük daha kekeledikten sonra tek başına Yaşlı Orman’a doğru ilerleyerek oradan uzaklaştı.

Komisyon başkanı, meslektaşını doğrulamak istercesine, karşısındaki tuhaf, biraz da sinirli duran adamı dikkatle inceledi; ormanları herkesten daha iyi tanıyordu, bir bitkiyi iyileştirmek söz konusu olduğunda ise değeri paha biçilemez biriydi.

Albay içinde bulunduğu durumdan son derece rahatsız görünüyordu; bir başına dönüş yoluna koyulduğu sırada Yaşlı Orman’ın içinden bir ses duyuldu:

“Albay, bir dakika buraya gelin ve kendi gözlerinizle görün!”

Albay, Komisyon başkanına, “Bu şekilde bağıran da kim?” diye sordu.

Şaşkınlığını gizleyemeyen başkan, “Anlamıyorum, hem de hiçbir şey anlamıyorum.” diye karşılık verdi.

Bernardi’nin sesini tanıyan Albay, “Takdir edersiniz ki, bu tür samimi hareketleri hiçbir şekilde kabul edemem, bunu aynen kendisine söyleyin.” diyerek uyardı.

“Albay! Albay!” Bernardi’nin sesi ormanın derinliklerinde kaybolurken, Albay hızlı adımlarla eve doğru yöneldi.

5

Sonraki olayın Ormancılık Komisyonu’nun ziyaretinin hemen ertesi günü mü yoksa ondan iki gün sonra mı yaşandığı tam olarak bilinmemekte.

Procolo akşam yemeğinden sonra evin önündeki açık alanda yürüyüş yapıyordu.

Saksağanın alarmı duyulduğunda, günbatımının ışıkları ufukta kaybolmak üzereydi. Albay Vettore’ye o saatte kimin gelebileceğini sordu. Vettore hiçbir fikri olmadığını söyledi.

Alarmın üstünden yirmi dakika geçmiş ve henüz kimse gelmemişti. Tam o sırada saksağan ikinci kez çığlık attı.

“Bir kez yanılabilir, ama iki kez yanıldığı hiç görülmedi.” dedi Vettore.

Albay yaklaşık kırk beş dakika boyunca çayırların üstünde bir aşağı bir yukarı yürüyerek gelen biri var mı, diye bekledi. Sonunda yatağına gidip uyumaya karar verdi ve Vettore’yi de bekçilik etmesi için görevlendirdi.

Işığı söndürüp uyumak için yüzükoyun döndüğünde saat 21.30’du. Tam o anda saksağanın üçüncü çığlığı duyuldu. Fakat ardından yine gelen kimse olmadı.

Saksağanın sesi 22.30’da, 23.10’da, tam gece yarısı 00.00’da, 01.40’ta, 02.55’te ve 03.43’te de duyuldu. Albay her defasında uykusundan uyanıyor, ışığı açıyor, altın saatine bakıyor ve gergin bir bekleyiş içine giriyordu.

Saat 03.49’da kuşun çığlığı andıran sesi onuncu kez duyulduğunda, Albay yatağından fırladı, giyindi, yanına tüfeği ile birkaç kutu fişek aldı ve saksağanın tünediği ağaca doğru yola koyuldu.

O gece gökyüzünde ay vardı, belli belirsiz küçüldüğü fazdaydı. Ormanın kıyısına vardığında, etraf yeteri kadar aydınlık olmasına rağmen Albay saksağanın ağacını geçip geçmediğini bir türlü anlayamadı. Ne var ki, bir

süre sonra kuşun boğuk çığlığı tam da başının üstünde yankılanıverdi.

Procolo gözlerini yukarı çevirdiğinde en üstteki dalların birinde tüneyen nöbetçi saksağanı hemen tanıdı. Zaman geçirmeden tüfeğini doğrulttu, nişan aldı ve ilk atışını yaptı.

Patlama sesinin yankılanması sona erdiğinde, geriye sadece vurulan saksağanın yüksek perdeden çıkardığı çığlıktan başka bir şey kalmamıştı; hayvan, dalın üstünde çırpınmaktaydı.

Albay, uğursuz yırtıcıların nasıl olduklarını gayet iyi kavramıştı. “Bu aptal şakalarına fazlasıyla göz yumdum. Senin yüzünden uykusuz kalmak istemiyorum!” diye bağırdı. “Bu gece tam on kez işaret verir gibi çığlık attın ve arkasından gelen giden kimse olmadı.”

“Aşağılık adam!” diye bağırdı saksağan, “Beni çok fena yaraladın. Bu gece oradan kimin geçtiğini sana asla söylemeyeceğim, sana bunu kesinlikle söylemeyeceğim!”

“Senin oradan geçerken gördüğün şey, olsa olsa kocaman bir hiçtir.” dedi Albay. “Kanıtı ortada, ben buraya geldiğimde de öttün, üstelik ben evden geliyordum.”

“Biraz içim geçmiş, uyuyakalmıştım; seni ağacın altında dikilirken görünce kim olduğunu anlayamadım. Aşağıdan gelen biri de olabilirdin elbette... Bir kez hata yapmak yasalara aykırı olmasa gerek!”

Bu arada saksağan büyük bir güçlükle daldan dala geçerek ağacın yüksekliğinin dörtte birine kadar inmişti. Acziyetini gizlemeye çalışırken, dik durabilmek için kanatlarını tünediği dala payanda gibi yaslamıştı.

Peşinden bir sessizlik geldi ve sonra ağaç gövdesinin köklerine isabet eden küçük, ritmik vuruşlar duyulmaya başladı. Albay bunların yukarıdan düşen kan damlaları olduğunu fark etti.

“Buradan geçen kimdi? Kimin peşinden vermiştin alarmı?” diye yeniden sordu Sebastiano Procolo.

“Sana bunu söylemeyeceğim.” diye yanıt verdi saksağan, “Boş yere ısrar etme.”

Yeni bir sessizlik oldu. Ağacın gövdesine düşen damlaların sesleri yine

duyuldu.

“Belki de yaran ağır değildir.” dedi Albay.

“Önemli değil, sen bunun için kendini yorma. Zaten bugün yarın bu uğursuz yerden çekip gitmek istiyordum. Ne kadar da safmışım, bir de alarm verme görevimin beğenildiğini düşünüyordum. Burası için üzülmeyeceğim. Zaten her şey son derece eski, kokuşmaya yüz tutmuş. Morro öldü. Ve senin de yaşına bakılırsa sevgili Albayım, senin de ömrünün şakası kalmamış.”

Albay sinirlenmişti, “Sesini kesmezsen, seni bir daha vururum!” diyerek çıkıştı.

Saksağan, anlaşılmaz sözlerle homurdanmayı sürdürdü. Sesi her zamankinden daha ağırlaşmıştı, güçlükle çıkıyordu.

“Beni haince yaraladın.” diyebildi sonunda. “Belki de ölümden kaçamayacağım. Şimdi izin ver, sana bir şiir okuyayım.”

“Şiir mi?”

“Evet...” dedi hüzünlü saksağan, “Bu benim yegâne eğlencem. Sadece birazcık zorlanıyorum. Kafiyeleri neredeyse hiç tutturamıyorum. Birinin dizelerime kulak vermesi elbette yerinde olacaktır, yoksa şiir ne işe yarar... Bu geçtiğimiz yıl sadece iki kez...”

“Eh, madem öyle...” diyerek sözünü kesti Albay, “O halde elini biraz çabuk tut.”

Artık hızı da sayısı da giderek azalan kan damlalarının ağacın köklerine düşerken çıkardığı pıtırtıların duyulabileceği bir sessizlik daha yaşandı. Saksağan, kanatlarıyla kendini destekleyerek var gücüyle doğrulmaya çalıştı. Başını aya doğru uzattı. Sonra, içinde aynı zamanda tatlı bir tını barındıran boğuk sesi duyuldu:

“Bir gün bana:
‘Hiç şüphe yok ki sen
çok güzel uçacaksın,
kolay ve tehlikesiz bir hayatta,
üstelik bizden çok daha uzun yaşayacaksın.’
dediklerini hâlâ anımsarım.

Böyle söylüyordu kardeşlerim.
Karşılık vermek için onlara, düşerdim telaşa,
‘Ben değil, aksine siz, olağanüstü yeteneklisiniz...’ ”

Şiirin bu yerinde, saksağan susuverdi; nefes nefese, “Üzgünüm, bir heceyi eksik söyledim. Nedenini bilmiyorum, arada bir böyle oluyor...” diye açıkladı.

Albay sağ eliyle, onu hoşgörüyle bağışladığını işaret etti.

Saksağan, “Pekâlâ,” diyerek söze kaldığı yerden devam etti ve “en son şöyle demiştik:” dedi.

‘ “...Ben değil, aksine siz,
olağanüstü yeteneklisiniz.
Şöhretiniz alıp yürüyecek,
belki de anıtlarınız dikilecek.
Çok daha başarılı olacaksınız
benden çok daha geç öleceksiniz.’”

Ben böyle söyleyince, kardeşlerim:
‘Neden gizlemek istersin üstün değerlerini?
Başarıların en büyüğüne taşıyacakken seni.’

Bu defa sözde öfkelenen ben,
‘Hayır, kardeşlerim hayır,
bir gün Amerika’da
kızıl bulutlar arasında
zaferi kucaklayan siz olacaksınız.’

Burada bitemezdi bu tartışma.
Nisan, Ağustos, Eylül ayında
Ve hatta Aralık’ta esen soğuk rüzgârlarda
Bu sonsuz övgüler var olacak daima.”

Albay yüksek sesle yukarı seslendi:

“Güzel bir kafiye yaptın!”

“Evet, bunu fark ettim.” dedi saksağan, “Ne yazık ki...”

Sebastiano Procolo dikkat kesildi. Saksağanın başını, desteğini

yitirmişçesine öne doğru düşerken gördü. Bütün bedeni o anda iki büklüm oluverdi. Sonra bir an belirsizlik içinde kalakaldı ve derken bir daldan diğerine ondan ötekine yuvarlanarak Albayın ayaklarının dibinde yere serildi.

Procolo kuşu yerden aldı, tek eliyle kaldırdı, sonra yeniden toprağın üzerine yatırdı. Oradan uzaklaştığı sırada gece sona ermekteydi.

6

Sebastiano Procolo’nun cinler ve rüzgâr Matteo hakkındaki öyküyü nasıl öğrendiği konusunda bazı eksik bilgiler vardı.

Vettore’nin anlattığına göre, Procolo bir akşam, ormanın içinden geçen bir ışık fark etmiş ve kimseye görünmeden takip ederek ona ulaşmış olmalıydı. Bu ışığın sahibi, elinde gaz lambasıyla ormanda yolunu kaybetmiş üç çocuğu evlerine götüren Bernardi’den başkası değildi; çocuklar Benvenuto’nun okul arkadaşlarıydı. Bernardi, Albay’ın kendisini izlediğinden ve her şeyi duyduğundan habersiz, çocuklara bu öyküyü anlatmış olmalıydı.

Diğerleri ise Albay’ın en başından beri kuşdilini bildiğini ve bu sırrı onlardan öğrenmiş olabileceğini savunmaktaydı.

Her iki varsayım da ikna edici değildi. İşin su götürmeyen bir yanı varsa o da Albay’ın gerçeği öğrenmek için çok zaman harcamamış olmasıydı; aksi halde sonradan yaşanan durum hiçbir zaman gerçekleşmeyecekti.

Çok kez dillendirilmiş, ama kimsenin inanmadığı eski bir hakikatti bu. Pek şaşırtıcı görünse de Fondo Vadisi’nde bunun ne olduğunun gerçekten ayırdına varabilmiş belki de kimse yoktur. Üstelik önyargılar ve batıl inanç, bu insanlar arasında son derece yaygın olmasına rağmen, hatta alttaki satırları kendi gözleriyle okuyacak olsalar bile, bugün onların nazarında değişen bir şey olmayacaktır büyük olasılıkla.

Yüzyıllardan beri herkes Yaşlı Orman’ın diğerlerinden ayrıştığının farkındaydı. Hiç kimse onu farklı kılanın ne olduğunu açık açık dile getiremezdi, insanlar kendilerine bile itiraf edemiyordu; yine de bu “başka”lık hali herkesin ortak kanısıydı.

Gerçeğin açıkça gün yüzüne çıkması tam olarak geçen yüzyılın başlarına denk gelir. Başrahip Don Marco Marioni vadiye yaptığı bir yolculuk

sırasında Yaşlı Orman'ı ayrıcalıklı kılan şeyin ne olduğunu açıkça anlamıştır. Bu durum kendisine o denli tuhaf görünmemiş olmakla birlikte, 1836 yılında Verona'da yayımladığı Bir Hacı Rahibin Yerbilimi ve Doğa Bilimi Notları'nda bu konuya ayrıca, kısa da olsa değinmiştir. Bilgiler az, öz fakat gayet açıktır:

"Fondo denilen bu yerde hayranlık uyandıran bir manzara ile zihnimi oyalamak hoşuma gitti. Dağcıların adına Yaşlı Orman dedikleri, boyları San Calimero çan kulesinin çok daha üstünde, eşi benzeri görülmemiş yüksek ağaçlarla dolu bu zengin ormanı ziyaret ettim. Gözlediğim kadarıyla bu ağaçlar, diğer bölgelerdeki ormanlarda da bulunan cinlerin yuvalarıydı. Bilgi almak için konuştuğum yöre halkı, konudan habersiz görünüyordu. Her bir ağaç gövdesinde, nadiren hayvan ve insan kılığında ortaya çıkan bir cin yaşadığını sanıyorum. Bunlar basit, iyiliksever, insana zarar vermeyen varlıklardır. Böyle bir orman hektarlarca dönümlük bir araziye yayılmakta..."

Yaşlı Ormanın cinlerini kaleme alan ilk ve son doğa bilimcisi Marioni oldu. Bilgi kesinlikle yeni değildi; çünkü bu konunun çeşitli vesilelerle, hatta çok geçmişte bile Fondo sokaklarında konuşulageldiği bilinmekteydi. Belki de bu konu, durumun gerçekliğine gözleriyle bizzat tanık olmuş birkaç ormancı sayesinde etrafta duyulur olmuştu. Ne var ki herkes meseleyi aslı olmayan bir söylentiymiş gibi değerlendirme yoluna gitmişti.

Aslında ormanın sonraki sahipleri ve vadinin sakinleri de buradaki köknar ağaçlarının diğerlerine benzemeyen bir yanı olduğunu fark etmişlerdi. Ortada tuhaf bir durum vardı ve bu tuhaf durum, kimsenin sorumlu tutulamadığı söylenen kesimlerin ne şekilde gerçekleştiğini açıklamaya yönelik bir katkı niteliğindeydi. Fakat söz cinlere geldiğinde, her defasında kahkahalarla gülünen bir alay konusu olup çıkıyordu bu durum.

Sadece küçük çocuklar, henüz önyargı nedir bilmediklerinden, sık ağaçlıklı ormanda cinlerin yaşadığının farkındaydılar. Bilgileri son derece sınırlı olmasına rağmen, durmadan cinlerden konuşurlardı. Yıllar geçtikçe onlar da gözle görülür biçimde değişmiş, ana babalarının saçma sapan masallarıyla uyutulur olmuşlardı.

Yaşlı Ormanda cinlerin olduğuna dair elimizdeki kesin bilgileri de burada belirtmeliyiz. Başrahip Marioni'nin yazdıklarına bakılırsa, bu yaratıklar

hayvan ya da insan kılığına bürünmüş halde ve bütünüyle olağanüstü biçimlerde tezahür edercesine ağaçların gövdelerinden çıkabilmekteydiler.

Anlaşıldığı kadarıyla, bunların gücü, hiç bir şekilde insanlara karşı koymak için yeterli değildi. Yaşamları, buradaki ağaçların varlığına bağlı olduğundan, asırlar boyu sürebilmekteydi.

Konuşkan olmaları nedeniyle, genellikle kendi aralarında ya da rüzgârla konuşmak için gün boyu yüksek ağaç tepelerinde oturur, özellikle de geceleri sohbet etmeyi sürdürürlerdi.

Ağaçların kesilmesiyle insanlar tarafından yok edilecekleri tehlikesinin bütünüyle farkındaydılar. Ancak onlardan biri, uzun yıllardan beri felaketi önlemek için var gücüyle çalışmaktaydı; Fondo halkının hayal bile edemeyeceği bu kişi Bernardi'nin ta kendisiydi.

Arkadaşlarından daha genç ve daha çalışkan olan Bernardi, sadece kardeşlerinin varlığını sağlama almak için insan kılığında, neredeyse sürekli olarak insanların arasında yaşamaktaydı.

Bu amaçla kendini Ormancılık Komisyonu'nun bir üyesi olarak seçtirmiş, Yaşlı Orman'ı koruması için uzun yıllar Morro'yu ikna etme mücadelesi vermişti; bunun boş bir çaba olduğunu bile bile. Onu en zayıf yerinden yakalamayı başarmış, Ormancılık Komisyonu'na dahil etmiş; dahası onun bir liyakat belgesi almasını ve şövalyelik unvanı ile onurlandırılmasını sağlamıştı. Ölümünden sonra da bir heykelini diktirmişti; Sade, fakat ince işçilikle yapılmış bir anıttı.

Bernardi'nin dostları için katlandığı fedakârlıklar, kurnazlıklar ve yorgunluklardır. Öteki cinler geceler boyu ağaçların tepesinde sohbet ederken, kendilerine özgü şarkılarını bir ağızdan seslendirirken; Bernardi Morro'yu hoş tutmak için kendisini hiç ilgilendirmeyen konularda onunla sohbet etmek ya da hiç hoşlanmadığı halde önünde bir şarap kadehi ile hiç keyif almadığı kâğıt oyunlarım oynamak zorunda kalırdı. Böyle zamanlarda pencereden içeri dolan, tadına doyulmayan reçine kokusunun eşliğinde kardeşlerinin uzaklarda kaygısızca söylediği şarkıları dinlerdi.

Bernardi, Albay Procolo'yu tanıdığı ve onun Yaşlı Orman'da kesim yaptırma niyetinde olduğunu fark ettiği ilk anda, onu ikna etmenin hiçbir koşulda mümkün olamayacağını da anlamıştı. Bu durumda dostlarının

kurtuluşu için son çare olarak rüzgâr Matteo'ya başvurmaya karar verdi.

7

Rüzgâr Matteo, bu yüzyılın başında, Fondo Vadisi'nde iyi bilinirdi; pek az rüzgâr onunki kadar kötü bir şöhrete ulaşabilmişti.

Onun göklere çıkarılan gücü, doğru ya da yalan, herkesi korkudan tir tir titretirdi. Matteo yaklaşırken kuşlar şarkılarını yarıda keser, tavşanlar, sincaplar, dağsıçanları ve yabani tavşanlar yuvalarına kaçar, inekler solukları kesilinceye dek böğürürlerdi.

1904 yılında O Vadisi'nde, hidroelektrik santrali için kurulan barajı yerle bir etmişti. Çalışmaların sona erdiği ve su seviyesinin yükseltilmek üzere olduğu bir sırada, Simone Divari adında bir şantiye işçisi yapının sağlamlığına dair bir arkadaşıyla sohbet ederken, ne bir yer sarsıntısının ne de bir fırtınanın bu yapıyı tehdit edebileceğini sözlerine eklemiş olmalıydı. Hükümet soruşturmasıyla en azından doğruluğu onaylanan ve Matteo tarafından tesadüfen duyulan bu sözler, onun delicesine öfkelenmesine yol açmıştı. Bütün gücünü toplayan rüzgâr Matteo barajın surlarına çarparak onu bir anda devirdi.

Olabildiğince hırslıydı, kendisinden çok daha güçlü meslektaşlarıyla kolayca karşılaşabileceği büyük ovalarda, okyanuslarda başına buyruk gezmek yerine küçük vadide efendilik taslamayı tercih ediyordu. Hiyerarşik düzende üstü sayılan dostlarının arasında bile tasladığı büyüklüğün tadını çıkarmasıyla tanınırdı. Öyle ki fırtınaların yönünü belirleyen çok güçlü rüzgârların Matteo ile sohbet etmek için sık sık oyalanmaya durdukları söylenirdi. Ne var ki, Fondo Vadisi'nin rüzgârı, onlarla sohbet ederken bile kaba ve kibirli halinden asla ödün vermezdi.

Hava kararmadan iki saat önce daha bir gözü kararırdı. Özellikle ayın büyüyen fazındaki günlerde gücü en üst seviyesine ulaşırdı.

Vadideki köylerde anlatılamayacak kadar büyük zararlara yol açtığı şiddetli

fırtınalarının ertesinde Matteo yorgun düşerdi. Böyle zamanlarda ıssız vadilerden birinin üstüne serilir, haftalarca kimsenin başına dert açmadan sakin sakin dolanırdı.

Bu nedenle ona karşı her zaman bir nefret duyulduğu da söylenemezdi. Uysallaştığı gecelerde Matteo sahip olduğu bir başka büyük özelliğini keşfederdi; üstün müzisyen yanı böyle vakitlerde kendini gösterirdi. Ormanların arasında, orada burada biraz kuvvetli biraz ılımlı eserken, kendi sesiyle çıkardığı müzikle eğlenirdi. Böyle zamanlarda ormanın derinliklerinden ilahilere benzeyen bitmek bilmez şarkıların yükseldiğini işitirdi. Fırtınadan sonraki böyle akşamlarda insanlar köylerinden çıkarak ormana gelir, bulutsuz gökyüzünün altında saatler boyu şarkı söyleyen Matteo'nun melodilerini dinlerlerdi. Kilisenin orgcusu kıskançlığa kapılır, bunun bir saçmalık olduğunu söylerdi, fakat bir gece vakti onu da bir ağacın dibinde gizlice dinlerken buldular. Müziğin büyüsüne öyle kapılmıştı ki yakalandığını fark etmemişti bile.

1905 yılında uzak bir diyardan büyük rüzgârlardan biri geldi ve Matteo'ya mağaralardan başka hiçbir yerde iyi dinlenilemeyeceğini öğretti. Bu durumda kendi ekseni etrafında kolayca dönebileceği genişlikte bir mağara bulması gerekiyordu; tüm bunları söyleyen bu yabancı rüzgâr, kendisine olağanüstü bir rahatlık sunuyordu.

O günden sonra Matteo kendine bir mağara aramaya koyuldu. Bulduklarının içine tamamen girmesi imkânsızdı, koridor şeklinde ve çok küçüktü mağaralardı bunlar. Kilise biçiminde, arkasında bir göl bulunan kocaman mağaraya ise yolunu kaybetmiş, kendisinden çok daha güçlü bir okyanus fırtınası önceden gelip yerleşmişti zaten. Yapacak bir şey yoktu.

Sonunda kendisine iyi bir öneri getiren bekçi saksağan oldu. Yaşlı Ormanın tepesinde, kayalıkların başladığı Boynuz Tepesi'nin tam dibinde, bir kuyunun ağzı kadar geniş, tamamen ıssız, büyük, küre biçiminde bir mağaraya açılan kocaman bir delik bulunduğunu söyledi.

Matteo hemen söylenen yere koştu. Deliği buldu. Büyük zorluklarla ve elinden geldiğince yumuşak hareketlerle dışarıda kalan bütün kuyruğunu çekiştirerek sonunda içeri girmeyi başardı. Böylece mağaranın keyfini çıkararak kendi etrafında yavaşça dönmeye başladı. Dönüşlerinin etkisiyle delikten dışarı şiddetli bir gümbürtü yayılmaktaydı.

Matteo’dan o güne kadar sadece kötülük görmüş Yaşlı Orman’ın cinleri o anda sessizce ağaçların gövdelerinden çıktılar, yerinden kaldırdıkları büyük bir değirmen taşını deliğin ağzına kadar iterek rüzgârı içeri hapsettiler. Delik, onun çıkması için hareket ederek içeriden çabalamasına izin vermeyecek kadar dardı ve değirmen taşı da benzerlerine göre fazlasıyla ağırdı. Bu durumda Matteo’nun çıkış yolunu yeniden açmaya çalışması onu hayli hiddetlendirecekti.

Bu şiddetli gümbürtü zamanla duyulmaz olmuş; Matteo’nun kaçmasına izin vermeyecek kadar dar bir çatlaktan sızan ve birtakım sözcüklere evrilen öfkeli bir ıslığa dönüşmüştü. Ağza alınmayacak bu küfürler gece gündüz hiç durmadan sürüp gitti. Onun kaba sözlerini duyan etraftaki otlar kurumuş, yakınındaki ağaçlar yapraklarını dökmüştü.

Yıllar geçtikçe ıslığı da zayıfladı, laneti etkisini yitirdi; başka bir ifadeyle ağzı kapalı deliğin yakınlarında yeniden otlar büyüdü. Duvardaki çatlaktan şimdi yalvarışları duyulmaktaydı. Matteo, özgürlüğünü geri vermeleri için yakarıyordu. Aralıksız yalvaran sesini duyan yabani hayvanlar onu şaşkınlık içinde dinleyerek taşın etrafında toplanıyorlardı.

Matteo kendini kurtaracak olana son derece cömert vaatlerde bulunuyordu: Uzak ormanlardan ağaçları söküp, en uzak çayırlardan hayvan sürülerini havalarda uçurarak getireceğine, o kişiyi zengin edeceğine dair sözler veriyordu. Gelmiş geçmiş tüm düşmanlarını alt etmek için yeryüzünde pek az hükümdarın sahip olduğu karşı konulmaz gücüyle bulutları toplayarak ya da uzaklaştırarak, isteğine göre iyi ya da kötü havaları emrine sunacağına yeminler ediyordu. Bu şekilde saatler boyunca, kendisini kurtaracak olana gösterebileceği tüm cömertliği en ince ayrıntısına kadar tarif etmekteydi. Oysa dışarıda onun sözlerine kulak veren otlar, birkaç meraklı tavşan ve onu dinlemekten sıkılmış bir grup kuş dışında kimse yoktu.

8

Albay Procolo sadece bunları değil, kimin tarafından olduğu bilinmemekle birlikte Yaşlı Ormanda kesim yapılmasını engellemek isteyen Bernardi'nin Kato'yu serbest bırakarak kendisine karşı kullanmayı amaçladığını da öğrenmişti.

Albay, Bernardi'den önce harekete geçmeye karar verdi. Bisikletiyle Fondo Vadisi'ne indi; oradan para karşılığı tuttuğu, ellerinde kazma, kürek, çekiç, keser, kaldıraç, matkapla mayın ve benzeri patlayıcı maddeler bulunan dört işçiyle birlikte Matteo'yu kurtarmaya gitti. Böylece rüzgâr emrinde olacak, kendisi de artık hiçbir şeyden korkmayacaktı.

Procolo ve dört işçi güneşin altında uzun bir tırmanıştan sonra Yaşlı Orman'daki Boynuz Tepesi'ne vardılar. Mağaranın ağzını kapatan değirmen taşını bulmakta hiç zorlanmadılar. Kayanın arkasından acı dolu, cılız bir sesin geldiğini duyunca rüzgârın hâlâ içeride olduğuna kuşkusu kalmayan Albay, anlaşılabilir bir tereddütle pazarlığa girişti. İlk iş işçileri oradan uzaklaştırmak oldu, ne de olsa bu konuşmayı duymaları doğru olmazdı. Değirmen taşına yaklaştı ve bastonuyla birkaç kez taşa vurdu. Sonra, "İçeride konuşan kim?" diye sordu.

Kayadan gelen tıslama giderek belirginleşti ve anlaşılmaz birkaç sözcüğe dönüştü.

Albay ne yapacağını bilemediğinden geri birkaç adım attı. "Aman Tanrım!.." diye kendi kendine söylendi, "Birbirimizin ne dediğini anlamayacak olursak..."

Birkaç dakika bekledikten sonra Albay yeniden harekete geçti, kayaya sokuldu ve daha güçlü bir sesle, "Seni serbest bırakırsam, bana itaat edeceğine yemin eder misin?"

Bunun üzerine rüzgâr, ıslığa benzer bir sesle dile geldi:

“Evet, elbette, elimden geleni yaparım.”

“Benim adım Procolo,” dedi dışarıdaki, “Albay Sebastiano Procolo.”

Matteo rahatsız edici bir sesle, “Daha yüksek sesle söyle! Anlamıyorum!” diye karşılık verdi.

“Sebastiano Procolo!” diyerek üstüne basa basa heceledi Albay, sabrı tükenmek üzereydi. “Şimdi yemin et, çabuk ol!”

Tıslayan rüzgâr çok net bir ifadeyle, “Yemin ederim ki, eğer Bastiano...”

“Sebastiano!” diye gürledi Albay.

“...eğer Sebastiano Procolo beni bu mağaradan kurtarıp özgürlüğüme kavuşturacak olursa ona itaat edeceğime, onun istediği gibi düşmanlarını yere sereceğime, onun arzusuna göre isterse fırtına isterse dingin bir hava yaratacağıma yemin ediyorum. Birinin hayatına mal olsa bile onun isteklerine bağlı kalacağıma yemin ediyorum. Son ana kadar, bütün yaşamım Sebastiano Procolo’nun yaşamına adanacaktır.”

“Gayet güzel,” dedi Albay, “bitti mi?”

İçerideki yanıt verdi:

“Bana kalırsa başka bir şey kalmadı, yemini tamamladım.”

Albay keskin bir ıslıkla işçileri çağırdı ve değirmen taşının yerinden çıkarılması gerektiğini bildirdi, işçiler malzemeleriyle derhal işe koyuldular. Albay alnındaki teri sildi, yakındaki bir köknar ağacının gölgesine çekilerek beklemeye koyuldu.

İlk mayınla birlikte değirmentaşı gözle görülemeyecek kadar küçük parçalara ayrıldı. Mağaranın ağzı toz bulutuyla kaplandı ve sanki tıkanıklığı giderilerek boşalan dev bir lavabo gibi, şiddetli bir anafor sesi duyuldu. Matteo varlığını tüm gücüyle kanıtlamak istercesine mayının bıraktığı dumanı dağıtırken, hortum biçiminde kendi etrafında dönerek dışarı çıktı, içeriden çıkmayan henüz küçük bir kısmı kaldığı sırada, Albay yerinden fırladı, mağaranın ağzına koştu ve var gücüyle bağırdı:

“Orası benim ormanım, ayağını denk al! Sana emretmediğim sürece ormana dokunamazsın!”

Albay bastonunu havada sallıyorken işçiler de şaşkınlık içinde kendisini

izliyorlardı. Rüzgârın kendisini hapseden cinlerden intikam almak isteyebileceğini ve bu nedenle ormanın altını üstüne getirebileceğini düşünmüştü Albay.

Gökyüzüne doğru yükselen Matteo gözü pek bir edayla, “Korkmana gerek yok Albay.” diye karşılık verdi. Boynuz Tepesi’nin çeperine çarparak ilerlemekte, tiz sesler çıkararak kayalığın eteklerine düşen belli büyüklükteki taşları yerinden oynatmaktaydı.

Albay kendini sakınarak oradan uzaklaştı, işçilerin işine son verdi ve dinlenmek için bir ağacın gölgesine uzandı. Yaklaşık yarım saat sonra başının üstünde bir şeyin hareket ettiğini hissetti. Büyük olasılıkla, Matteo daracık bir yerde geçen yirmi yılın ardından gerinip esnemekteydi.

Rüzgâr bir süre sonra yere indi, dalların arasında hafif hafif eserek Albay’a bir emri olup olmadığını sordu.

Albay bir süreliğine dikkatini toplamaya çalıştı; sonra da bir emri olmadığını, fakat ertesi sabah gelmesini istediğini söyledi.

Matteo alaycı bir ifadeyle, “Hepsi bu mu?” diye sordu.

“Hepsi bu.” dedi Albay. “Bugün ilk günün, nefes alman için sana izin veriyorum.”

Rüzgâr uzaklaştı, geriye sessizliği kaldı. Bir süre sonra Albay da dönmek için yola koyuldu. O gün ayağında yeni ayakkabıları vardı ve yürürken ezdiği çakıl taşlarının her adımda çıkardığı sesler, ormanın huzurunu bozmaktaydı.

9

15 Haziran günü Albay, Yaşlı Ormanda kesimlerin başlamasını emretti. Matteo'nun yol açabileceği olası tehlikeyi tamamen ortadan kaldıran Sebastiano Procolo, ormanın ortasında yer alan bir liste dolusu ağacın yere indirilmesini emretti. Bu sayede vadinin yükseklerinden öteki ağaçların kolayca taşınabilmesi için gereken bir dağ yolu açılacaktı.

İşçiler ormanın kıyısındaki yaklaşık kırk metre yüksekliğinde devasa bir kızılçama saldırdılar. 15.30 civarında Albay evinden çıkarak çalışmaları görmeye gitti, rüzgâr Matteo da yanındaydı.

Testerenin sesi alana yaklaştıkça daha iyi duyuluyordu. Oraya vardığında yarım daire şeklinde ağacın etrafını sarmış insan kalabalığı karşısında hayrete kapıldı.

Matteo kendisine bu kalabalığın, son yolculuğunda arkadaşlarını yalnız bırakmayan cinler olduğunu söyledi. Tamamı bu kadar değildi, orada bulunanlar sadece yakındaki orman bölgesinden gelerek toplanmışlardı. Procolo onların arasında duran Bernardi'yi hemen tanıdı.

Bunlar uzun boylu, sıska, açık renk gözlü, hatları dikkat çekmeyen ve yüzleri güneşten kavrulmuş kişilerdi. Üzerlerinde geçmiş yüzyılın modasını yansıtan, iddiasız ama temiz, soluk yeşil renkte giysiler vardı. Her biri elinde keçeden bir şapka tutmaktaydı. Çoğu beyaz saçlı ve sakalsızdı.

Kimse Albayın geldiğini fark etmemişti bile. Bu durumdan yararlanan Albay kolayca içlerine sokuldu ve olup biteni yakından izlemeye koyuldu. Cinlerin tam arkasında durup birinin ceketinin kenarlarından sarkan şeride, büyük bir dikkat ve özenle dokunarak gerçek bir kumaş mı, yoksa bir hayal mi olduğunu anlamak için yokladı.

Ormancılar, kendilerini seyreden kalabalığın varlığından habersizmişçesine, büyük bir kayıtsızlıkla işlerini yapmaktaydılar. Ağaç gövdesinin neredeyse

yarıdan fazlasını ayırmış olan dört işçi testereleriyle bir aşağı bir yukarı gidip gelmekteydi. Beşinci işçi ise ağacı doğru yerinden çekebilmek için kullanacakları halatı bağlamak için yukarı çıkmıştı.

Diğerlerine çok benzeyen cinlerden biri ağacın köklerine yakın bir taş parçasının üstünde tek başına oturmaktaydı. Bu, kesilen köknar ağacının ciniydi. Büyük bir dikkatle ormancıların çalışmasını izliyordu.

Herkes suskundu. Sadece testerelerin sesiyle Matteo tarafından hareketlendirilen dalların hışırtısı duyuluyordu. Hareketli bulutlar yüzünden güneş de bir görünüp bir kaybolmaktaydı. Albay, çevredeki ağaçların üstü alabildiğine doluyken, yere devrilmek üzere olan ağaçta tek bir kuşun bile bulunmadığını fark etti.

Bernardi bir anda yarım daire şeklindeki kalabalıktan ayrıldı ve boş alana doğru ilerledi. Taşın üstünde bir başına oturan cinin omzuna dostça vurarak yanına sokuldu. Dostlarının adına da konuştuğunu anlatmak istercesine yüksek sesle, “Sana veda etmeye geldik Sallustio!” dedi. Alaçamın cini, gözlerini ağacı gövdesinden ikiye ayıran testereden bir an olsun ayırmadan ayağa kalktı. Bernardi dingin bir sesle sözlerini sürdürdü:

“Bu olanlar çok üzücü, bizler kesinlikle buna alışkın değiliz. Fakat bunun önüne geçmek için ne denli çaba harcadığımı sen gayet iyi biliyorsun. Ayrıca ihanete uğradığımızı ve rüzgârın elimizden alındığından da haberdarsın.”

Bunları söylerken, belki tamamen bir rastlantı sonucu, bakışlarını cin kalabalığının arkasına gizlenen Albay’ın bulunduğu yöne çevirdi.

“Sana elveda demek için geldik.” diye devam etti Bernardi. “Bu akşam itibariyle uzaklarda olacaksın, gençliğimizde hakkında sıkça konuşulduğunu işittiğimiz alabildiğine büyük ve sonsuzluğa uzanan ormanda... Yabani tavşanların, yediuyuklayanların, bitki köklerini kemiren danaburunlarının, ağaç gövdelerini oyan böceklerin, yaprakları kemiren kurtların olmadığı uçsuz bucaksız yeşil bir orman... Orada fırtınalar olmayacak, şimşeklerle ya da yıldırımlarla karşılaşmayacaksın, sıcak yaz gecelerinde bile. Ölüp giden dostlarımızla buluşacaksın. Onlar yeni bir yaşama başladılar, üstelik gerçek bir yaşam. Toprakta çiçekli bitkilere dönüştüler, yeniden çiçek açmayı öğrendiler ve yavaş yavaş göğe doğru

yükseldiler. İçlerinden pek çoğu çoktan büyümüştür bile. Yaşlı Teobio'yu yeniden görecek olursan selamlarımı söyle; de ki onun gibi bir alaçam ağacı bir daha gelmedi, neredeyse iki yüz seneden uzun zaman geçti. Bunu duymak onun hoşuna gidecektir.

Böyle bir ayrılık elbette bir parça zorluğu da içinde barındırıyor. Herkes birbirine sevgiyle bağlanmışken tüm bu olanlar tuhaf geliyor. Ama bir gün yeniden buluşacağız. Dallarımız yeniden birbirine değecek ve biz sohbetimize kaldığımız yerden devam edeceğiz, kuşlar yeniden bizleri dinleyecek. Burada olmayan, kocaman, çok güzel ve çok renkli kuşlar göreceksin orada.

Sana tüm kalbimle itiraf ediyorum, çok güzel bir veda konuşması hazırlamıştım, fakat böyle sakin sakin konuşmak daha iyi. Birkaç gün içinde, belki de yarın içimizden bir başkası daha senin yanına gelecek. Sayının giderek artacağı, hatta içlerinde benim de bulunabileceğim kaçınılmaz bir durum bu. Gittiğinde yerini hazır bulacaksın; sabırla yeni, bundan çok daha güzel bir ağaca dönüşeceksin. O ormandaki köknar ağaçlarının boyları üç yüz metreden bile uzundur, hatta aralarında bulutları geçenler bile vardır. Kısacası, orada rahat edeceksin. Kim bilir belki de birkaç ay içinde korkarım Yaşlı Ormandaki kardeşlerini bile unutacak, mutlu günlerimizi artık anımsamaz olacaksın."

Bernardi sustu. Dostu elini sıktı, "Teşekkür ederim, şimdi diğerlerinin yanına dön, çünkü giderek kötüleşiyorum sanırım. Tören yapmanın zamanı değil." dedi.

10

Bernardi konuştuğu sırada fırtına başlamıştı. Büyük kara bulutlar gökyüzünde üst üste toplanmış, enerji yüklü rüzgârlar ormana doğru esmekteydi. Birdenbire her yanda dallar kırılmaya başladı.

O sırada diğer cinler, ağaçlarının rüzgâr yüzünden devrilebileceğinden korkmuşlardı. Her birinin aklına kendi ağacı gelince bir an evvel gidip yuvalarını yoklamak istediler. Bernardi konuşmasını yaptığı sırada, sessizce birer birer oradan uzaklaşmış, arkadaşlarını ölüm döşeğinde bir başına bırakmışlardı. Büyük ormanın kıyısında sadece birkaç ormancı ile Bernardi, Sallustio ve Albay kalmıştı. Bernardi de kısa bir süre sonra ormanın içlerine doğru ilerledi.

Sebastiano Procolo bu fırtınayı harekete geçirenin Matteo olduğundan şüpheleniyordu. Ona adıyla seslendi. Rüzgâr, sakin sakin Albayın yamacında geziniyormuş gibi, derhal cevap verdi ve uslu durduğunu söyledi. Ancak Albay buna ikna olmadı, ortamın karışıklığından yararlanarak Matteo'nun diğer rüzgârlarla birlikte çam ağaçlarını sarsmış olabileceğinden kuşkulanıyordu.

Sebastiano Procolo o fırtınada yerinden kımıldamak istemediğinden bu duruma açıklık getirmek pek mümkün olamadı. Olduğu yerde duruyordu, ama cinlerin neden çekip gittiklerini artık emindi. Ormandaki dalların hışırtısı öyle şiddetliydi ki, kimi zaman testerelerin gürültüsünü bile bastırıyordu.

Devrilmek üzere olan alaçamın cini, birdenbire Albaya yaklaştı, "Sen karşı emir için mi buraya geldin?" diye sordu.

"Hangi karşı emir?" diye sordu Albay.

"Burada patronunun, yani Albay Procolo'nun düşüncesini değiştirdiğini ve kesimin durdurulması için emir verdiğini düşünüyordum."

“Albay Procolo hayatı boyunca bir kez bile verdiği emirden geri dönmemiştir.” dedi Sebastiano buz gibi bir sesle.

“Onu tanır mısın?”

“Uzun yıllardan beri.”

Kendilerine bakmayan ormancıları işaret ederek, “Şuradaki adamlar yaptıkları işten vazgeçseler...” dedi cin, “Belki açtıkları kesik zamanla kendini onarır ve ben de yaşamaya devam edebilirim...” Sonra aniden yüzünü çevirdi, sağa doğru bir şeyi işaret etmek ister gibi uzandı ve ümitsizce haykırdı, “Ama bak şuraya, bir bak!..”

Ormancılar rüzgârın ağacı olması gerekenin tam aksi yönündeki bir yere düşüreceği korkusuyla gövdenin tamamını testereyle kesmek üzere işlerine daha bir sıkı sarıldılar. Alaçamı yere indirmek için hep birlikte halatlara asılmış çekiyorlardı.

İçlerinden biri, Procolo’nun çok yakınında durduğunu için ezilebileceği korkusuyla, “Dikkatli olun Albay Bey!” diye seslendi. Albay olduğu yerde hareketsizce bekledi. Cin, açıklanamaz bir şekilde bir anda ortadan kayboldu. Alaçamdan insanın içini parçalayan bir kırılma sesi geldi; ağacın gövdesi giderek hızlanan hareketlerle ağır ağır katlanmaya başladı. Sonra devasa bir gümbürtüyle devrildi.

Dallar, kısa bir süre için inlemeyi sürdürdü. Sonunda sadece ormanın değişmez sesi duyuldu. Gökyüzü gittikçe karardığından ormancılar aletlerini toplar toplamaz koşarak uzaklaştılar.

Albay o zaman bile yerinden kalkmadı. Vurdumduymazlığını sürdürüyor, fırtınanın ve yaklaşmakta olan akşamın karanlığında kaybolan ölü ağacı izliyordu. Orman karanlık surlar gibi birkaç metre yükseliyor ve içinden her seferinde bir parça daha ciddi bir ses yayılıyordu.

Sebastiano Procolo hareket etme yeteneğini yitirmiş gibiydi. Yaklaşık yarım saat kadar hareketsiz kaldı. Kendine geldiğinde hava çoktan kararmış, fırtına hızını arttırmış ve ilk damlalar düşmeye başlamıştı.

Derken Albay korkunç bir öfkeye kapılmış gibi bastonunu sallayarak seslenmeye başladı:

“Matteo! Matteo!” Kimseden karşılık gelmedi. Sadece kendisinin bir türlü

anlayamadığı ve ormanı delicesine kırbaçlayan diğer rüzgârların yüksek perdeden sesleri vardı.

İki gök gürültüsü arasında duraklayarak defalarca seslendi Matteo’ya. Her zamanki gibi dimdik, ama gözle görülür bir öfke içinde eve dönüş yoluna koyuldu. Nidaları ormanın gürleyen uğultusunda kayboluyordu. Kısa bir süre sonra yolunu şaşırdı:

Yarı karanlıkta izlediği patika yoluna bir türlü çıkamıyordu. Yağmur artık bardaktan boşalırcasına yağıyordu.

Aniden ağaçlardan birinin arkasında bir adam belirdi. Albay, Bernardi’yi tanıdı, pek memnun olmuştu. “Tanrı isterse adam yollarmış.” diye seslendi, “Yolumu kaybettim.”

“Ben size eşlik ederim.” dedi Bernardi. “Size söylemem gereken bir şey var...”

11

Gün ağarıncaya kadar sürüp giden sohbet boyunca birbirlerine tam olarak ne söyledikleri bilinmemektedir. Albay, Bernardi ile birlikte çalışma odasına kapanmış ve meraklı Matteo'nun burnunu sokabileceği korkusuyla pencerelerin panjurlarını da sımsıkı örtmüştü. O gece fareler bile çalışma odasına girmemişlerdi.[2] Ancak sonrasında gelişen durumlara bakılarak bu konuşmadan bir sonuç çıkarmak mümkün.

Konuşma sonrasında Procolo'nun Yaşlı Orman'da kesimleri durdurma sözü verdiği sanılmaktadır. Belki de Sallustio çamının ölümü kendisini biraz etkilemiştir. Ancak onu asıl ikna eden, cin tarafından sunulan ödüldür.

Kesin olmamakla birlikte, bu anlaşma sayesinde, Albay'ın Yaşlı Ormanın cinleri üstünde tam anlamıyla söz sahibi olduğu bilinmektedir. Cinler, özellikle yakılacak odunlarla, kendiliğinden devrilen yaşlı ağaç parçalarını toplamak ve malzemeyi at arabalarıyla kamyonlara kolayca yükleyebilecekleri ormandaki ağaçsız bölgeye taşımakla görevlendirildiler. Ormanın enine boyuna büyüklüğü hesap edildiğinde, odun rezervleri neredeyse bitmek tükenmek bilmeyecek seviyedeydi. En düşük fiyattan hesaplandığında bile Procolo bu satışlardan, kesimlerden elde edeceğinden çok daha fazlasını kazanacak; üstüne de ormanın zarar görmesi engellenecekti. Diğer yandan, ormanın her köşesine dağılmış bütün odunları cinlerin yardımı olmadan toplayabilmek imkânsızdı, düşüncesi bile akıllara ziyandı.

Vadide bugün bile sıkça konuşulan o karanlık güç, 15 Haziran tarihli anlaşma sayesinde Sebastiano'yu yola getirmişti. Bizden önce hiç kimse, Albay'ın elindeki yetkilerin neler olduğunu tam olarak bilmedi; hatta bu yüzden ortaya aslı astarı olmayan söylentiler bile çıktı, eski bir askeri görevli olan Albay tehditkâr bir şöhret kazandı. (Bu arada, Benvenuto'ya ait olan daha büyük ormanda düzenli bir sıraya göre kesimlerin yapılmakta

olduğunun da bilinmesinde yarar var. Çocuğun idaresi, önceden belirtildiği gibi, vasisi olan Procolo’nun sorumluluğundaydı.) Bildiğimiz kadarıyla Procolo’ya düşen haklar yakılacak odunların neredeyse sadece tedarik edilmesiyle sınırlıydı; cinlerin üzerinde gerçek anlamda bir otorite kurmak söz konusu olamazdı. Her şeye rağmen kendisinden önce hiçbir insanın sahip olmadığı türden bir güçtü elindeki.

12

Bir gece (21 Haziran olmalı) ormanda bir eğlence düzenlendi. Procolo bunu tek başına, 22.00 sularında fark etti.[3] İşlerden güçlerden konuşmak için kendisini oyalayan Aiuti'ye nedenini açıklamadan Yaşlı Orman'a giden patikayı bilip bilmediğini ve kendisini derhal oraya götürüp götüremeyeceğini sordu. (Rüzgâr Matteo, karanlık çöktüğünde uzaklaşması gerektiğini ve sabaha kadar da dönmeyeceğini bildirmişti.)

Yarım saat içinde ormanın kıyısına vardılar. Gaz lambasının ışığında bir patika boyunca ormanın ortasına kadar ilerlediler ve ay ışığının aydınlattığı geniş düzlüğün sınırına kadar hiç durmadan yürüdüler.

Etrafta sadece karanlığa gömülmüş, baş döndürücü yükseklikteki köknar ağaçları vardı. Karanlığın ortasındaysa düzgün bir çayır, çayırın üstünde, dallar ve sürgünlerden yoksun, ölü bir ağaç kim bilir ne kadar uzun zamandır boylu boyunca uzanmaktaydı.

Tam da burada yapılıyordu eğlence. Doğrusu ortada eğlenceye dair gözle görülür bir şey yoktu; köknar ağaçları boyunca kayan ışık demetlerini, ayın parlak ışığını ve düzlükte toplanan çok sayıdaki cini saymazsak tabii. Albay, hareket etmeden, bir şey bekler gibi sessizce gölgede toplanan cinleri uzaktan izlemeye başladı.

İki ağaç cini sık ormanın içinden çıktığı anda lambanın ışığı sönüverdi. (Bu özel durum hakkında sonradan çok şey söylendi: Bazıları Albayın görülme korkusuyla gaz lambasını kendisinin söndürmüş olabileceğini savunuyordu, ancak bunu söyleyenler belli ki Albay Procolo'nun nasıl bir adam olduğunu bilmiyorlardı.)

İki adam, olan biteni anlamak için gölgenin tam sınırında durdular. Procolo'nun Aiuti'ye, "Bana göre çok komik bir durum bu, ortada dikkat çekecek bir şey de yok." derken attığı küçük kahkaha, ormanın derinliğinde

korkunç biçimde yankılandı.

Bunun üzerine Aiuti, “İzniniz olursa ben buradan gitmek istiyorum.” dedi. “Fondo’ya gitmem gerekiyor, yarın yapılacak işlerim var da.”

Albay o sırada ormanın her köşesine yayılan sesi tanımış, ona selam vermeye gerek bile duymamıştı. Kendisine yabancı gelmeyen bu sesin Matteo’ya ait olduğundan emin oldu kısa bir süre sonra. O sırada çok uzaktan gelen, belli belirsiz bir çan sesi duyuldu. Procolo altın saatine baktı: Tam gece yarısıydı.

Konsere başlayan Matteo, düzlüğün etrafında dönüyor, ağaçların çıplak gövdelerine ve dallarına çarparak kendi müziğini yapıyordu. Gerçek bir şarkı olduğu iyice anlaşılabilsin diye notalarını gitgide daha geniş bir alana yayıyordu.

“İnsanlar onu hiç görmediler, – sonbahar öğleden sonraları – evlerin yakınından geçerken – izlerini bırakırdı – genellikle tenha, – beyaz yolların tozlarına, – fırtınalı gökyüzünün kapladığı yollara. – insanlar kendi işlerine bakardı, – gözlerini diğer yana çevirirdi – karalar giyen adam – evlerinin yakınından geçerken. – Neden sonra fark eder, – ‘izlerini gördünüz mü?’ diye sorarlardı. – ‘Buradan geçmiş olmalı, – vay başımıza gelenler!’ – Ona rastlamak bir tek bana kısmet oldu, – sonbaharda öğleden sonraları, – kimsenin geçmediği yollarda, – sık sık gezinirken. – O gün sırtında taşımaktaydı...”

Rüzgâr bir an için susuverdi:

“...sırtında taşımaktaydı... Yok, öyle değildi; artık anımsamakta zorlanıyorum, üstünden neredeyse yirmi yıldan çok zaman geçti ve bu öyküleri bir daha kimseye anlatmadım. Ey orman halkı, siz söyleyin bana, devamı nasıldı, hatırlıyor musunuz?”

Gölgedeki cinlerden biri, “O günlerin üstünden çok zaman geçti,” diye yanıtladı, “ne diyeceğimi inan ben de bilmiyorum. Sen en iyisi, başka bir öykü anlat.”

Rüzgârın sesi yeniden duyuldu:

“O halde sizlere, kimsenin bulamadığı kraliyet baykuşunun vasiyet öyküsünü anlatayım, – üstelik hâlâ bir yerde duran, – belki bir kayanın

çatlağında, – ya da bir ağaç kabuğunun arasında – belki de toprağın altında – ya da şeffaf bir mücevher kutusunda. – Çok çok büyüktü zenginliği, ben diyeyim dağ gibi altınlar, siz deyin yakutlar. – Uyumak haram olsa da baykuşa, – bir saat olsun durup dinlenmeden, – vasiyetini yazardı, – tamamlamaya ömrünün yetmeyeceğinden korkardı. – Tam üç bin sayfa yazmıştı...”

Rüzgâr yeniden sustu:

“Tam üç bin üç yüz sayfa yazmıştı... Yok, bu kadar da değil, çok iyi anımsayamıyorum. Baykuşlar, hey! Sizler devamını hatırlıyor musunuz?”

Bir köknar ağacının tepesinden çatlak bir ses yükseldi:

“Hatırlasam da, sana tek bir söz söylemem. Bu kraliyet baykuşunun vasiyet öyküsü, doğrusunu istersen hiç hoşuma gitmedi. Dahası, bana kıssası olamayan bir mesel gibi geldi.”

Matteo, yeniden söz aldı. Duyduğu heyecan bütünüyle sesine yansıyor, öte yandan sürekli tekrarlanan unutkanlığının şenliğin keyfini kaçıracağını seziyordu.

“O halde sizlere Korkusuz Çocuk Dosso’nun öyküsünü anlatayım. – Bütün hayvanlar ondan korkar – ölmesini isterlerdi. – Ve işte geceleri o uyurken, – evinin etrafında toplanır, – gün ağarıncaya kadar – onu korkutmak için bağırırlardı. – Dosso öfke içinde uyanır, – tüfeğiyle ateş etmeye başlardı. – Bir gece bir tilkiyi, – bir başka gece bir sansarı – köpekleri, sıçanları ve kirpileri öldürürdü. – Ne var ki hayvanlar ertesi gece yine oraya gelir – ‘Cesaretin varsa git ve bizonun kilitli kaldığı – boz mağaranın kapısını aç.’ derlerdi. – Böylece bir sabah Dosso boz mağaraya gitti – ve demir kapıyı güçlükle açtı. – Bizon dışarı gelmedi, – gelen sadece kükremesiydi, – bu öyle korkunç bir kükremeydi ki – sonunda çocuğun kulaklarını sağır etti. – İşte o zaman...” Matteo bunu dedikten sonra bir kez daha sessizliğe gömüldü, “Bunun da sonunu anımsamıyorum... Anlaşılan hepsini unutmuşum.”

Tam o sırada, düzlüğün hemen sınırında, küçük ve tiz bir çocuk sesi yükseldi ve Matteo’nun öyküsünü, üstelik doğru melodiyle mırıldanarak, “Evet! Ben bunu anımsıyorum! Eski bir defterde görmüştüm...” diye anlatmaya devam etti:

“İşte o zaman Dosso çok korktu, – korkudan titreyerek evine koştu. – Bir daha onu elinde tüfeğiyle kırlarda bayırlarda – koşarken değil, – evinin önünde otururken gördüler sadece. – Hayvanların hiçbiri buna bir anlam veremedi – anlaşılan o ki Dosso çok değişmişti. – Gece vakti bir daha değil onu korkutmaya, – uyandırmamak için kapısından bile – geçmez oldular korkuyla. – Dosso’nun artık duymayan kulaklarını – ya duyarsa diye – şaşırmayan horoz bile şaşırır oldu zamanı – şafak sökmeden dört saat önce öterdi – bölmemek için oğlanın uykusunu – şimdi artık o da susuyordu!”

Albay yakınındaki şarkı söyleyen çocuğa dikkatle bakmış, fakat yoğun sis yüzünden doğru dürüst görememişti.

Çocuk ortaya çıkıp yarım kalan şarkıya devam edince rüzgâr Matteo da öykünün unuttuğu kısmını yeniden anımsamış ve çocuğa eşlik etmeye başlamıştı. Defalarca prova yapmışlar gibi, şarkıyı birbirleriyle son derece uyumlu seslendirdiler. Güvenini yeniden kazanan Matteo’nun kusursuz sesi, yirmi yıl önce olduğu gibi ormandan uzaklara taşıyordu. Köknar ağaçlarının tepeleri şarkının ritmine göre bir bu tarafa bir öteki tarafa sallanıyordu.

Sonunda çocuk ay ışığının altına doğru iki üç adım ilerledi. İşte o zaman Albay, Benvenuto’yu hemen tanıdı. Hiç düşünmeden karşısına geçip sordu:

“Gece yarısı okuldan çıkmak için sana kim izin verdi?”

Amcasının aniden belirivermesiyle korkuya kapılan Benvenuto, o konuşmaya başlar başlamaz geri adım attı ve o ana kadar gölgede oturan üç dört arkadaşıyla birlikte ormana doğru uzaklaştı.

Çocukların ardından sözcüklerinin güçlü yankısı ormanın derinliklerinde dinmek bilmeyen Procolo, düzlüğe doğru birkaç adım ilerledi, “Kaldığınız yerden devam edin! Baştan başlayın. Bu müzik hiç fena değil!” diye buyurdu.

Ne var ki Matteo’nun şarkısı, yerini ağır bir sessizliğe bırakarak bir anda kesilivermişti.

Procolo, cinlerin gürültü etmeden, çabucak oradan uzaklaştıklarını fark etti. İçlerinden biri kocaman bir varille düzlüğe doğru ilerlerken parmaklarıyla varilin çıtalarına vurarak cılız alevleri toplanmaya çağırdı; birer birer alçalan alevler kabın içine doğru yuvarlandılar. Hepsini topladıktan sonra kendisi de ormanın içine daldı.

Procolo, düzlüğün öte tarafına doğru uzaklaşmakta geciken cinlerin sonuncusunu uzaktan fark etti.

“Bu da ne demek oluyor böyle?” diye bağırdı. “Çocuklar gitti diye mi eğlenceyi yarı da kesitiniz? Ben hâlâ buradayım, gördüğünüz gibi.”

Cin, Albay’ın yanına geldi. Bu Bernardi’nin ta kendisiydi.

“Elimden bir şey gelmez.” diye yanıtladı. “Gördüğünüz gibi, Matteo gitti. Dostlarım ise, bunu itiraf etmeliyim, çocuklara karşı her zaman sevgi dolu oldular.”

Albay sert bir ifadeyle, “Sizler de insanlar gibisiniz.” dedi. “Küçükken ne kadar özen gösterseniz yetmez; büyüdüklerinde, başlarına bir iş geldiğinde ya da yorgun düştüklerinde bakacak kimse çıkmaz.”

Bernardi ağırdan alarak, “Mesele belki de göründüğü gibi değildir.” dedi. “Siz insanlar belli bir yaşa geldiğinizde değişiyorsunuz. Çocukluğunuzdaki hiçbir şey aynı kalmıyor. Tanınmaz oluyorsunuz. Bir zamanlar sen de farklı olmalıydın Albay...”

Tek kelime etmeden bir süreliğine karşı karşıya durdular. Derken Bernardi ona veda etti ve artık bütünüyle sessizliğe ve ıssızlığa bürünen sık ormana doğru ağır adımlarla yürüdü.

Nihayet Albay da sönmüş gaz lambasını sallayıp gıcırdatarak yola koyuldu. Altı yedi adım attıktan sonra birdenbire durdu ve başını geri çevirdi. Birilerinin adımlarını izlediği hissine kapılmıştı.

Dönüp baktı, fakat kimseyi göremedi. Ay ışığında her şey hareketsiz ve sakindi. Arkasında bıraktığı upuzun, kapkara ve kesinlikle ölçüsüzce uzanan gölgesini o zaman fark etti. Ayın batmakta olduğu ve ışığının da zayıfladığı gerçeği, bu olağandışı uzunluğu açıklamaya yetmezdi.

Albay birkaç adım daha attı, sonra yeniden arkasına baktı. Öfkeli bir sesle, “Uğursuz gölge, benden ne istiyorsun?” diye sordu.

“Hiçbir şey.” diye karşılık verdi gölge.

13

Nereden geldiği bilinmeyen ölümcül arzular, daha çok ıssız vadilerde amaçsızca dolaşırlar. Yüreğinin ta en derinlerine işleyerek insanı içinden çıkılmaz bir yalnızlığa sürüklerler. Bu derde düşmek için bazen sadece kuzey rüzgârının estiği günlerde uzun uzadıya ormanları izlemek, koni biçimli bulutları görmek ya da kuzeybatı yönünde birtakım dolambaçlı patikalardan nedensizce geçmek bile yeterlidir. Procolo'ya da böyle olmuştu işte: Bir akşam vakti, aklına bir şey düştü ve sonra bu düşünce gitgide büyüdü: Benvenuto'nun ölmesini istiyordu.

Ormanında yaptığı daha ilk incelemede, arazinin daha büyük ve daha iyi kısmını Benvenuto'ya bırakmakla Morro'nun kendisine haksızlık ettiğinden adı gibi emindi. Yaşlı Orman'ın yarattığı zorluklar ve cinlerin hikâyesi yüzünden üstüne büyük bir mutsuzluk çökmüştü. Hepi topu altı yedi kere (ormandaki eğlencede karşılaşmaları da dahil olmak üzere) gördüğü ve zavallı bir çocuk olarak değerlendirdiği yeğeniyle doğrusu pek de ilgilenmiyordu. Önce onu kendisi için bir yük olarak görmeye başladı, sonra yavaş yavaş ondan nefret etmeyi öğrendi, nihayetinde onun yok olmasını ve her şeyin tek sahibi olarak kendisinin kalmasını ümit etti.

Procolo'nun zihninde gelişen ve ormanın kötücül büyüleri tarafından beslenen bu gizli düşünceleri, rüzgâr Matteo hariç, kimse fark edemezdi.

O günlerde kendisine yakın olanlar bakışlarındaki sinsi ışığı görmekte, sözlerindeki tuhaf tınıyı duymaktaydılar; başlarına kötü bir şeyin gelmesini beklermiş gibi, sohbetleri çabucak koyultmaya çalışırlardı.

Albayın hastalıklı düşüncesi sonunda gün yüzüne çıktı. Adının açıkça söylenmesi imkânsız, son derece güvenilir bir kişi, 23 Haziran sabahı Procolo ile rüzgâr Matteo arasında evin önünde geçen aşağıdaki konuşmayı duydu:

“Dün gece rüyamda Benvenuto’nun öldüğünü gördüm.” dedi Albay.

“Bu o kadar da imkansız bir şey değil,” diye belirtti rüzgâr, “Benvenuto oldukça hastalıklı bir çocuk.”

“Rüyamda Benvenuto ölmüştü,” diye devam etti Albay, “ben de bütün ormanın sahibi olmuştum.”

Rüzgâr bir şey söylemedi.

Kısa bir duraksamadan sonra, “Ben bütün ormanın sahibi olmuştum.” diye tekrarladı Albay.

“Şunu açık açık söylersen daha iyi olur.” dedi Matteo, “Onu öldürmemi mi istiyorsun?”

Albay karşılık vermedi.

“Mesele bu ise buysa benim için zor olmayacak. Üstelik bu iş beni sürekli çalıştırmaya yarayacak. Uygun bir zamanda, güzel bir fırtına... Öyle değil mi Albay? Kimse hiçbir şeyden kuşkulanmayacak.”

“Evet,” dedi Albay, “bana itaat edeceğine dair yemin ettin.”

14

Benvenuto’nun yatılı okulu, Fondo’ya yaklaşık altı kilometre uzaklıkta, yol üstündeydi. Az uzağındaki dağda kozalaklı ağaçlar ormanı uzanıyordu. Yaşlı Ormana varmak için oradan yaklaşık bir kilometre daha yol vardı.

24 Haziran günü öğleden sonra 14.00’e doğru Matteo kendisine saldırdığında, Benvenuto ders arasında, bilmediğimiz bir nedenle ormana doğru yola çıkmıştı.

Çocuk, bilmediği bir gücün üstüne çullandığını hissetti ve ne olduğunu anlayamadan boylu boyunca otların üstüne yuvarlandı. Kendini toplayıp ayağa kalktı; korkudan yüreği ağzına gelmişti, nefes nefese okula doğru koşmaya başladı.

Zayıf bedeni yüzünden sürekli kendisiyle alay ediliyor olmasaydı, pekâlâ birkaç arkadaşını yardıma çağırabilirdi; ne var ki kendini utandırma ihtimalleri çok yüksekti.

Okula varmak istiyor, ama bir türlü başaramıyordu; Matteo onu aynı taraftan sürekli iterek yolundan çıkarıyordu. Benvenuto başına gelen şeyin ne olduğunu bir türlü anlayamıyor, ümitsizce koşmaya çabalıyordu.

Kısa bir süre sonra okuldan gittikçe uzaklaştığını fark etti. Rüzgârın sert darbeleriyle arada bir yere düşerken sonunda kendini otların bürüdüğü geniş bir düzlükte buldu. Tam da Matteo’nun istediği gibi, artık yapayalnızdı; rüzgâr öldürücü darbesini kimsenin göremeyeceği bir anda indirecekti.

Matteo diğer taraftan, çocuğun vadinin sınırını çevreleyen ormana ulaşması durumunda, ağaç gövdelerinin karşı koyacağı direnç yüzünden dört yönlü bir gücün gerekeceğini düşündü. Ancak Benvenuto’nun sığınmak için çayırın ortasında yükselen yıkık dökük, küçük bir kulübe bulabileceği aklına gelmemişti.

Korkunç kovalamacadan bitkin düşen Benvenuto, soluğu kesilirken kendini

küçük kulübeden içeri attı. Kalasları gevşemiş kapıyı sıkıca kapatmaya çalıştı, bütün gücüyle bedenini kapıya yasladı ve sonunda çaresizlik içinde bağırmaya başladı.

Benvenuto, rüzgârın kulübeye çarparken çıkardığı gürültüden Matteo olduğunu anladı. Bu sayede kendini az da olsa güvende hissetti. Çocuk bağırmayı kesti, fakat "Matteo! Matteo!" diyen seslenişlerine de dışarıdan bir yanıt gelmedi.

Rüzgârda tahta kulübenin bütün kalasları sallanıyordu. Tahtaların arasından şeritler halinde giren güneş ışıkları kulübenin zemininde titreşmekteydi. Kulübe neredeyse yerle bir olmak üzereydi.

Benvenuto rüzgârın karmaşık uğultusunda ölümcül bir öfkenin, kötülük hazzının gizlendiğini anladı.

"Kulübe, sıkı dur!" diye bağırdı çocuk, "Tanrım! Ulu Tanrım!"

"Bunu benden isteme," diye karşılık verdi kulübe, "kemiklerim eskisi gibi sağlam değil. Elimden geleni yaparım, ancak fazla dayanabileceğimi sanmıyorum."

Matteo'nun son darbeyi indirmesini korkudan tir tir titreyerek bekleyen Benvenuto, bedeniyle kapıya sıkıca bastırıyordu. Anlatılan baraj hikâyesini, Matteo'nun korkunç öfkesini ve çevreye verdiği zararları o da duymuştu.

Rüzgârın ıslığı bir anda kesiliverdi.

Kulübenin çatısı, "Şimdi gücünü toplamaya gidiyor!" diye çatırdadı. "Şimdi gerçekten sonumuz geldi."

Peşinden uzun bir sessizlik geldi. Benvenuto boğuk iniltilerle tepeden tırnağa titremekteydi.

Uzaktan kalabalık bir eşekarısı sürüsünü andıran bir vızıltı duyuldu. Matteo büyük bir gümbürtüyle kulübenin üstüne düşünceye kadar bu vızıltı daha da güçlenerek yaklaştı. Ancak kulübe parçalanmadı. Böyle bir felâketi daha önce hiç yaşamamış olan kalasları acıyla çatırdadı, ama birbirlerinden de ayrılmadılar.

Rüzgârın güçlü kolları, sağlam duruşunu bozmayan kapının çatlaklarından içeri daldı. Evet, bu köhne baraka rüzgâr Matteo'ya teslim olmadı. Her

parçası havada uçuşmaya hazırdı, çatısı neredeyse balon gibi şişmiş, bazı kalasları kâğıt yaprak gibi titremekteydi. Sonuçta, küçük kulübe biraz cesaretle kendini korumayı başarabilmişti.

Matteo öfkesine yenik düşüp, “Zavallı kulübe, şimdi seni paramparça edeceğim! Seni ve içindeki o talihsizi!..” diye haykırdı. Bir kez daha gücünü topladı, sonsuzluk gibi gelen dakikalar boyunca bekledi. Tiz vızıltının yeniden yaklaştığı duyuldu, bu kez keskin bir ıslığa dönüşmüştü. Kulübe önceki gibi çatırdadı, acıyla büküldü; Benvenuto da aynı acıyla yalvaran bir çığlık attı, fakat duvarlar hâlâ dimdik ayaktaydı.

Matteo birkaç kez daha kulübeye öfkeyle saldırdı, fakat onu yıkmayı başaramadı. Beşinci seferde rüzgârın telaşlı hali kaybolmuş gibiydi. Altıncısında Matteo’nun kaynaklarını bütünüyle tüketmiş olduğu açıkça hissedildi.

Cesaretini toplayan çocuk yavaşça, “Dur artık, bak hâlâ hayattayım.” dedi.

“Sen Matteo’yu tanımazsın, göreceksin...” diye söylendi kulübe. “Bir barajı karton yığını gibi yerle bir etti ve sen şimdi benden ona karşı durmamı mı istiyorsun? Bize acı çektirmek için böyle ağırdan alıyor. Her bir parçamı havaya uçurmak onun için bir çocuk oyuncağı. Başıma ne dertler açtığını şimdi anladın mı?”

“İkimiz de kurtulduk diyorum sana!” diye tekrarladı çocuk, içi umutla doluydu. “Onu işitmiyor musun? Artık yorgunluktan ölüyor.”

Rüzgârın seyrelen darbeleri şiddetini yitirmiş ve daha da kısalmıştı. Buna karşılık kalaslar da o kadar derinden çatırdamıyordu artık. On beş dakika sonra çatlaklardan dolan güneş ışığı zeminde dans etmez olmuştu. Matteo’nun öfkeli sesi hâlâ duyuluyordu duyulmasına, ama saldırısı kesilmişti.

“Haklı çıktığına inanmaya başlıyorum.” dedi kulübe. “Tanrı’nın yardımıyla bunu da atlattık. O bir zamanların Matteo’su değil artık, işte asıl mesele de bu. Onun yirmi yıl boyunca tutsak kaldığını duydum, nedeni bu olsa gerek. Bu kadar uzun süre cezalı olarak kapalı kalınamaz...”

Benvenuto, kulübenin gevezeliklerini daha fazla dinlemedi. Cesaretini toplayıp kulübenin kapısını açtı ve güneşin altında uzanan çayırlara doğru ilerledi. “Matteo!” diye bağırdı, “Cevap ver!”

Matteo ona karşılık vermedi. Çocuğun eşikte belirmesiyle başarısızlığın zehirlediği rüzgâr, küfürler savurarak çekip gitmişti.

15

O günlerde Matteo’nun en büyük üzüntüsü bu değildi. Ertesi akşam Fondo Vadisi’nde dolaşırken, ünüyle nam salmış bir başka rüzgârla karşılaştı.

Matteo, sesinin en kaba tonuyla, “Senin burada ne işin var?” diye sordu.

“Ben, tabii sakıncası yoksa, bu vadinin rüzgârıyım; adım Evaristo.” diye karşılık verdi öteki.

Matteo’nun, mağarada geçirdiği yirmi yıl boyunca, Fondo Vadisi’ndeki yerini başka bir rüzgârın aldığından haberi yoktu. Hışmından çekindikleri için hiç kimsenin, taşların bile ona gerçeği söylemeye dili varmamıştı. Böylece gerçeği rakibinin kendisinden öğrenmiş oldu.

Yeri gelmişken, herkesin Evaristo’dan genel olarak memnun olduğunu belirtmekte yarar var. Ne var ki onun da mükemmel olduğu söylenemez. Son yirmi yılda büyük felaketlere yol açmamıştı, gerçi bu durum biraz da onun tembelliğinden ileri gelmekteydi; fakat tembelliğine rağmen kuraklık yüzünden ümitsizliğe düşen vadi halkı yağmur duasına çıktığında, çağrılarına elinden geldiğince cevap vermişti. Böyle zamanlarda Evaristo her zamanki uyuşukluğundan sıyrılır, kavrulmuş çayırların susuzluğunu gidermek için gücüne kuvvetine bakmadan yeterli sayıda bulutu bir araya toplardı.

Matteo geri döndüğünde, Evaristo uzun zamandan beri zafer hırsıyla değil, gururla işgal ettiği vadiyi eski sahibine iade etmeye hiç de niyetli olmadığını böylece göstermişti.

Matteo o gün çekip gitmesi için kendisini açıkça uyardığında, ona adaletsizlikten hoşlanmadığını, vadinin efendisi olmayı kimin hak ettiğine adilane bir biçimde karar verilmesi gerektiğini söyledi Evaristo: Bir yarış düzenlensin ve güçlü olan kazansın istiyordu.

Matteo bu önerinin arkasında gizlenen alaycı tavrı anlamakta gecikmedi:

Belli ki Evaristo da kendisinin bir zamanların etrafa korku saçan Matteo'su olmadığını düşünmekteydi. Sağduyusunu kaybetti ve eskiden olduğu gibi kaba tavırlarıyla sövmeye ve tehditler savurmaya başladı:

"Pek çok şeyi unutmuşsun!" diye gürledi rüzgâr Matteo. "Sana bunları bir bir hatırlatacağım. Yarın aynı saatte[4], bu vadide kimsenin daha önce görmediği bir fırtına estireceğim. Elinden geliyorsa, engelle beni!"

Onun bu sözlerine karşılık sakinliğini bozmayan Evaristo, "Yılların nasıl geçtiğini hiç düşünmüyorsun." dedi. "Bugün hâlâ bir adın var, eski şöhretinden geriye sadece bir kırıntı kaldı, buna alışsan iyi edersin; fakat yarın bunu da kaybedebilirsin. Tanrı'nın adaleti karşısında herkes eşittir: Zaman kimilerinin yararına hızla işlerken kimileri için de ağırdan seyreder, fakat sonuç değişmez. Attığın adıma dikkat et Matteo, üzüleceğin başka şeylerden de söz edebilirim. Zamanın varken vazgeç!"

Matteo adeta bir koronun gücüne bürünen sesiyle söverek oradan uzaklaştı. Onur mücadelesi çoktan başlamıştı.

Çoğu insanın fark edemediği gizem dolu mesajlar, tanrısal bir buyruk gibi bütün vadiye yayıldı. 1925 yılının 26 Haziran günü öğleden sonra evlerini demir sürgülerle korumaya alan vadi halkı, amansız mücadeleyi izlemek için çevredeki dağların zirvesine tırmandı. Fırtınanın patlayacağı vadinin arkasının neredeyse çöle döneceğinden korkuluyordu. Yaşlı hastalar tahtırevanlarla en güzel manzaralı yerlere getirildiler. Hayvanlarsa imkânı olanlar tarafından en uzak noktalardaki tam korunaklı dağ evlerine götürüldüler.

Başıboş kediler, Fondo'daki evleri terk ederken ve dik yamaçlara tırmanırken görüldüler. Tavşanlar, sincaplar, hatta bazılarının söylediğine göre köstebekler bile canlarını kurtarmak için dağlara sığındılar. Vadinin arkası bütünüyle boşalmış ve sessizliğe gömülmüştü; tek bir kuş sesi bile duyulmuyordu. Vadi halkından yalnızca bir kişi yerinde kalmıştı: Kilisenin zangocu. Büyük bir tehlike durumunda dev çanın gümbürtüsünü herkese duyurabilmek için görev yerinden ayrılmak istememişti.

Dağların ağaçsız yan yüzüne karıncalar gibi kaynaşan insan figürleri hakimdi. İnsanların kaygı yerine büyük bir neşe içinde olsalardı, bu coşkulu kalabalığın bir kilise bayramı için toplandığı düşünülebilirdi. Oysa herkes

büyük bir korku içindeydi. Benvenuto'nun başına geleni duyanlar, onu çok da önemsemiyor; varsa yoksa Matteo'nun öfkesi, yerle bir ettiği o baraj, ortadan ikiye ayırdığı o ağaç, kâğıt gibi parçaladığı o köprü, uçurumdan aşağı savurduğu o inekler zihinleri meşgul ediyordu.

Evaristo'nun gücüne gelince... Yirmi yıl sonra bile hakkında pek bir şey söylemek mümkün değildi; fazlasıyla uyuşuk olduğu ve sakin yaşamı sevdiği dışında. Yirmi dört saatin yirmi üçünde eski bir kilisenin yıkık dökük duvarları arasında dertop oturan bir rüzgâra nasıl güven duyulabilirdi?

Evaristo, duvarlarının olağanüstü bolluktaki küçük kertenkelelerle kaplı olması yüzünden adına Kertenkeleli Aziz Gregorio denilen, gösterişli ölçülerdeki çok eski bir gotik tapınağın girişinde oturmayı alışkanlık haline getirmişti gerçekten de. Bu tapınak ormanların orta yerinde, Fondo'ya yaklaşık üç yüz metre uzaklıktaki boş alanda yükselmekteydi. Çatısının bir kısmı hâlâ yerli yerindeydi ve ana bina da sağlamlığını korumaktaydı. Araştırmacılarının ince mimarisindeki sanat ve merak uyandıran olaylara konu olan bir tarihe sahip bu son derece orijinal yapıyla hiç ilgilenmemiş olmaları, açıklanabilir bir durum değildi.

Mevsimi hayli geçmiş olsa da gökyüzünde dupduru, parlak bir günün izleri vardı. Kuzeybatı yönünden gelen birkaç tane küçücük bulut vadinin üstünde günlük turunu tamamlamış, yeşil tepelerin ardında bir bir kaybolmuştu. Ancak 16.00'ya doğru hava hafiften hareketlenmeye başladı. Bu durum besbelli düşmanını beklerken sinirli sinirli dolanan Evaristo'nun marifetiydi.

Vadinin yaşlıları, özellikle de bu işlerden anlayanlar, hava koşullarının şans eseri Matteo'nun aleyhine olduğunu fark ettiler. Bulutsuz gökyüzünde büyük bir dinginlik hakim olduğundan, rüzgârın bulut toplamak için çok uzaklara gitmesi gerekecek; yarış meydanına büyük olasılıkla gücünü kuvvetini yitirmiş halde dönecekti.

Nitekim saatler 16.30'u gösterdiğinde, Matteo henüz tek bir bulut bile bulamamıştı. Görüş açısını daha geniş tutabilmek için yüksekliğini koruyarak sıradağlar boyunca canhıraş koşuşturmaktaydı. Ancak ufuk çizgisi her yönden alabildiğine açıktı. Kaderine lanetler okuyarak tam geri dönmek üzereydi ki, çok daha yüksek bir seviyede gezinen, güçlü mü güçlü

kıtalararası bir rüzgârın öfke dolu sesi duyuldu. Bu ses, Matteo'yu eskiden beri seven şöhretli korsan rüzgârın sesiydi. Acelesi olduğu halde bu aciz dostuna yardım etmek istiyordu, önce durumu bir güzel anlattırdı. Şimşek hızıyla uzaklaştıktan birkaç dakika sonra, bir çırpıda gökyüzünde dev gibi bir kaleyle kamp kuran bulutları yanına alarak geri döndü. Bunlar sıkı, sağlam, muhteşem yapılı bulutlardı. Üstelik sayıları, Matteo'nun umduğundan çok daha fazlaydı.

Matteo'nun gerginliği ve endişeli arayışları yüzünden bir parça dağıldığını gören kıtalararası rüzgâr, bulutları Fondo Vadisi'nin ağzına kadar iterek onun işini kolaylaştırmak istedi. Matteo bir yandan yol boyunca takılıp kalan bulut parçalarını gerekmediği halde toparlamaya çalışıyor, diğer yandan da rüzgârı takip ediyordu.

Sonuç olarak Matteo savaş meydanına ulaşmakta gecikti. Saatler 17.15'i gösterirken, gümüş rengi bir bulut kümesi güneyde belirmeye başladığında pek çok kişi çoktan bu şöhretli rüzgârın artık gelmeyeceğini düşünüyor, bazıları da ıslık çalarak çoktan köy yolunu inmeye hazırlanıyordu. Evaristo'nun da bu durum karşısında (bunu pek azı fark etmişti) moralinin çoktan yerine geldiği, rahatladığı görünüyordu.

Koruyucusunun akıllardan silinmeyecek kadar güçlü desteğiyle sayesinde Matteo'nun kısacık bir sürede, neredeyse vadinin tepesine kadar hiç zorlanmadan getirebildiği büyük bulut kütlesi, hedefe büyük bir hızla, fakat darmadağınık bir halde ulaşmıştı. Bulutlar etrafa saçıldıklarından, oluşturdukları güç birliğini yitiriverdiler. Vadi bir anda hüzünlü bir gölgenin içine düştü; ancak güneşe rağmen yağmurun yağdığı gökyüzünde yer yer açıklıklar mevcuttu hâlâ. Bulutlar bir araya toplanmadığı sürece, fırtınanın kopması da imkânsızdı.

Her koşulda yarattıkları etki son derece ürkütücüydü. İnsanlar nefeslerini tuttular, kadınlar haç çıkarmak için diz çöktüğünde büyük çanın sesi köyün dört yanında yankılanmaya başladı.

Buna rağmen Evaristo sükûnetini bozmadı. Bu bulut tufanını kendisinden daha güçlü bir rüzgârın bile göğüslemesi ve vadiden dışarı atması imkânsızdı. Bunun bir anlık bir mesele olduğunu anladı. Matteo bulutları toparlamayı başarırsa, kendisi de mücadeleyi kaybetmiş olacaktı. Evaristo telaşa kapılmadan her şeye hazırlıklı olarak, dağınık bulutları daha da

dağıtmaya, hâlâ açık olan yolları genişletmeye ve aynı anda daha kara olan büyük bulut kümelerinin etrafında koşarak onları azar azar parçalamaya çalıştı. Bu onun son ümidiydi.

Korkunç bulut kütlesini dağıtmakta kendini çoktan yenik düşmüş sayan Evaristo, Matteo'nun karşı koyamadığını görünce, kendine güvenini kısa sürede yeniden kazandı.

Bulut kümesi kat kat ayrılarak ilerlemekte, sağda solda acıyla gürleyerek çatırdamaktaydı. Dağların tepesinde toplanan kalabalıktan yüreklendirici sözler yükseliyordu. Yıllar önce söyledikleriyle Matteo'nun öfkesini kabartan O Vadisi'ndeki baraj bekçisi Simone Divari, meydanı baştan sona gören bir kayanın üstüne çıkmıştı. Baraj yıkılırken ağır bir şekilde yaralandığından şimdi koltuk değnekleriyle yürüyebiliyordu. İki rüzgârın arasındaki çekişme onu son derece heyecanlandırmıştı.

Yumruklarını havada sallayarak, "Demek geri döndün, ha?" diye bağırıyordu, "Cehennem rüzgârı! Tanrı'nın izniyle senin de zamanın geldi. İşlerin tersine döneceğini en başından biliyordum. Kahrolası ihtiyar, şimdi gününü göreceksin! Senin kim olduğunu bugün hiç korkmadan söyleyebilirim; sen bir hiçsin, rüzgâr leşi!"

Onca uğultu ve gürlemenin içinde, kızgın mücadelenin en önemli anında Matteo bekçinin gülünç sesini duydu. Farkında olmadan o yöne doğru eğildi, karınca sürüsüne benzeyen çayırlara yayılmış yüzlerce insanın içinden düşmanını ayırt etmeye çalıştı.

Böylece mücadelenin en değerli anlarını yitirmiş oldu. Oysa Evaristo bulutların ortasında, onları birer birer dağıtarak durmaksızın esmekteydi. Dağların yamaçlarındaki güneş lekeleri giderek genişliyordu. Bulutlar kapkara renklerini yitirmişti, güçsüz bir halde birbirlerine dolanıyorlardı, insanlar sevinç çığlıkları atıyor, tepelerden kalabalığın kaygısız nidaları yükseliyordu.

Ordu bozguna uğramıştı. Gücünü bütünüyle yitiren Matteo hâlâ öfkeyle saldırıyor, ancak her şey çaresizce elinden kaçıyordu. Çılgın saldırıları, Evaristo'nun sistemli mücadelesi karşısında toza dumana dönüşmekteydi. Kulakları sağır eden çığlıklarıyla artık onu açıkça alaya alan binlerce kişinin huzurunda daha fazla dayanma gücünün kalmadığını bilmesine

rağmen, anlamsız mücadelesinde ısrar etti Matteo.

Yukarıdan bakıldığında büyüklüğü bir ceviz kadar görünen yoğun bulut kümesinden geriye kala kala tek bir küçük bulut kaldığında, gün çoktan sona ermekteydi. Bu küçük turuncu bulut yaklaşık sekiz yüz metre yükseklikteydi ve berrak gökyüzünün sonsuz genişliğinde tek başına komik bir halde durmaktaydı.

Matteo, bulutun parçalanmasını engellemek için var gücüyle atıldı. Yenilgi artık kaçınılmazdı, ancak rakibinin elinde kalan yegâne savaşçıyı alıp götürmesine de göz yumamazdı. Evaristo'nun son saldırısını beklerken bir hortum gibi dolduğu yerde dönmekteydi.

O sırada beklenmedik bir şey oldu. Matteo'nun yenilgisi apaçık ortadaydı, buna rağmen küçük bulutun içinden olağanüstü bir parıltının çıktığı görüldü. Peşinden gelen gök gürültüsü, dehşetli gümbürtüsüyle herkesi şaşkına çevirdi. Üç zikzaktan sonra, pike yaparak tarihi kilisenin çatısına düşen büyük savaşçı, güçlü kıvılcımlarla yıkık dökük kiliseyi sarı bir toz bulutuna dönüştürerek yerle bir etti. Sonunda gökyüzü huzuruna ve sükûnetine kavuştu.

Matteo'nun yenilgisi karşısında sevinçten çılgına dönen vadi halkı, eski tapınağın yıkılmasına hiç mi hiç üzülmediği gibi, mücadelenin beklenmedik finali olarak bu durumu son derece gülünç buldu. Kuşlar, gitmeye hazırlanan güneşi yolcu etmek için eskisi gibi şarkı söylerken, insanların arasında küçük bir kıvılcım gibi başlayan neşe dolu kahkahalar, bir dağdan ötekine hızla yayılarak sonunda bir tufan gibi patladı ve bütün vadiyi sardı.

16

Yaşlı Ormanın sona erdiği yerde (tepenin zirvesini işaret eden Boynuz'un arkasında) dağ, kızıl topraklı dik vadileriyle ansızın gözden kaybolur. Köyün altı kilometre yukarısında Fondo Vadisi'ne kavuşan bu yerin adı Secca Vadisi'dir. Burada sular kaygı verici derin yarıkları aşındırırken, kayalarla birlikte nedensizce aşağı düşen çakıl taşları yavaş yavaş kaybolup giderler. Gece ve gündüzün sessizliği bu taşların çıkardığı tehditkâr hışırtıyla bölünür.

Yaşlı Ormanı çevreleyen köknar ağaçlarının yüksek dalları, yıkık dökük kayalıkların tepesini taç misali sarar. Kimi zaman bu taş çerçevenin uzak uçları parçalarına ayrıldıktan sonra kanyonun dibinde yavaş yavaş çürüyecek bir ağacın üstüne yuvarlanır. Bu cılız taş yağmurlarından ağacı korumanın zorluğu bir yana, sonuçları da zahmetine değecek bir çaba değildir.

O akşam Matteo kendisiyle baş başa kalmak için Secca Vadisi'nin derinliklerine sığındı. Oradan geçerken kızıl kayalıklardan aşağı, ölüme giden ağır adımlarla irili ufaklı taşlar dökülmeye başladı, bir kum saatindeki sabırlı kum taneleri gibi.

Matteo utancından sıyrılmak için hiçbir canlının bulunmadığı uzaklara doğru kükreyerek ilerlemekteydi. Düşen çakıl taşlarından ahenkli bir fısıltı yükselmekte; fakat bu ses, ormanlarda duyulanın aksine iç karartıcı bir ağıtı çağrıştırmaktaydı. Yitirdiği tahtına gözyaşı dökmek için burası hiç de uygun bir yer değildi doğrusu. Karanlığa uzanan vadilerin ardında ölümün gölgesi yükselmekteydi. Matteo, anlaşılmaz cümleler mırıldanarak teslimiyet içinde pul pul dökülen kızıl toprakları aşındırıyordu.

Yuvasına dönmekte geciken bir ispinoz, vadinin üstünde uçarken yürek burkan bu ağıtları işitti ve ne olduğunu anlamak için havada bir süre dönüp durdu. Ne var ki kızıl topraklar her zaman olduğu gibi ıssızdı. İspinoz o

zaman bunun Matteo olduğunu anladı ve mutluluk içinde oradan uzaklaştı.

Tek tanığı, sınıflandırılması imkânsız küçük kırmızı örümcek, Matteo’nun daha önce, o geceki kadar güzel şarkı söylemediğini anlattı. Örümceğin müzik konusunda farklı zevkleri olduğunu, fakat pek çoğu tarafından iyi bir bilirkişi olarak kabul edildiğini ayrıca belirtmek gerekir.

“Matteo’nun bu kadar içten ve duygulu şarkı söylediğini hiç duymamıştım.” diye anlatıyordu. “Şunu da açık yüreklilikle belirtmeliyim ki, ormanda şarkılar söylediğinde, sesi genellikle çevrenin olumsuz etkilerine maruz kalırdı. Dinleyenler sesine bayılıyorlardı şüphesiz, fakat bunun yanında ona müzik bile denemezdi. Gerçek bir sanatçı olmak için, ne derseniz deyin, ruhun acı çekmesi gerekir, gerisi boştur. Matteo da bir zamanlar kendinden fazlasıyla hoşnut, emin ve çok mutluydu. Bir tek o gün, yitirdiği savaşın ardından ondaki olağanüstülüğü gördüm. Orada iç çekişler ve ara nağmeler yapan ağaç dalları yoktu; üstelik toprakla kaplı vadiler akustik bakımdan en talihsiz yerlerdir. Müzik özgün olmazsa, ortaya doğru dürüst bir şey çıkmaz, dalavereye izin verilmez. Her şeye rağmen Matteo çok etkileyiciydi, sabaha kadar şarkılar söyledi, bütünüyle çaresizdi, sesine sadece dökülen çakıl taşlarının hışırtısı eşlik diyordu; ayrıca benden başka da onu dinleyen yoktu. Hayır hayır, gözyaşı dökmedim, zaten bir örümcek için bu fazlasıyla komik kaçardı; ancak başka bir şey oldu, size tüm kalbimle söylüyorum, bambaşka bir şey...”

17

Matteo Albay’ın yanına ancak ertesi sabah gidebildi. O gün hava yağmurluydu ve Sebastiano Procolo çalışma odasında, eski belgeleri incelemekteydi. Pencere ardına kadar açıldı.

Rüzgârın gelişini hissettiğinde bile Albay hiç istifini bozmadı. Uçmasınlar diye kâğıtların üstüne bir ağırlık koydu ve şöyle dedi:

“Ben de senin savaşçı bir rüzgâr olduğunu sanıyordum. Oysa sen, şairlere ilham veren meltem esintisinin hoş kokusuyla odama geliyorsun. Görünen o ki nahif bir rüzgâr olup çıkmışsın.”

“Yağmurlu günlerde böyle oluyor.” diyerek Albay’ın sözünü kesti Matteo, “Ormanların mis kokusu üstüme yapışıyor ve ne yaparsam yapayım ondan kurtulamıyorum.” Sonra suskunlaştı. Derin bir sessizlik oldu.

Bir süre sonra Albay, “İyi halt etmişim!” diyerek sessizliği bozdu, “Seni özgürlüğüne kavuşturmakla çok iyi halt etmişim... Arzuna göre düşmanlarını bozguna uğratacağım, ister fırtına koparacağım, ister sana sakin bir gün sunacağım diyordun... Senin gibi soluğu kesiliveren bir rüzgârın, kendine fazlasıyla güvendiği için utanç duyması gerekir.”

Matteo buz kesen yüreğiyle, “Böyle söyleme Albay.” dedi. “Beni mahveden tutsaklık oldu. Yoksa Evaristo gibi ezbere iş yapan bir lapacı beni nasıl alt edebilirdi!.. Zayıf düştüm, hepsi bu. Dile kolay, tam yirmi yıl kapalı kaldım; yerimde bir başkası olsaydı çoktan ruhunu teslim ederdi. Şüphesiz biraz zamana ihtiyacım var. İki üç ay içinde eski Matteo gibi olup olmayacağımı görmek istiyorum.”

“Eskiden tanıdığım birini anımsadım.” diye konuştu Sebastiano Procolo, “Dokuz yıla mahkûm edilen eski bir tanıdık... Hapisten çıktığında, yüreği umut doluydu. Yaşlanmış görünüyordu, ama o eski formuma geri dönmem için altı, bilemedin yedi ay bekle diyordu. O da tıpkı senin gibi

konuşuyordu. Zavallım benim, ne söylese boştu. Gücü tükenmişti artık. Son zamanlarda ona sıkça rastlar olmuştum. Her gördüğümde, biraz daha dinlenirsem yeniden eskisi gibi olacağım diyordu. Oysa günden güne daha da kötüleşiyordu.”

“Bu söylediklerin insanlar için geçerli.” diye itiraz etti Matteo, “Bizim gibi rüzgârlar için durum farklı. Ayrıca sana göstereceğim...”

“Benvenuto bile seni maskara etti..”

“Ah, bunun için rahat olabilirsin. O mesele hallolacak, bir gün eksik bir gün fazla... Sonuçta senin için değişen bir şey yok, ama benim için var. Bekle, biraz toparlanayım.”

“Bir gün eksik, bir gün fazla diyerek yıllar geçmesin de... Ayrıca, sen yapamıyorsan ben başımın çaresine bakarım. Eğlenceli bir oyun olduğunu göreceksin. Tatilini geçirmek için burada olacak, hatta bugün geliyor olmalı...”

Tıpkı masallarda olduğu gibi, tam o sırada çalışma odasının kapısı açılmış ve elinde bavuluyla Benvenuto karşısında belirivermişti.

Albay başını hafifçe çevirerek, “Hah işte geldi!” dedi. Uzun bir sessizlik oldu; sadece Matteo’nun pencere boşluğundaki uğultusuyla, yağmurda şakıyan birkaç kuşun uzaktan sesi duyuluyordu.

Albay yeniden, “İşte geldi!” dedi. “Nasıl da solgun ve bitkin görünüyor, üstelik haline bakmadan bir de gece vakti ormana gitmek için okuldan kaçıyor...”

“Kiminle konuşuyorsun?” diye sordu Benvenuto.

“Kiminle olacak Matteo ile... Rüzgâr Matteo, onu gayet iyi tanıyorsundur; geçen gün seni baya korkutmuş, öyle değil mi?”

“Hiç de korkmadım...”

“Yalan söyleme.” diyerek sözünü kesti Procolo, “Unutmaman gereken iki şey var: Biz Procololar asla yalan söylemeyiz ve korku nedir bilmeyiz. Ah tabii ya, sen farklı bir kandan geliyorsun, benim soyumdan değilsin.”

Benvenuto gözlerini dikmiş Albayı dinliyordu. Yüzünde ciddi bir ifade vardı.

Sebastiano Procolo, “Tatil boyunca burada, benimle kalacaksın.” diye sözlerini sürdürdü. “Vettore sana odanı gösterecek, bir şeye ihtiyacın olursa ona söylersin. Ders çalışman gerektiğini aklından çıkarma, okulda şahin kesilmediğini gösterdin. Senin derslerinden ben sorumluyum.”

Derken Vettore geldi ve Benvenuto’nun bavulunu aldı, onu odasına götürdü ve tatlı tatlı sohbete koyuldu.

Albay ve rüzgâr başa kalınca, “Gördün mü?” diye sordu Procolo.

“Evet, gördüm.” diye yanıtladı Matteo ve düzlüğü geçerek yavaş yavaş oradan uzaklaştı. Yağmur dinmişti, bulutların arasından güneş ışığı süzülmekteydi.

İki yaşlı kertenkele zaman kaybetmeden güneşin tadını çıkarmak için bir kayanın üstünde usulca uzanmışlardı. İçlerinden biri başını arkadaşına doğru çevirerek, “Hey Carlo, şuradan geçen sana da Matteo gibi gelmedi mi?” diye sordu.

Diğeri de başını çevirdi:

“Matteo mu? Güldürme beni, bu sadece hafif bir esinti, nasıl güçsüz olduğunu duymuyor musun? Ötekinin öyle bir sesi vardı ki...”

Matteo, kendisi hakkında konuşan birilerinin varlığını fark eder gibi oldu; biraz alçalıp şüpheyle, tam da kayanın etrafındaki çayırı keşfe koyuldu.

Kertenkeleler çevik bir hareketle oldukları yerde doğruldular. Hiçbir şey olmamış gibi taş kesilip beklediler.

Matteo kimin konuşmuş olabileceğine bakınarak birkaç dakika bekledi. İnce sesli, birkaç küçük hayvan olmalıydı. Dikkatle kertenkelelere baktı, ancak uyuşmuş gibi hiç hareket etmeden durduklarını görünce rahatladı ve yeniden yoluna koyuldu.

18

O akşam Benvenuto döşemedeki tıkırtıyı duyduğunda, yatağına girmiş, çoktan ışığını söndürmüş, uykuya dalmak üzereydi. Yüreği ağzında başucu lambasını yeniden açınca sol arka ayağı topallayarak yürüyen kocaman bir fare gördü.

İnce bir sesle, burnundan konuşan fare, “E, şimdi ne olacak?” diye sordu. “Benim yerimi kim işgal etti?”

Hayrete düşen Benvenuto karşılık vermedi. Hayvan, kendini fazlasıyla önemsemekle birlikte, gerekli açıklamayı da yine kendisi yapmak zorunda kaldı. Evin en yaşlı faresi ve cemaatin başkanıydı. Albay Procolo’nun dostu olduğunu, fırtınalı gecelerde onun izniyle bu yatakta uyuduğunu söyledi. Havadaki elektrik kendisine pek dokunuyordu ve sadece buradaki gizli yerinde biraz olsun huzur duyabiliyordu.

“Fakat bu gece fırtına falan yok.” dedi Benvenuto.

“Şimdi yok, ama birazdan kopacak. Hava durumu konusunda hiç yanılmam.” dedi fare. “Ayrıca yataktan çıkmak istemezsen, orada kalmana izin verebilirim. Ama ben de döşeğin içine girmeliyim. Beni ezmeyecek şekilde biraz kenara kayman yeterli.”

Benvenuto ne yapacağını bilmez halde kenara çekildi. Fare, eskiden kalma olduğu açıkça görülen bir delikten döşeğin içini dolduran mısır yaprakları arasında kulak tırmalayan bir hışırtı çıkararak şiltenin içine yerleşti. Benvenuto birkaç kez uykuya dalmış, fakat kısa bir süre sonra yaprakların keskin hışırtısıyla yeniden gözünü açmıştı.

“Birkaç gündür uykusuzluk çekiyorum.” dedi fare, “Tabii bir de böyle sıkışık yerde uyumaya alışkın değilim, bu döşeğin her köşesi her zaman sadece benim olmuştur.”

“Burada her gece fırtına çıkar mı?”

“Hemen hemen her gece,” diye karşılık verdi fare, “her şekilde kendini belli eder zaten. Yine de dikkatli olmakta yarar vardır.”

“Bu durumda her gece buraya gelecek misin?”

“Bilmiyorum; sen gitmeyeceksen, bana yeni bir döşek bulması için Albay’la konuşurum. Böyle rahatsız yatmaya devam edemeyiz.”

“Peki, amcamın sana olur diyeceğine inanıyor musun?”

“Hımm, aslına bakarsan o da bu durumdan sıkıldı, hatta beni öldürmekle tehdit ediyor. Ben de ona durumu anlattım. Morro’nun neden öldüğünü biliyor musun? Çünkü o bir fareyi, benim kardeşimi öldürdü. Fareleri öldürmek uğursuzluk getirir. Albay da bundan çok etkilendi. Bak sana açıkça söylüyorum, olanlardan sonra onun bana kötülük etmesi ihtimal dahilinde bile değil.”

Fırtına çıkmadı ve Benvenuto farenin hiç durmadan çıkardığı tıkırtılar yüzünden gün ağarana kadar uyuyamadı. Yetmezmiş gibi fare, çocuk yüzünden bir türlü uykuya dalamadığından yakınarak hava aydınlanmaya başladığında çekip gitti.

Benvenuto sabah aşağı iner inmez, fareye başka bir yatak bulmasını söylemek için amcasının yanına gitti.

O sefil hayvanı memnun etmek gibi bir niyeti olmadığını söyleyen Albay, bu meseleyi kendi başına halledebilmesi için Benvenuto’nun yeterli bir yaşa geldiğini belirtti. Fare canını sıkıyorsa, onu öldürebilirdi. Evdeki farelerden ne kadar eksilse o kadar iyi olurdu.

“Peki ama uğursuzluk getirmez mi?” diye sordu Benvenuto.

“Bu saçmalıklara inandığın için kendinden utanmalısın;” diye karşılık verdi Sebastiano Procolo, “korkak bir kız gibisin.”

Akşam olunca Benvenuto yatağına girdi, fare ortaya çıkar çıkmaz kafasına indirmek için elinde tuttuğu ayakkabısıyla tetikte bekledi. Odaya bir parça ışık girebilsin diye panjurları açık bırakmıştı, bu sayede hayvanı kolayca görebilecekti. Birkaç dakika sonra küçük pıtırtıların yaklaştığı duyuldu. Açık renkli çam döşemenin üstünde bir karaltı belirdi.

Çocuğun yatakta olduğunu açıkça ima ederek, “Yine mi sen!..” diye

şikayetlendi fare. “Bu sahiden de dayanılmaz bir işkence!”

Benvenuto bütün gücüyle ayakkabıyı fırlattı. Atışın hedefi isabet ettiğini bildiren, yumuşak bir darbe sesi duyuldu. Fakat fare ölmemişti; keskin çığlıklarla, ağır ağır sürünerek geri çekildi.

“Alçak!” diye bağırdı, “Bir gün bu yaptığına pişman olacaksın! Ayağımı parçaladığın için seni asla affetmeyeceğimden emin olabilirsin.”

Fare, kısa bir süre sonra karanlık bir köşede gözden kayboldu ve oda bütünüyle sessizliğe gömüldü.

İşte o meşhur hikâye 1925'te, Temmuz ayının ilk günlerinde yaşandı: Sebastiano çocuğu ormana götürdü; niyeti, ölmesi için onu orada bir başına bırakmaktı.

Ne olursa olsun çocuğun yanına yaklaşmaması için Matteo'ya, ormanda odun toplama işine son vermesi için Bernardi'ye emir verdi. Bütün cinlerin ağaçlarında kapalı kalmaları ve hiçbir yaşam belirtisi göstermemeleri gerekiyordu. Böylece kimse Benvenuto'nun yardımına koşamayacaktı.

Çocuğa, Yaşlı Ormanda ölçüm yapmak için gitmesi gerektiğini ve yanında onu da götürmek istediğini söyledi. Benvenuto ormana, her zaman olduğu gibi okul arkadaşlarıyla birlikte gitmeyi tercih ederdi, ama şimdi bu daveti reddedecek cesareti yoktu.

Albay, Vettore'den kendileri için dört sandviç hazırlamasını istedi; ayrıca yanına bir matara dolusu su, bir nişancı dürbünü ve bir tane de cep pusulası aldı. Düzlüğü geçtikten sonra geniş ve hızlı adımlarla ormana doğru ilerledi, Benvenuto da küçük adımlarıyla güç bela onu takip ediyordu.

Yaşlı Ormanın kıyısında büyük bir özenle istiflenmiş kuru odun yığınlarını gördüler. Cinler sözleştikleri şekilde günlük işlerini yerine getiriyor, Procolo'nun anlaşma imzaladığı Fondolu bir tüccar da odunları kaldırmak için her gün oraya bir kamyonet yolluyordu.

Adımlarını Boynuz yönünde çevirerek Yaşlı Orman'ın içinde daha ıssız, hatta pek de iyi tanımadıkları bir bölgeye doğru ilerlediler. Ağaçlar giderek daha koyu ve kaba bir hal alırken, hava puslu karanlığa dönüşüyor, dallardaki kuşların cıvıltısı daha uzaktan geliyordu. Gökyüzünün baştan sona koyu bulutlarla kaplı olduğu gri bir gündü.

Tırmandıkları yamacın dikliği, etrafa saçılmış kuru dal yığınları, adım başı önlerine çıkan devrilmiş ağaç gövdeleri, havayı saran ağır çürük kokusu ve

giderek yoğunlaşan karanlık yüzünden ilerledikçe adım atmakta zorlanıyorlardı.

Üç saat sonra ayaklarının altındaki toprak düzleşmeye başladı. Burası, Boynuz’un hakimiyetindeki yüksek düzlük olmalıydı. Fakat uzun boylu ağaçlar görüşü her açıdan engellediğinden anlamak olanaksızdı. Albay, rüzgâr Matteo’yu özgürlüğüne kavuşturmaya gittiği sırada muhtemelen bu yollardan geçmişti. Fakat o da yolunu bulmakta zorlanıyordu şimdi.

Sonunda, en tepesinden çukuru andıran küçük bir orman alanının baştan sona görülebildiği küçük yükseltiye ulaştı Albay. Ne var ki bu noktadan Boynuz’u görmek artık imkânsızdı.

Albay tepeye ulaştığında, cebinden pek çok kırmızı çizgiyle bölünmüş uzun muşamba bir şerit çıkardı. Bu şerit, dürbünle uzaklığı hesaplamak için topoğraf ölçümlerinde kullanılan *stadium*du.

Albay, Benvenuto’ya, “Bu şeridi bir ucundan tutarak aşağı sarkıt.” dedi. “Ben ölçüm yapmak için aşağı iniyorum, şu gördüğün küçük kızıl düzlüğün tam karşı kıyısında olacağım. Sonra gelir, seni buradan alırım.”

Böyle söyleyip çocuğu orada tek başına bıraktı ve hızlı adımlarla tepeden aşağı indi. Yirmi dakika sonra çukurun kenarına varmış, önceden Benvenuto’ya göstermiş olduğu çayır boyunca ilerliyordu. Dürbünüyle ölçüm şeridini görebildiği halde, köknar ağaçlarının altında yoğunlaşan pus yüzünden yeğenini bir türlü göremedi.

“Hey!” diye seslendi Albay.

Kısa bir süre sonra Benvenuto da, “Hey!” diye karşılık verdi.

Birkaç saniye sonra, ormanın derinliklerinden iki ya da üç kez “Hey hey hey!..” şeklinde bir yankı yükseldi.

Albay dikkat kesilerek etrafına bakındı ve sonra yeniden ormanın içlerine doğru, Benvenuto’nun kendisini beklediği tepenin aksi yönünde ilerledi. Böylece onu terk etmiş oldu.

Procolo henüz birkaç adım atmıştı ki, yönünü bulmakta zorlandığından cebinden pusulasını çıkardı: Hangi yöne doğru gittiğini bir türlü anlamıyordu. Tam o sırada ayağı bir şeye takıldı ve boylu boyunca yere kapaklandı. Elinden fırlayan pusula bir taşa çarparak kırıldı.

Albay bu duruma lanet okudu. Yeniden ayağa kalktığında şüpheyle etrafına bakındı, etrafa mutlak bir sessizlik hakimdi. Köknarlar mermerden heykeller gibi hiç hareket etmeden duruyorlardı.

Dalların arasından süzülen cılız ışıkta, metal kutudan fırlayan mıknatıslı iğneyi bulamadı Albay. Bölgedeki kuşlar bile ötmüyordu. Etraf öylesine sessizdi ki, yelek cebindeki altın saatinin tik taklarını duyabiliyordu.

20

Sebastiano Procolo ormanda yolunu böylece kaybetti. Askeri akademide eğitim görmüş biri olarak kendisine ağaçların kuzeye bakan yüzeyinde oluşan yosunlar sayesinde ormanda yönün kolayca bulunabileceği mutlaka öğretilmiş olmalıydı. Zaten böyle sıradan bir bilginin yer almadığı tek bir topoğrafya kitabı yoktu. Albayın bunu çoktan unutmuş olduğu apaçık ortadaydı.

Başlangıçta endişeye kapılmadı, bunun için henüz erkendi. Ancak saatler ilerledikçe orman daha da kararıyordu. Albay sonunda yamaç yönünde ilerlemeye karar verdi; elbet bir şekilde vadinin sonuna ulaşırdı. Ne var ki işler beklediği gibi gitmedi. İniş yolu bir yere gelince yeniden tırmanışa geçti. Akşamın karanlığı inerken köknar ağaçları daha da büyüyor, devasa gözüküyorlardı. Albay artık yorgunluktan ölmek üzereydi, fakat inatla yürümeye devam etti.

19.00'da (tam bu saatte olduğu kanıtlanmıştır) Matteo'yu çağırmaya başladı, fakat rüzgâr yüzünü göstermedi. Saat 19.30'da hâlâ durmaksızın Bernardi'ye sesleniyor, fakat yine kimseden karşılık alamıyordu. Procolo Sebastiano, Benvenuto'nun adını haykırdığında, 20.30 sularıydı. Nereden dönüp geldiğini anlayamadığı çok uzak bir yankı duydu, ardından her şey yeniden sessizliğe gömüldü.

Güneş bulutların arkasında kayboldu, kuşlar uyumaya gitti ve karanlık gece bütün ormanı koynuna alıverdi. Procolo, Benvenuto gibi, kasvetli ağaçların ortasında bir başına kalakalmıştı. 21.30'da orman zifiri karanlığa gömüldü.

Albay bir köknar ağacının dibine çöktü. Gizemli bir yaşamı yüreğinde barındıran, tarih kadar eski bu Yaşlı Orman şimdi çepeçevre kendisini içine almaktaydı. 22.00'de rüzgârın sesi duyuldu.

Yüreği yeniden umutla çarpan Sebastiano Procolo, “Matteo! Matteo!” diye

defalarca seslendi. Fakat o rüzgâr Matteo değildi, hiç aldırmadan ağaçların üstünde sürtünmeye devam etti. Çağrılarına bu kez de son tınısı havada asılı kalıncaya kadar giderek uzaklaşıp sönen peş peşe sekiz, on yankı karşılık verdi.

Sebastiano Procolo bitkin bir halde başını eğdi. Bu saygıdeğer orman gündüzün uyuşukluğundan sıyrılarak, yeni bir geceyi yaşamaya hazırlanıyordu. Belki de cinler bu saatte ağaçların bedenlerinden sıyrılıyor, bilinmeyen görevlerini yerine getirmek için etrafta dolaşıyorlardı. Belki de bu karanlık gecede görünmeden etrafında toplanmışlardı. Belki de kalın bulut örtüsünün arkasında ay çoktan yükselmişti. Belki de karanlık hiç bitmeyecekti. Ve güneş belki bir daha hiç doğmayacaktı. Karanlığın sonsuza dek sürmesi de ihtimaller arasındaydı.

Sebastiano Procolo'nun yanında kibrit bile yoktu; boş bir çaba olmasına rağmen altın saatinin kadranını görmeye çalıştı. İki kez öksürdü; bunu elbette cesaretini toplamak için değil, boğazındaki kuruluğu gidermek için yaptı. Köknar ağaçlarının keskin kokusu ile çürümüş bitkilerden yükselen yoğun buhar kendisini fazlasıyla rahatsız etmekteydi. Ne saat başı Fondo'da çalan çanlar, ne nerede kaldığını bilmediği ve korkudan çığlıklar atan Benvenuto'nun sesi, ne otomobillerin uzaktan gümbürtüsü, ne de insani bir başka ses kulağına geldi. Albay oturduğu yerde yeni günü beklemeye koyuldu ve yaşamında ilk kez ormandaki seslerle tanıştı. O gece tam on beş ses vardı. Procolo onları bir bir saymıştı:

1. Yeraltından çıkıyor ve sanki bir depreme hazırlık yapıyormuşçasına belli belirsiz derin kükremeler.

2. Yaprakların çırpınışı.

3. Rüzgârın büktüğü dalların gıcırtısı.

4. Toprakta sürüklenen kuru yaprakların hışırtısı.

5. Toprağa düşen kuru dalların, yaprakların ve çam iğnelerinin gürültüsü.

6. Çok uzaklarda akan suların sesi.

7. Ara sıra iri bir kuşun (bu bir keklik olabilir) uçarken kanatlarından çıkan ve insanı sağır eden gürültü.

8. Ormanda gezinen memeli hayvanların (sincaplar ya da sansarlar ya da

tilkiler ya da tavşanlar) gürültüsü.

9. Ağaç gövdelerine çarpan ya da üstünde yürüyen böceklerin tıkırtısı.

10. Uzun aralıklarla, dev bir sivrisineğin vızıltısı.

11. Tahminen bir gece yılanının hışırtısı.

12. Bir baykuşun ötüşü.

13. Ağustos böceklerinin neşeli şarkısı.

14. Baykuşların ya da kurtların saldırısına uğradığı sanılan ve kimliğini tam olarak tespit edemediği bir hayvanın uzaktan gelen çığlık ve yakarışları.

15. Bütünüyle gizemli cıyaklama sesleri.

O gece başka bir sessizlik ormanda birkaç kez her yanı kaplamıştı. Sadece çok az kişinin fark edebileceği ve dünyada başka hiçbir şeyle kıyaslanamayacak bu sessizlik, tarihi ormanların mağrur sessizliğiydi.

21

Albay sonunda uyuyakaldı. Gözlerini yeniden açtığında, karanlık gece sona ermek üzereydi. Henüz yoğunluğunu kaybetmemiş olsa da gecenin artık yorgun düştüğü apaçık ortadaydı.

Procolo, ormanda yılan gibi kıvrılarak ilerleyen tuhaf bir hışırtıyı hemen fark etti. Bu, bir rüzgârdan başka bir şey olamazdı. Beraberinde getirdiği ve Albayın daha önce hiç duymadığı güzel bir kokuyu köknar ağaçlarının arasına yaymaktaydı; en azından ona öyle gelmişti.

Tanımadığı bu rüzgârın ağaçların üst dalları arasında konuştuğunu işitti. Başlarda kulağına çalınan karmakarışık homurtuların içinden bir süre sonra anlaşılabilir birkaç cümle kulağına geldi; işte o anda Albay'ın bedeni tepeden tırnağa bir ürpertiyle titredi.

"...Evet," diyordu rüzgâr, "öyle görünüyor ki terk edilmiş... Burada, ormanda, tek başına bir çocuk... Öyle görünüyor ki terk edilmiş... Yalnız bırakılmış bir çocuk..."

Albay duyduklarından bir şey anlasın ya da anlamasın, rüzgâr durmaksızın aynı şeyi tekrar ediyordu. Procolo, karanlığın içine hapsolmuş gibi, hiç kımıldamadan öylece bekledi. Bu arada giderek nefesi daralmaya başladı: Rüzgârın sesi olmasaydı, solukları birkaç metre uzaktan bile kolayca duyulabilirdi.

Tepelerdeki homurtu kesildiği anda, şafak da nemi ve soğuğuyla sökmeye başladı. Albay titredi, yönünü bulmak için güneşin hangi taraftan doğacağını anlamaya çalıştı. Fakat başını yukarı kaldırdığında dalların arasından, tıpkı bir kuyunun dibine bakar gibi, çok çok uzaklardaki gökyüzünün sadece küçücük bir parçasını görebildi. Gördüğü gökyüzü parçası yavaş yavaş aydınlanmaktaydı, ama ışığın geldiği yönü anlamak olanaksızdı. Ormanın üstünde hâlâ yoğun bulutlardan bir çatı uzanıyordu.

Procolo yorgundu, kendisini ormandan çıkaracak yolu bulma umuduyla yeniden yürümeye koyuldu. Gecenin nemini hâlâ gövdelerinde taşıyan sık ağaçların arasında, kendisine doğru gelen bir yönde, sürekli aynı çizgide yürümesi gerektiğini kendine tekrarlayarak ilerledi. Etrafında yeniden cıvıldamaya başlayan kuş seslerinin yanı sıra birtakım hayvanların oradan oraya kaçışmasına benzer ani hışırtılar da duyulmaktaydı.

6.00 sularında (tam bir buçuk saattir yürüyordu Albay) bir anda kendini yere uzanmış uyuyan Benvenuto'nun önünde buldu. Procolo adımlarını güçlükle durdurdu.

Hızı kesilince, etrafı sanki daha derin büyük bir sessizlik sarıverdi. Ancak çok geçmeden, başının üstündeki dalların arasında, öncekine benzer bir titreşimin yayıldığını hissetti. Konuşan yine aynı rüzgârdı:

"...Ormanda terk edilmiş, burada yakınlarda olmalı... Uykuya dalmış bir çocuk... Doğal olarak üstünden yıllar geçmiş olsa bile... Pek çokları diyor ki, o..."

Tam o sırada, Benvenuto sanki birilerinin yaklaştığını hissetmiş gibi uykusundan uyanıverdi ve telaşla etrafına bakındı.

"Ah, sen burada mıydın?" diye sordu çocuk.

Albay suçüstü yakalanmış gibi kısa bir süre duraksadıktan sonra kararsızlık içinde, "Gördüğün gibi buradayım." diyerek karşılık verdi. "Dün gece defalarca seslendim, duymadın mı?"

"Hayır, ben hiçbir şey duymadım."

"Pusulayı kırdım ve yönümü kaybettim." diye sürdürdü Albay, "Hava aydınlanmaya başladığından beri de yürüyorum. Fakat buradan çıkmak için takip etmeniz gereken yolu bulmak kolay değil.

"Peki, ne olacak?"

"Ne olsun, deneye deneye bulacağız."

Böylece yeniden birlikte yola koyuldular. Henüz beş yüz metre bile gitmemişlerdi ki, Albay yüksek dalların arasında bir yerde her zamanki düşük çeneli rüzgârın kaldığı yerden konuşmaya devam ettiğini fark etti. Adımlarının gürültüsüne rağmen rüzgârın sözleri kolayca anlaşılabildiğine

göre bu defa sesi çok daha yükselmiş olmalıydı:

“...İyi bir çocuktur, ormanda terk edilmiş... Bunun açıklamasını ben bilemem... İşte çocuğun ta kendisi... Ne var ki ormanda terk edilmiş...”

Albay bu berbat sesi bastırmak için adımlarını daha da hızlandırdı ve kendisini hayranlıkla izleyen çocuğa binlerce soru sorarak gürültülü bir sohbet başlattı. Ancak bir süre sonra böyle yüksek tempolu bir yürüyüşe dayanacak gücü kalmayan Albay’ın nefesi kesildi ve aniden durmak zorunda kaldı. Rüzgâr hâlâ konuşmaya devam ediyordu, bununla beraber Benvenuto da onu fark ettiğini hiç belli etmiyordu.

“Benvenuto!” diye telaşla bağırdı Albay, “Tepemizde konuşulanları duymuyor musun sen?”

Çocuk bir süreliğine kulak kesildi, sonra özel bir şey duymadığını söyledi.

Onun haklı olduğunu söylemek istercesine, “Belli ki ben yanılmışım.” dedi Albay. “İnsan yorgun olunca bazı sesler duyduğunu sanıyor.”

Biraz ilerledikten sonra rüzgâr konuşmayı kesti. Fakat bu sessizlik de Albay’ın huzursuzluğunu bütünüyle silmeye yetmedi. Peki, bu cehennemden nasıl çıkacaklardı? Ne kadar yol alırlarsa alsınlar çevrelerinde hiçbir şey değişmiyordu, bir öncekine benzeyen bir başka ağaçtan değişmeyen zayıf gün ışığına her şey aynıydı.

Albay arada bir durup yüksek sesle Matteo ve Bernardi’nin isimlerini tekrarlıyordu. Belli ki her ikisi de Albay’ın emrine sonuna kadar sadık kalmaya yemin etmemiş gibi, ne cevap veriyor, ne de yüzlerini gösteriyorlardı. Bu arada zaman hızla ilerliyor ve orman hiç bitmeyecekmiş gibi önlerinde uzayıp gidiyordu.

Procolo bir kez daha seslendi ve bu son çağrısına, nihayet uzaktan, yüksek dalların birine tünemiş bir saksağandan kısık sesle bir yanıt geldi:

“Albay Procolo? Albay, bu sen misin?” diye sordu. Albay olduğu yerde durdu ve yukarı baktı.

Kuş sorusunu tekrarladı, ancak Albay ona cevap vermedi. Bekçi saksağanın o gece ağacın dibine düşerek öldüğünden adı gibi emindi. Ancak yine de bu kuşun, köknar ağacının yüksek dallarından kendisine seslenen ve elleriyle öldürdüğü nöbetçi saksağan olabileceğine dair bir kuşku içini kemirmeye

bakmıştı; bu, içgüdüden çok sıradan bir düşünceydi.

Fakat bunun zihnini fazlaca meşgul etmesine de izin vermedi, öyle ki kuş aynı soruyu üçüncü kez tekrarladığında, Albay da ona kararlılıkla karşılık verdi:

“Evet, benim, ne olacak?”

“Seslendiğini duymuştum.” diye sözlerini sürdürdü saksağan, “Ve seni görünce kendi kendime hemen, işte şu meşhur Albay dedim. Hakkında çok şey duydum. Ben de senin evinin yakınlarında nöbetçilik yapan kardeşimi görmeye gidiyorum. Uzun yıllardan beri kendisini görmüyorum.”

Albay, ne diyeceğini bilemeyen biri gibi ağzının içinde, “Tabii, tabii...” diye geveledi. “Gerçekten bunun için mi geldin?” diye sordu.

“Buraya sadece bunun için geldim, böyle uzun bir yolculuğa zevk için katlanmazdım. Ben ve akrabalarım İspanya’da yaşıyoruz.”

Albay birkaç saniye boyunca sessiz kaldı. Sonra, “Sen yukarıda olduğuna göre benim evi görüyor musun?”

“Çayırların ortasında kocaman bir ev görüyorum, ama senin mi değil mi bilemem.”

“Dinle... O evin ne tarafta olduğunu görüyor musun?”

“Anladım.” dedi saksağan. “Sana yolu tarif etmemi istiyorsun, öyle mi?”

“Evet, bana yönü söyle, yolumuzu kaybettik.”

“Görüyorum, görüyorum.” dedi saksağan. “Burada kaybolmak hiç de zor değildir. Birçok insanın başına gelir. Bu ormanın ortasında açlıktan ölenlerden, hatta etrafta hâlâ iskeletlerinin bulunduğundan söz edildiğini duydum.”

“Doğrudur.” dedi Albay.

“Üstelik bu iskeletler çocuklara aitmiş.” diye sürdürdü saksağan, “Kimi zaman, açlıktan ölmeleri için çocukları ormana terk ediyorlarmış. Yaşlı Orman bu iş için çok uygun bir yer. Demek ki bu dünyada bir çocuktan kurtulmak isteyen insanlar da var...”

Procolo gergin bir sesle, “Ne demek istiyorsun?” diyerek sözünü kesti.

“Ne mi demek istiyorum?”

“Anlattığın saçma sapan öykülerle neyi ima etmek istiyorsun?” diye sordu Albay, göz ucuyla Benvenuto’ya bakarken. Çocuk yorgunluktan ölmek üzere olduğundan ikisinin konuşmasına aldıracak durumda değildi.

“Ben bir şey ima etmeye çalışmıyorum. Sadece duyduklarımı anlattım. İsterseniz gidelim artık.”

Böylece yönünü eve çeviren saksağan, bir ağaçtan ötekine konarak ilerlemeye başladı. Bir yandan da Albayla çocuğun kendisini takip edip etmediğini görmek için arada bir başını çevirip bakıyordu.

Procolo ve Benvenuto kuşu takip etmek için ara sıra yukarı bakarak, yaklaşık bir saat boyunca hiç konuşmadan yürüdüler. Tarihi ormanın sınırına vardıklarında derin karanlıktan kurtulmuşlardı. Bu noktada küçük orman başlıyordu. Albay eve uzanan patikayı tanımakta gecikmedi.

İşte o anda, “Bu kadarı yeterli.” diye seslenerek saksağanı durdurdu. “Sen artık dönebilirsin, bundan sonrasını biz hallederiz.”

“Görüşürüz Albay!” diye seslendi saksağan ve ulu bir köknarın tepesinden havalandı, kanatlarını hafifçe çırparak havada birkaç tur attı ve uzaklaşmaya başladı.

Albay arkasından seslendi:

“Kuş! Bekle bir dakika! Sana söylemem gereken bir şey var!”

Saksağan ani bir dönüş yaparak, Procolo’nun tam iki metre üstünden sarkan uzun bir dala kondu.

“Şimdi gitmek istediğin yer neresi?” diye sordu Albay.

“Sana söylediğim gibi, bekçilik yapan kardeşimi görmeye gidiyorum.”

“Bunu yapmana gerek yok, çünkü kardeşin artık yok.”

“Gitti mi? Bunu bilmiyordum... Peki, nereye gitti?”

“Bir yere gitmedi, öldü. Bir gece vakti, verdiği yanlış alarm yüzünden onu ben öldürdüm.”

Saksağan birkaç saniye boyunca sustu. Daralan yüreği sıkıntıyla çarpıyordu. Sonra yavaşça mırıldandı:

“Ben çok uzaklardan geldim... Tam üç yıldır onu görmüyordum... Ve şimdi geri dönmekten başka çarem kalmadı.”

“Evet, yapacak bir şey yok.” dedi Albay, “Bana göre canın ne istiyorsa, öyle yap. Kalmak istersen, kal. Bekçilik yapmak istersen...”

Benvenuto arkada, kendisi önde geniş adımlarla eve doğru yürüdüler.

Saksağan hiçbir şey söylemedi. Benvenuto birkaç yüz metre ilerledikten sonra arkasını döndüğünde, onun hâlâ aynı dalın üstünde hareket etmeden durduğunu fark etti.

O akşam Aiuti, Albayla konuşmak için Fondo’nun yukarısına doğru sessiz ormanların içinde ilerlerken, tepesinde bir zamankine benzer yüksek bir ses işitti: Bu, yeni nöbetçi saksağanın işaretiydi.

22

Matteo birkaç gün sonra eve geri döndü. O sırada, Albay çalışma odasında pusulaları koyduğu kutuyu düzenlemekteydi.

Rüzgâr elinden geldiğince nazik bir tavırla, “Yeni bir haber var mı? Yeni bir haber var mı?” diye sordu.

“Yok.” diye karşılık verdi Sebastiano Procolo. “İşler ters gitti; bir haltı beceremediğim gibi içine düştüğüm tehlike yüzünden hâlâ korkuyorum.”

Böyle dedikten sonra, ona ormandaki macerayı anlattı, gizemli rüzgârın sözlerinden bahsetmeyi de ihmal etmedi. Benvenuto’nun orada bir başına kaldığından birinin haberi olduğu apaçık ortadaydı ve bu herkimse haberi yaymakta gecikmemişti. Procolo, bu kişi belki de Matteo’dur diye şüphe ediyordu. Albay, o günden sonra bu kaza ile ilgili dedikoduların kulağına gelmediğini de sözlerine ekledi. Belki de yorgunluktan kendisine öyle gelmişti.

Rüzgâr, Albayı teselli etmeye çalışmadığı gibi, bir de üstüne ormandaki cinlerin yeni haberler konusunda son derece açgözlü olduklarını, önemsiz konular hakkında bile haftalarca ileri geri konuştuklarını hatırlattı.

Belli ki rüzgâr onun keyfini kaçırmak arzusuyla böyle söylüyordu. Ancak Albay’ın huzuru bozulmuştu bir kere. Kötü kalpli rüzgârın hâlâ etrafta konuşup konuşmadığını yoklamak için defalarca Yaşlı Orman’da dolaşmaya çıktı.

Bu geziler de içini rahatlatmaya yetmedi. Ormandaki sesler Benvenuto’nun başına gelenleri tüm açıklığıyla ortaya dökecek, çocuk da bunları arkadaşlarına anlatacak diye korku içinde yaşadı bir süre. Bu yüzden onu sürekli izliyordu, ormana gittiğinde bile. Her gün oyun oynamak için okul arkadaşlarıyla buluşan Benvenuto’nun peşinden birkaç kez La Spacca’ya kadar bile gitmişti.

La Spacca, okuldan üç kilometre uzaklıkta, ormanın kuzeybatı sınırında alabildiğine uzanan, üçgen şeklinde bir çayırlıktı. Neden böyle bir isimle çağrıldığını kimse bilinmiyordu. Bir yanında gökyüzünü delercesine yükselen köknar ağaçları, öte yanında yıkılıp dökülen topraklarıyla çukuru andıran Secca Vadisi uzanmaktaydı. Tam kıyısında da terk edilmiş bir ormancı kulübesi vardı.

İlk zamanlar, kimseye kendini belli etmeden, çocukların anlaşılmaz oyunlarını merakla izlemeye koyuldu Albay (hayatta pek az şeyin gerçekten gizemli olduğunu ve bugün hâlâ, tıpkı çocukların kırlarda oynadıkları oyunlar gibi, bazı şeylerin sır perdesini aralamanın zorluğunu bilmeyen yoktur). Çocukların bir tür savaş oyunu oynadıkları söylenebilirdi. Procolo'nun ilk anda dikkatini çeken şey, Benvenuto'nun oradaki diğer çocuklardan daha zayıf olduğuydu. Ayrıca, oyunda en düşük rütbe ile rol aldığını ve grubun hiç şüphesiz lideri olan Berto'nun kendisine verdiği emirleri gözü kapalı yerine getirmekle yetindiğini fark etti. Yaşlı Orman'da yaşanan hikâyeye gelince, kimse bu konu hakkında konuşmuyordu.

Albayı fazlasıyla şaşırtan asıl ayrıntı, çocukların oyunları sırasında ormanın o bölgesine canlılık kazandıran yaşam enerjisiydi; çocukların oradaki varlığı, ağaçların üstünde, görmeye alışık olmadığı kadar çok kuşun bir araya toplanmasına yol açmıştı. Bundan başka, etrafta hiç olmadığı kadar çok sincap ve tarla faresi vardı. Ayrıca o saatlerde, sanki cinler birbirlerine önemli bilgiler aktarıyormuşçasına, yüksek dalların hışırtısı artmıştı.

Bu canlılık fazla uzun sürmedi. Albayın varışından kısa bir süre sonra kuşların cıvıltısı zayıflamaya, sincaplar ve fareler kaçışmaya, dalların hışırtısı azalmaya, hatta gökyüzü bile bir uçtan bulutlanarak kararmaya başlamıştı. Çocukların oyunları da aniden heyecanını yitiriverdi. Havaya ve ormana nereden geldiği bilinmeyen bir isteksizlik yayılmaktaydı.[5]

Albay, bir süre sonra, çocuklar onu açıkça görmemişse de rahatsızlık verenin kendi varlığı olduğunu anladı. Bu durum içten içe canını sıkmış, yüreğini burkmuştu. Kendisiyle ormanın huzuru arasında bir uyuşmazlık olduğu apaçık ortadaydı. Ormanın o sakin köşesinde her şeyi besbelli alt üst ediyor; kuşlar ve ağaçlar da doğal olarak bu acıya katlanamıyordu.

Buna rağmen Albay, Benvenuto ile arkadaşlarının oyunlarını gözetlemekten geri durmadı. Ancak bir süre sonra bunu kendisinin yapamayacağını anladı

ve yeni nöbetçi saksağandan düzlüğün girişindeki görevini bırakarak, gün boyu La Spacca’da nöbetçilik etmesini ve çocukların oyunlarını izlemesini, akşamları da olan biten her şeyi tüm ayrıntısıyla kendisine anlatmasını rica etti. Bu sayede, Sebastiano Procolo pek çok şeyi öğrenmiş oldu.

Bir akşam saksağan, “Bugün Benvenuto senden söz etti.” diye söz girdi.

Merakına yenik düşen Albay, “Ya, öyle mi?” diye sordu.

“Evet,” dedi kuş, “senin birçok savaşa katıldığını, bir gün gizlice senin kılıcını kınından çıkardığını, üzerinde hâlâ kan izlerinin bulunduğunu, ayrıca bir kitapta da senin siyah bir atın üstünde elinde kılıcınla düşmana hücum ederken resmini gördüğünü anlattı. Kendisinin de bir gün senin gibi güçlü bir adam olacağını, ailedeki herkesin çocukken çelimsiz olduğunu, fakat büyüdüklerinde güçlü kuvvetli olduklarını söyledi. Bunun üzerine arkadaşları onunla alay etmeye başladılar, senin hiç at binmediğini, artık savaşta düşmana kılıçla hücum edilmediğini, hatta kılıçla savaşılmadığım ve bu yüzden bunların yalan olduğunu söylediler. O zaman Benvenuto onlara küfrederek karşılık verdi. İçlerinde en güçlüsü olan Berto ona, bu yaptığının büyüklük taslamak olduğunu, fakat gerçekte herkesten daha korkak olduğunu söyleyerek Benvenuto’nun üstüne yürüdü. Çocuk geri adım atmaya başlayınca, “Nasıl korktun, gördün mü?” dedi. “Korktuğum falan yok!” diye karşılık verdi Benvenuto ve olduğu yerde durarak beklemeye koyuldu. O sırada Berto da bir yumruğunu havaya kaldırdı ve çocuğun çenesine tam üstüne indirdi. Benvenuto’nun gıkı çıkmadı, ama boylu boyunca yere serildi. Şimdi, hâlâ aynı yerde hareket etmeden yatıyor; bayılmış olmalı.”

Albay birkaç saniye boyunca sessizliğini bozmadı. Bir sandalyenin arkalığına tüneyen saksağan arada bir sabırsızlanarak tüylerine çeki düzen veriyordu.

Sonunda, “Çok sıcak...” dedi Sebastiano Procolo, “Dışarıda bunaltıcı bir hava var.”

Ne diyeceğini bilemeyen saksağan, “Evet, gerçekten çok sıcak bir gün.” diye karşılık verdi.

“Öyle...” dedi Albay. Bir süre daha, tek kelime etmeden öylece birbirlerinin yüzüne baktılar. Saksağan onaylamadığını belli edercesine, başını hafif

hafif sağa sola sallıyordu.

Nöbetçi saksağanın anlattıkları gerçeği olduğu gibi yansıtıyordu.

Benvenuto, La Spacca’da, güneşin altındaki çayırların ortasında boylu boyunca uzanmaktaydı. Arkadaşları kaçıp gitmişti. Saçlarını havalandırarak, onu kendisine getiren rüzgâr Matteo oldu. Çocuk bir ürpertiyle gözlerini açtı.

“Her zaman böyle olur,” dedi rüzgâr, “sen haklı olsan bile... Benim de başıma aynısı geldi. Fakat sen kesinlikle doğrusunu yaptın.”

Vadide pek tanınmayan türdeki irice bir kuş bir köknar ağacının tepesinden “Heuoholaliiii!” diye seslendi. “Heuoholaliiii! Bulutlar renk değiştiriyor, nehirler dağlara tırmanıyor! Rüzgâr Matteo, ölüm saçan zalim Matteo çocukları okşuyor. Hey delikanlı, sakın güvenme ona!”

“Sen bir kuş olmasaydın...” diye söylendi Matteo.

“Bir kuş olmasaydı mı?..” diye sordu Benvenuto yattığı yerden.

“O, bir kuş olmasaydı, haddini bildirirdim... Ama hayvanlar, biz rüzgârlardan hiç korkmazlar. Ne kadar çok esersek, onlar da o kadar çok yükselirler. Yapacak bir şey yok. Onları aniden yakalamak gerekir. Fakat şimdi... Şimdi gitmek zorundayım. Sen de evine dön. Evaristo’nun yaklaşmakta olduğunu duyuyorum.”

Sahiden de vadinin yeni efendisi Evaristo oraya doğru gelmekteydi ve Matteo, anlaşılacağı üzere, onunla bir kez daha karşılaşmamayı tercih etti ve o olaydan sonra kendine mesken edindiği Secca Vadisi’nin sonundaki köşesine çekildi.

Evaristo, Yaşlı Orman’a “haber bültenini” vermeye geliyordu. Rüzgârın kısa süreden beri bitkiler, hayvanlar ve dağlar hakkında bu hizmeti büyük bir mutlulukla kendine iş edinmişti. Evaristo pratik ve modern bir plan

çerçevesinde hizmetindeki komşu vadilerin küçük rüzgârlarından yararlanarak bölgede yaşanan olayların gizli ayrıntılarını topluyor; sonra da küçük rüzgârlar aracılığıyla bunları çevresine duyuruyordu. Şüphesiz “bülten” hazırlamanın kendisi için büyük bir zahmeti yoktu. Kısa zamanda herkesin beğenisini toplamıştı. Evaristo bazen (tıpkı o gün olduğu gibi) üzerindeki tembelliği atıyor ve haberleri duyurmak için kendisi gidiyordu. Matteo’nun karşısına dikilerek üstünlüğünü kanıtlamak istercesine bu fedakâr görevi öncelikle onun son zamanlardaki uğrak yeri olan Secca Vadisi’nin bulunduğu bölgede yerine getirmeyi alışkanlık haline getirmişti. Yeri gelmişken işin doğrusunu burada söylemek gerekir: Matteo öyle korunaklı ve sakin bir yere konuşlanmıştı ki, ne kendisinin Evaristo’dan en küçük eleştiriyi, ne de Evaristo’nun kendisinden kötü tek bir sözü işitmesi mümkündü.

Evaristo, “Haber Bülteni! Haber Bülteni!” diyerek, Yaşlı Orman’ın sınırları boyunca bir aşağı bir yukarı esiyor, her türden çok sayıda kuş onu dinlemek için çevredeki ağaçların dallarında toplanıyordu. Artık iyice kendine gelmiş olan Benvenuto da yediği yumruk yüzünden hâlâ sızlamakta olan çenesini tutarak yattığı yerden doğrulmaya çalıştı.

“Bir emektarın doğum günü…" diye söze başladı Evaristo. “En doğal hakkımız olan sevinç duygusuyla, vadinin en yaşlı ağaçlarından dostunuzun bugün 1500. yaşını doldurduğunu hatırlayalım. Ve dostlarım, onun güzelliklerle geçirdiği on beş asırlık ömre, en az bir o kadar daha ömür eklenmesini dileyelim. Prosperitas uzun boylu ve güçlüdür, dallarında hüzünlü yosunlar yoktur, köklerine el değmemiştir ve kolları her yıl meyvelerle dolup taşar. Dilerim serçelerin tatlı sesi onun gelecek yaşlarını da şenlendirsin ve ilkbaharın iyiliksever rüzgârları onun etrafında şarkılar söylesin.

Mosto bataklığında felaket... Geçen sabah, Fondo’dan iki kilometre uzaklıktaki küçük Mosto bataklığının kıyısında üzücü bir kaza meydana geldi. Bölgedeki en saygın ailelerinden biri olan sekiz sarı karınlı kurbağa, bir şahinin saldırısına uğramış ve birer birer gökyüzüne kaçırılmıştır.

Taşkın Lampreda Nehri’nin ölümü... Bu yıl da uzun süre devam eden güneşli günlerin ardından taşkın Lampreda Nehri yaşama veda etti. Yaşamının sonu için bizlerde kötü anılar bıraktığı söylenemez: Onurlu

kariyerinde, istenmeyen davranışlardan ve aşırılığa kaçan hareketlerden her zaman uzak durmayı bilmiştir. Ayrıca, bilmeniz gereken acıklı bir olay yaşanmıştır: Nehrin yatağında tek bir su kuyusundan başka bir şey kalmamıştır, o da hızla buharlaşmaktadır ve kuyunun dibinde de çaresizce ölüme terk edilmiş küçük bir alabalık bulunmaktadır.

Cinayet... Bugün öğle saatlerinde, Fondo Belediyesi'nin bahçesinde, bir Latin çiçeğinin yaprağı üzerinde başı kopmuş halde bir arı bulunmuştur. Yapılan ilk incelemelere göre bilinmeyen nedenlerle, bir arkadaşı tarafından hunharca öldürüldüğü sonucuna varılmıştır.

Bilimsel keşif... Tibola Vadisi'ndeki ormanda yaşayan bilgiç çalıhorozu Protervo geçtiğimiz günlerde, ezber bozan nitelikte yeni bir şey keşfetti: Güneş'in değişken hareketlerine bağlı olarak soğuk ve sıcak havaları düzenleyen yeni bir yasa geliştirdi. Protervo buna 'Mevsimler Yasası' adını verdi. Yarın sabah Anania Dağı'nın 985 metre yüksekliğindeki zirvesinde, bu konuyla ilgilenenlerin sorularını yanıtlamak için hazır bulunacaktır.

İki korkuluğun kimliklerinin belirlenmesi... Uzun araştırmalar neticesinde, Fenchina mevkiindeki buğday tarlalarına bekçilik etmek üzere yerleştirilmiş korkunç görünümlü iki kişinin, aslında birer korkuluk olduğu sonucuna varılmıştır. Kuşların gerçekleştirdiği on beşinci denemede kimlikleri tespit edilmiştir. Bu korkunç insani figürlere birkaç santim kalana kadar yaklaşma cesaretini gösteren baştankara Marietta özel bir övgüye layık görülmüştür. Çevredeki bütün kuşlara saldığı korku ve endişeyi ortadan kaldırarak bunun bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermeyi başarmıştır. Kimliklerin belirlendiği haberi binlerce kanatlının iki tarlaya akın etmesine yol açmıştır."

Köknar ağaçlarının dallarındaki çok sayıdaki kuş, bu habere bir ağızdan sevinçle cıvıldayarak, memnuniyetlerini dile getirdiler.

"Son bir haber daha..." dedi Evaristo. "Bu haber, Fondo yakınlarında dün ortaya çıkan dev bir arabacı ile ilgili. Şimdiye kadar benzeri görülmemiş vagon biçimindeki arabayı süren uzun boylu kişinin başında kocaman siyah bir şapka vardır. Büyük dört tekerlekli bu araç uzun bir kasa görünümündedir ve yine büyük ağırbaşlı bir at tarafından çekilmektedir. Arabacıya taşımakta olduğu şeyin ne olduğu sorulduğunda kendisi bir açıklama yapmaktan kaçınmıştır. Atı ve kendisi ağır adımlarla bilinmeyen

bir yere doğru vadi boyunca ilerlemiştir.”

“Haber Bülteni” böylece sona erdi. Evaristo’nun sesi kesildi. Kuşlar haberleri yorumlamak için bir süre daha orada kaldılar ve sonra ormanın içlerine doğru savruldular.

Benvenuto tek başına yola koyuldu. Saat beşe doğru eve vardı ve kapının tam önünde her zamanki soğuk selamıyla Albay’ı gördü. Procolo’nun hemen arkasından eve girmek üzereyken irice bir fare gözüne çarptı. Benvenuto, yatağına uyumaya gelen bu fareyi hemen tanıdı.

“Sebastiano Amca!” diye seslendi, “Peşinden gelen şu fareye bak!”

Albay bakmak için arkasına döndü ve “Haklısın, sahiden de peşimden geliyor.” Hemen sonra hayvana döndü ve sert bir ifadeyle, “Git, git buradan!” diye bağırdı. Fare hemen sıvışıp eve sığındı.

“Neden ona bir tekme atmadın? Bu iğrenç hayvanı öldürmeliydin, bunu yapmalıydın!”

“Elbette,” dedi Sebastiano Procolo, “ona bir tekme atabilirdim.” Benvenuto durumu gayet iyi anlamıştı: Albay fareyi öldürmekten korkuyordu ya da ondan kurtulmak için hiç acelesi yoktu.

24

1925 yılının çok sıcak günlerinden 26 Temmuz'da Albay öğlene doğru, büyük bir atın çektiği bir arabanın düzlüğün sonundaki yolda ilerlediğini fark etti. Merakla yaklaştı, birkaç dakika sonra yanına varmıştı. Bu, Evaristo'nun "Haber Bülten"inde duyurduğu tuhaf vagondu. Arabacı, başındaki büyük siyah şapkasıyla Albay'dan en az bir karış daha uzun görünüyordu. Atı da alışılmışın dışında büyüklükteydi. Bundan başka, arabanın da benzerine daha önce hiç rastlanmamıştı: Ağzı bir kapakla kapatılmış, siyaha boyalı, büyük bir kasadan yapılmıştı. Uzaktan bir tabutu andırıyordu.

Bir yandan atı yönlendiren arabacı gözleri yerde, ağır ağır ilerlemekteydi.

"Arkanızdaki barakayla nereye gidiyorsunuz?" diye sordu Sebastiano Procolo, "Bunu bana bildirmek zorundasınız. Ayrıca o devasa kasanın içinde ne var?"

Arabacı hızını kesmeden yerden kaldırdığı bakışlarını Albay'a çevirdi, fakat tek kelime etmedi.

"Benim topraklarımda bulunuyorsunuz delikanlı." diye ısrar etti Sebastiano Procolo, "Bunu bana izah etmek zorundasınız. O kasanın içinde ne var?"

Bu kez arabacı durdu ve iki küçük alev topu gibi parlayan gözlerini göstermek istercesine başını yukarı kaldırdı. Dehşetli bir sesle kırbacı havayı dövdü.

"Bunun içinde ne var? Bunun içinde ne var?" dedi tehditkâr bir ifadeyle kırbacını yeniden havada şaklatıp. "Lanet olası, işte bu var!"

Böyle söyledikten sonra, arabacı vagona yaklaştı ve çevik hareketlerle kapağını açtı, içeriden önce vızıltıya benzer, yoğun, gürültülü bir uğultu duyuldu; sonra beyaz renkte binlerce bodur kelebek hızla havaya yükseldi, büyük bir öbek oluşturarak genişleyip düzlüğün üstünde birkaç kez

döndükten sonra hep birlikte Yaşlı Orman yönünde uzaklaştılar. En az elli bin kadar olmalıydılar. Kargaşada, kelebeklerin bir kısmı yaralandı, hatta içlerinde ölenler bile vardı; kurşun gibi toprağa çakılmalarından anlaşılıyordu. Albay düşenlerden birini yerden aldı ve dikkatle inceledi. Yaklaşık üç santim uzunluğunda, karnı pembemsi renkte, beyaz kanatlarının üstü siyah zikzaklarla kaplı bir kelebekti.

Sebastiano Procolo bunun ne biçim bir hayvan olduğunu anlayamayınca nefret fışkıran gözleriyle arabacıya baktı.

“Bunların ne kelebeği olduğunu bilmiyorum, ama olur da buralara bir zarar verirlerse o zaman sizi hapse attırırım, bilesiniz!” diye haykırdı.

Bu sırada yabancı, Albay’ın sözlerini duymazdan gelerek yolun darlığından yararlanıp ani bir manevrayla arabanın burnunu çevirdi ve vadiye inmeye koyuldu.

“Kimsiniz? Durun! Bana adınızı söyleyin!” diye bağırdı Sebastiano Procolo. “Durmasanız, atınızı vururum!” derken pantolonunun sağ arka cebindeki altıpatlarına uzandı.

Hızını kesmeyen arabacı, başını Albay’a çevirerek, “Durmayın, ateş edin hadi!” diye karşılık verdi sadece.

Albay bu sırada tabancasının horozunu kaldırdı. Sadece metalik küçük bir tıkırtı duyuldu. Procolo üst üste dört kez tetiği çekti, ama değişen bir şey olmadı: Tabancasını doldurmayı unutmuştu. Arabacı silahın ateşlemeyeceğinden son derece eminmiş gibi ağır adımlarla yoluna devam etti. Artık uzaklaşmıştı.

Albay eli kolu bağlanmış gibi olduğu yerde kalakaldı. Silahı tutan sağ eli hissizleşmişçesine bir yana düştü. Hava sıcaktı. Orman ve çayırlardan gökyüzüne gözle görülmeyen bir buhar yükselmekteydi.

Gizemli at arabası gözden kaybolurken, Albay Procolo yerde uzanan gölgesine baktı: Eğlencenin olduğu gece, yaşlı ormanda gördüğü gibiydi gölgesi.

Buna dair elimizde kesin bir kanıt olmamakla birlikte pek çok kişi, o birkaç gün boyunca Albay Procolo’nun gölgesinin güneşin altında ya da ay ışığında olması gerekenden çok daha uzun göründüğünü doğrulamıştır.

Hatırlanan bu iki durum dahilinde doğruluğu kanıtlanan aynı gölgenin normali aşan ölçüleri, ışığın farklı kırılma durumlarından kaynaklanıyor olabileceği gibi, toprağın eğiminin de etkili olduğu söylenebilirdi. Eğer gölgesi bu nedenle olması gerekenden daha büyük görünüyorsa, diyebileceğimiz bir şey yoktu. Ancak bu durum, ne olursa olsun evrensel olarak doğru kabul edilen fizik yasalarına aykırıydı. Son olarak söylenmesi gereken bir şey daha var: Merak uyandıran bu inanılmaz olay kulaktan kulağa yayılınca, çoğunluğunu çocukların oluşturduğu onlarca kişi bizzat şahit olmak arzusuyla Procolo'nun evine gelmeye başlamıştı. Dünyada bilimin yadsıdığı ve kendi gözleriyle görmeyene inanılmaz gelen daha nice karanlık durum vardır...

Güzel bir yaz mevsimiydi, Fondo Vadisi'nde huzur dolu günler yaşanmaktaydı. Bir gün Matteo, muhtemelen körü bir niyetle, Albay'a eski gücüne kavuştuğunu açıkladı. Albay Procolo, kendisinden Benvenuto'ya karşı aynı girişimde bulunmasını bir kez daha isteyecek olursa, buna da hazırdı. Gücü geri gelmişti, bu defa başarma şansı büyüktü.

Albay, olmaz diye yanıtladı. Tedbiri elden bırakmamak gerekirdi. Kendisi ormanda çocuğu terk etmeye kalktığında, bir rüzgâr bunu haber yapıp etrafa yaymıştı. Neyse ki arkası boş çıkmış, her şey unutulup gitmişti. Bir süre daha beklese iyi ederdi. Karşısına nice uygun fırsatlar çıkacaktı şüphesiz.

25

Kış geldi, karlar yağdı. Benvenuto okuluna geri döndü, boş saatlerinde ve pazar günleri arkadaşlarıyla birlikte kayak yapmaya gidiyordu. Başta Berto olmak üzere, diğerleri ondan çok daha iyi kayıyor, sürekli düştüğü için Benvenuto ile alay ediyorlardı. O da bu yüzden çoğunlukla, sapa bir yer olan küçük bir vadiye gidiyor ve gücü tükeninceye kadar bir aşağı bir yukarı durmadan kayıyordu. Kısa bir süre sonra bacakları yoruluyor, kayakları kontrolden çıkarak üst üste biniyordu. Karlara gömülen Benvenuto bu duruma üzülüp ağlıyordu kimi zaman.

Rüzgâr Matteo bir gün köknar ağaçlarının dallarındaki karları iri parçalar halinde düşürerek, “Öhö, öhö!..” diye esti. “Amcan Sebastiano hiç ağlamadı, bir hatırla, büyükbaban da ağlamazdı. Büyük olasılıkla büyükbabanın babası da hiç ağlamamıştı ve bu durum, Procololar dünyaya geldiğinden beri, kuşaklar boyu böyle sürüp gitti.”

Onun bu sözleri Benvenuto’yu rahatlatmaya yetmiyordu.

“Ağlaması gereken belki de başkalarıdır.” diyerek esmeye devam etti. “Oraya git, aralarına karış. Kaymayı öğreneceksin, güçlenecek ve Sebastiano Amcan gibi uzun boylu olacaksın. Sesin daha gür çıkacak, sen bağırdığında kurtlar uzaklara kaçışacak. Sen daha yolun başındasın, asıl mesele bu; bense artık yolun sonuna gelmek üzereyim. Eğer adım Matteo olmasaydı ben de bunun için gözyaşı dökebilirdim şüphesiz... Ne hale geldiğimi görmüyor musun? Yaşı senden büyük olanlara bir sor, eskiden rüzgâr Matteo’nun nasıl olduğunu onlardan dinle. Şu hale bak, burada durmuş çocuklara şefkat gösteriyorum...”

Karların içinden sıyrılarak ayağa kalkan Benvenuto sessizce onu dinliyordu. Matteo belli belirsiz öfke dolu bir sesle konuşmasını sürdürdü:

“Sevgili çocuk, hayatta geri dönüşü olmayan şeyler vardır. Sıra sana

geldiğinde bu fırsatın elinden kaçıp gitmesine sakın izin verme, dikkatli ol. Bir kere kaçırdın mı geri dönüşü yoktur. Yabancıların karşısında olabildiğince sağlam durmak gerekir; doğal olarak ben de daha güçlü bir sesle konuşurum. Bununla ilgili olarak, sana son şarkımı dinletmek isterim. Şarkımın ismi ‘Kahramanlık Arzusu’. Bugün bunun için çok uygun bir gün değil, fakat hava durumunu düzenleyen maalesef ben değilim artık.”

Kukuleta biçimli, fare renkli bulutların gökyüzünü sardığı gri bir günde, böyle bir şarkıyı söylemek pek uygun düşmüyordu. Tüm olumsuz koşullara rağmen Matteo şarkısını söylemeye başladı:

“Vadinin dönemecinde ruhumu saran arzuydu
(sanmayın sakın bu bir tek bana oldu!)
benliğimi saran işte o arzuydu, benim farkına vardığım
farkına vardım unutmuş olduğumu
–ne var ki hatırlamak da çok zaman almıştı aslında!–
o kahrolası mağaranın dibinde
çok defalar birlikte savaştığım
kader arkadaşımı, savaş baltamı.
Fakat çok yol almıştım, uzaktım oraya
dönemezdim geri, onu almaya.
Şimdi vadinin sonuna kadar gitmekten başka
sadece yürümek kaldı bana,
bu yolda başkalarıyla yan yana
yeni savaşlara çıkmak yok,
dağlarda fırtınalar koparmak yok,
artık ne zaferler, ne görkemli geri dönüşler,
ne de hazzı yerle bir etmenin etrafı.
İşte o zaman bu arzu benliğimi kapladı.
–tamam haklısınız, yok bir çaresi
oyun büsbütün benim aleyhime bitti–
ama son bir defa, şu Matteo’nun hatırına,
ah, sadece son bir defa,
–bundan başka talebim olmayacak bir daha–
yine bir sabah çıksam yola
eskiden olduğu gibi bir yerleri kırıp dökmek uğruna
bir defa daha, yalnızca bir defa,

kendimi eskisi gibi acımasız hissetsem
ah, gençliğimdeki gibi şiddetimle yeniden bir esebilsem...”

Sonra Matteo, yerde sürünür gibi, tükenmiş, mahcup bir halde oradan uzaklaştı.

26

Kasım ayının ilk günlerinde Sebastiano Procolo bir radyo satın aldı. Anteni kurmak için Fondo'dan gelen işçi, cihazın nasıl çalıştığını ona gösterdi. Daha sonra Procolo el kitapçığını kendi başına okudu. 8 Kasım akşamı cihaz çalışmaya hazırdı. İşçi, son kontrolleri de tamamladığında, akşamın karanlığı çoktan etrafı sarmıştı.

İlk olarak evin içine bir müzik sesi yayıldı. Dünyanın bir yerinde vals çalıyorlardı. Cihaz kusursuz çalışıyordu. Oldukça fırtınalı bir akşam olmasına rağmen, parazit sesleri belli belirsiz duyulmaktaydı.

“Bu, Riga.” dedi işçi. “Kısa sürede bütün radyo kanallarını öğrenmiş olursunuz.”

Albay kendi kendine başka programlara ulaşmayı denedi. Bu işi ilk seferde kolayca kavradı. Sonra yeniden, sesi diğerlerinden daha yüksek çıkan vals yayınına döndü. İşçi alet çantasını topladı, iyi geceler dedi ve gitmek üzere hazırlandı. Radyonun yerleştirildiği çalışma odasından aşağı kata kadar birlikte yürüdüğü Albay, kapıda kendisine birkaç liret bahşiş verdi. Etrafa gecenin zifiri karanlık yüzü hakimdi.

Vettore akşam yemeğini hazırlarken, Procolo Sebastiano müzik sesinin kapladığı çalışma odasına geri döndü. Huzur içinde henüz oturmuştu ki, sesin hoparlörlere bir parazit girmiş gibi hafiften bozulduğunu fark etti. Düğmeyi çevirip yeni bir kanal buldu, fakat eski netliği yakalayamadı. Bunun tuhaf bir parazitten çok, giderek artan uğultulu bir hışırtı olduğunu düşündü. Müzik kanallarından çok daha uzak bir kaynaktan geliyormuş gibiydi; ayrıca müziği bütünüyle bastırmıyor, alttan yeni bir ses gibi yükselerek enstrümanların çaldığı notaları tek sesli bir homurtunun içinde yoğuruyordu.

Albay, işçinin henüz gitmediğini ümidiyle pencereyi sonuna kadar açtı;

fakat adam çoktan uzaklaşmıştı. Tam o sırada nöbetçi saksağanın alarmı duyuldu. Belki işçi bir şey unutmuştu, geri dönüyor olamaz mıydı? Hayır, bu işler hakkında konuşmaya gelen Aiuti'ydi.

Aiuti'nin de evinde bir küçük radyosu vardı, fakat o cihazdan hiç anlamıyordu. Morali bozulan Albay, buna rağmen Aiuti'ye radyosunu dinletmek ve tuhaf sesler hakkında ne düşündüğünü sormak istedi. Karışık seslere rağmen bir opera sesi duyuldu.

Aiuti, "Bu eser bana Faust operası gibi geldi, fakat haklısınız Albay, alttan sanki başka bir ses daha geliyor." dedi. "Çok tuhaf... Bunun, rüzgâr estiğinde ormanlarda duyulan uğultuya benzediği de rahatlıkla söylenebilir." diye sürdürdü konuşmasını.

"Ormanların uğultusu mu?.." diye sordu Albay.

"Evet, ama ben öylesine bir benzetme yaptım, bunun imkânsız olduğunu ben de biliyorum."

Rahatsız edici ses gece boyunca kesilmeden sürünce, Sebastiano Procolo ertesi gün işçiyi tekrar çağırttı. İşçi radyonun düğmesini yeniden çevirdiğinde, cihaz bu kez kusursuz çalıştı. Procolo'nun arzusu üzerine işçi akşamın geç saatlerine kadar bekledi.

"Ne olduğunu tam olarak bilemiyorum." diye açıkladı. "Daha önce de bilimsel olarak açıklanamayan bu tür olgulardan söz edildiğini, benzer sorunların yaşandığını duydum; en iyi marka cihazlarda bile bunlar olabiliyor."

Ne var ki o gece de işçi gittikten kısa bir süre sonra, derinden gelen o gizemli uğultunun hoparlörden yayıldığını işitti Albay. Bir solukta pencereye koştu ve teknisyenin arkasından seslendi.

Adam çalışma odasından içeri girer girmez, üstelik ayar düğmesine henüz elini bile sürmemişken, can sıkıcı hışırtı, uğultu, her ne varsa bir anda kayboldu.

Teknisyenin karşısında afallayan Procolo, "Ne diyeceğimi bilmiyorum." dedi. "Siz çıkar çıkmaz, dünkü hışırtının aynısının yeniden başladığına yemin ederim, yanılmadığımdan eminim."

Teknisyen şaşkın bir ifadeyle yüzüne baktı ve gülmeye başladı.

“Güldüğüm için kusuruma bakmayın, fakat ben de hayli meraklandım. Ayrıca, bunlar olağan şeylerdir. Santral memuru olarak görevlendirildiğim savaşta, bir keresinde çavuşumla birlikte sahiplerinin olmadığı bir villaya uyumaya gittim. Evde o kadar çok yatak vardı ki, iki ayrı odaya yerleştik. Çavuş beni uyandırdığında ben çoktan uyumuşum. Adam sinirli sinirli bana, ‘Birtakım sesler duyuyorum. Ne olduğunu anlamıyorum, sen de gelip bir dinlesene...’ dedi öfkeyle. Odasına gittiğimde içerisi bir mezar kadar sessizdi. Geri döndüm, birkaç dakika geçmeden çavuş yeniden geldi. ‘Şaka yapmıyorum, aynı sesler yine başladı.’ dedi. Bir kez daha gittim odasına, içerisi sessiz sedasız. Üstelik çavuş da öyle yürekli, mert bir delikanlıydı ki, böyle şeyleri hiç kafasına takacak biri değil...”

Albay açıkça, “Bunun konumuzla nasıl bir ilgisi olduğunu anlamıyorum.” diyerek çıkıştı. “O sesleri rüyamda duymadım ya!..”

“Peki, bunlar, hakikaten ne tür sesler? Ne duyuyorsunuz?”

“Tanrım, tanımlamak kolay değil...” diye yanıtladı Procolo, “Bir tür gürleme gibi, içinde sert rüzgârlar estiğinde ormandan yükselen sesi hayal edin, onun gibi işte.”

Teknisyen başını salladı, “Size yemin ederim, hiçbir şey anlamıyorum. Olur da yarın beni yeniden çağırırsanız, bu kez bir de anteni değiştirmeyi deneyelim.”

Ertesi gün teknisyen çağırıldı, beraberinde firmanın mühendisi de geldi, antenin yeri değiştirildi. Fakat Procolo tek başına kalınca, aynı sesi tekrar duymaya başladı. Ses giderek yükseliyor; bütün evi kaplayıncaya kadar tenorların, kemanların ve sonunda tüm orkestranın melodilerini yutuyordu.

27

Albay Sebastiano Procolo, büyük olasılıkla gülünç duruma düşmekten endişe ettiği için, arızayı gidermesi konusunda teknisyene daha fazla ısrar etmedi. Ancak bu durum kendisini yeterince huzursuz etmişti.

Procolo her akşam düğmesini çevirip radyoyu açıyor, bir anda bütün sesleri yutuveren tarifsiz gürlemeyi duyar duymaz gerisin geri kapatıyordu. Kısa bir süre sonra yeniden açıyor, uzun dalga yayınları arıyor, çalışma odasında bir aşağı bir yukarı sinirli sinirli yürüyor ya da elleri arkasında, sabit gözlerle gecenin karanlığına dalarak pencerenin önünde öylece dikiliyordu.

Sonunda Bernardi'den odasına gelmesini rica etti. Radyoyu açtı ve hoparlörden kötü sesler yayılmaya başlayınca, kararlı bir ses tonuyla sordu:

"Bernardi, bu gürültülü sesi tanıyor musunuz? Onu tanıyorsunuz, değil mi?"

"Maalesef tanıyorum." diye karşılık verdi Bernardi, "Ağustos ayından beri beni de rahatsız ediyor."

"Tanrı aşkına, nedir bu?"

"Ağustostan bu yana orman her gece bu sesle yankılanıyor. Arkadaşlarımın hiçbiri nedenini bilmiyor. Ancak herkes bir şeylerin kötü gittiğini hissediyor. Ben de bunu hissediyorum. Tıpkı bir tehdit gibi... Her gece böyle, hatta benim ağacım da söylüyor. Köknar ağaçlarından iyi anladığımı söyleyebilirim." dedi ve tam bu noktada hüzünle tebessüm etti, "Ancak ne olup bittiğini anlamıyorum, içimizi kemiren bir hastalık gibi... Bunun ne olduğunu bilmiyoruz."

Albay, kısa bir süre susup bekledi, sonra radyodaki sesi işaret ederek sordu:

"Peki, ama bunun içine nasıl girebilir? Sizin bir radyo istasyonunuz var mı?"

“Yok...” dedi Bernardi, önceki gülüşünü tekrarladı, “Elbette bir radyo istasyonumuz yok. Bu meseleye dair hiçbir fikrim yok. Sadece şunu söyleyebilirim: Temmuz ayının sonlarına doğru, Fondo’dan gelen bir beyaz kelebek bulutunun ormana girdiğini gayet iyi anımsıyorum. Birkaç gece boyunca etrafta uçup durdular, tek bildiğim bu; sonrasında işte bu rahatsız edici durum baş gösterdi.”

Ağaç gövdelerindeki yarıklardan binlerce, yüz binlerce kurtçuğun ilkbahar geldiğinde dışarı fırladığı öğrenildi. 26 Temmuz günü o gizemli at arabasının getirmiş olduğu beyaz kelebekler yumurtalarını ormana bulaştırmıştı. Yumurtadan çıkmak için havaların ısınmasını bekleyen sarı yeşil renkli sonsuz sayıda tırtıl, dalların üstünde oğul vermekteydi şimdi.

Bu uğursuz bir ilkbahardı. Ulu köknarlar gövdelerinde bu yumuşak sürüngenlerin dolaştığım ve ağaçların üzerinde minik fısıltılarla çiftleşerek çoğaldığını hissettiler. Tırtıllar oradan oraya sıçrayarak ilerlediler ve bir yandan aptalca şarkılar söyleyip diğer yandan birbirlerine başarılar dileyerek işe koyuldular. O günlerde gri renkli, iğrenç görünümlü büyük bir bulut kümesi gökyüzünde sallanmaktaydı. Kuşların sesi kesilmişti; rüzgârlar pis, küflü bir koku taşıyordu.

Her şeyi küçücük, ama diğerlerinden önce doğmuş bir tırtıl başlattı: Bir köknar yaprağını alıp yarısına kadar kopardı, diğer yarısını da toprağa düşürdü; bu küçük parçaya atlayan bir diğeri tarifsiz bir açgözlülükle yaprağı yiyip yuttu. Aynı şeyi bu defa yeni bir yaprakla denedi, sonra üçüncüsünü de yedi. Diğer kardeşleri de onu izleyerek yaprakları sömürmeye giriştiler.

Bernardi ve diğer bütün cinler bu durumu hayretle izliyor; küçücük tırtılların, son derece açgözlü olsalar da bütün ormanı yiyip yutamayacağını düşünüyorlardı. Ancak kurtçukların sayısı giderek katlanmaktaydı. Ormanın her yanından, tıkırtılara dönüşen yaprak kemirme sesleri yükseliyordu.

Kurtçuklar sadece köknar ağaçlarının üstünde çoğalmamış, ormanda kurtçuk bulunmayan tek bir bile ağaç kalmamıştı; örümcek ağma bezeyen incecik ağlarıyla dallardan aşağı kendilerini bırakarak boşlukta asılı kalıyorlardı. Hafif bir esinti onları sarkaç gibi havada sallamaya yetiyordu. Kendilerini bir ileri bir geri hafifçe iterek salınmalarını daha da

arttırıyorlardı. Sonra kuvvetli bir rüzgâr estiğinde, hop! Yakındaki bir başka ağaca ulaşıncaya kadar sürükleniyorlardı.

Yaşlı Ormanın her köşesinde bu sessiz salıncaklardan kurulmuştu. Nereye gidilirse gidilsin bir kemirme tıkırtısı, bir çiğneme sesi, havada atlamalar, sıçramalar, karşılıklı seslenmeler, mutluluktan alçakça kıkırdamalar duyulmaktaydı. Akrobat tırtıllar yağmura, güneşe aldırmadan karınlarını tıka basa doldurmaya devam ediyorlardı.

Tahribat aralıksız sürdü. Ne Bernardi ne de başvurulan Ormancılık Komisyonu bu duruma çare bulabilmişti.

Özel olarak getirilen ormancılık konusunda uzman bir teknisyen, artık çok geç olduğunu söyledi; yumurtaların ilkbahardan önce temizlenmiş olması gerekirdi. Gelinen noktadan sonra bunları toplayabilmenin tek yolu vardı, o da tırtılların kozaya dönüşmesini beklemekti.

Albay'ın radyosu şimdi sorunsuzca çalışıyor, Yaşlı Orman artık geceleri kükremiyordu; fakat yapraklarını yitiren dallar gökyüzüne uzanan çıplak iskeletlere benzediğinden ormanın hali içler acısıydı. Procolo, son çare olarak, bir de saksağana danışmayı düşündü.

“Ağaçları kurtarabilecek tek bir kişi var,” diye yanıtladı saksağan, “bunu senin kulağına söylerim; Matteo. İstersen onu bana yolla, ona gereken talimatları vereyim.”

Albay derhal rüzgârını çağırdı.

“Dinle Matteo,” dedi, “bu kez onurunu kurtarabilirsin; tek yapacağın ormanı kurtarmak. Şimdi saksağanın yanına git, o sana yapman gerekeni söyleyecek.”

Matteo duydukları karşısında canlanıverdi. Demek hâlâ kendisine ihtiyaç duyan birileri vardı.

Rüzgâr gece boyunca saksağanla sohbet etti. Sabah olunca coşkuyla yola koyuldu; vadiyi geçti, uzakta, üstü ormanlarla kaplı bir dağa ulaştı ve ihtiyaç duyduğu desteğin toplanması için seslenerek tatlı tatlı esmeye koyuldu.

Matteo, güneş batmadan Albay'ın evine doğru yola çıktı. Tiz sesler çıkararak uçan küçük kanatlı hayvanlardan oluşan yoğun bir bulutu, yani bir

tırtır sineği ordusunu da beraberinde getiriyordu.

Beyaz kelebekler gibi, tırtır sinekleri de bir anda sayısız gruplara ayrılarak ormana dağıldılar. Şeffaf kanatlı, ince ve uzun yapılı böceklerdi. Sürüde sayıca daha fazla olan dişi tırtır sineklerinin kuyruk kısmında iğneleri vardı.

Heyecan dolu bir av başladı. Erkekler avlarını gözlerine kestirmek için dolaşırken, dişi sinekler de kemirgen tırtıllara saldırıyorlardı.

Sürekli yemekten boyunlarına kadar dolan kurtçuklar kendilerini savunamadılar. Baskın öyle ani oldu ki, birbirlerini uyarmaya bile zaman bulamadılar. Onlar telaş içinde cılız sesler çıkarırken, tırtır sinekleri kurşun gibi üzerlerine düşüyor, tırtılları derilerinden yakalıyor, kaba sözlerle aşağılayıp bacaklarının arasına sıkıştırıyorlardı. Şaşırtıcı bir çabuklukla düşmanlarının her yerini iğneleriyle delik deşik ediyorlardı. Bu arada, “İşte bu ilaç seni sonsuza kadar iyi edecek!” diye bağırıyorlardı. “Say bakalım kaç tane oldu, birazdan hepsini tükürmek zorunda kalacaksın!” ya da “Al bir iğne daha, bunu da yaz hesaba!” gibi türlü kabalıklarla saldırıyorlardı. Tırtır sinekleri batırdıkları her iğnede tırtılların içine bir de kendi yumurtalarından bırakıyorlardı.

Birkaç gün boyunca Yaşlı Orman’ın her köşesinde büyük bir savaş yaşandı. Yemek için endişelenmeyi bir kenara bırakan kurtçuklar, canlarını kurtarmak umuduyla daldan dala atlayarak incecik ağlarına sığındılar. Fakat erkek tırtır sineklerinin gözünden hiçbir şey kaçmıyor; “İşte burada, yeni bir arkadaş daha var!” diyerek üzerlerine salmak için hemen dişilerine sesleniyorlardı.

Bir grup tırtıl, prensip gereği, tırtır sineklerine karşı koymaya çalışarak çılgın bir mücadeleye girişti. Ancak hemen sonra, daha ilk adımda, kaçmanın imkânsız olduğunu kabullendiler. Dişi saldırganlardan sadece biri (ayağı sakatlandığı için) aynı anda arkadan bir düzine tırtılın saldırısına uğradı. Arkadaşları onu kurtarmaya geldiğinde, zavallıcık nefes alamadığı için çoktan boğularak ölmüştü.

Av birkaç gün daha sert geçti. Köknar ağaçlarını kemiren tırtıllar artık yoktu, ağaçlar da bu belânın sonsuza dek bittiği ve bu yolla içlerindeki yumurtalarla birlikte kurtçukların birkaç saatlik ömrü kaldığı yanılgısına düştüler.

Oysa kurtçuklar ölmemişti: Tırtır sinekleri savaş alanını boşalttıktan sonra gerinip yeniden esneklik kazanmaya ve yaralarının ağrısına sayıp sövmeye başladılar. Derken yakınmaları yavaş yavaş azaldı; bedenlerindeki delikler kısa sürede kapandı, acıları sona erdi. Yamru yumru olan derileri eski halini alınca, kurtçuklar hiçbir şey olamamış gibi yeniden yemek yemeye başladılar. Üstelik karınları eskisinden de aç olduğundan, yaprakları üst üste yutuyorlardı; birkaç saat içinde her birinin karnı küçük bir balon gibi şişmişti.

Bernardi durumu Albay'a bildirdi, Albay da Matteo'ya çıkıştı, rüzgâr Matteo bu konuda saksağandan açıklama yapmasını istedi, saksağan da pis pis sırıttı.

"Sizler olağanüstü cahilsiniz." dedi. "Bu aptal sorularla beni gerçekten şaşırtıyorsunuz."

Aklı karışan rüzgâr daha fazla üstelemeye cesaret edemedi; sonuç ortadaydı, aptal yerine konmuştu.

Derin vadilerde, kıştan kalan son karlar da erimekteydi, sıcak bir Nisan günüydü ve bebek sincaplar ilk tırmanma derslerini almaktaydı. Ağzı yiyecekle dolu bir tırtıl arkadaşına, “Bilmiyorum, ama bugün içimde tuhaf bir his var.” dedi. “Sanki içimde bir şey hareket ediyor gibi... Sağlığım gayet yerinde, sorun yok. Bu hafta içinde tam yarım gram almışım.”

“Sus sus, hiç sorma...” dedi arkadaşı, “Bugün ben de kendimi her zamankinden farklı hissediyorum. Dostum, sanırım yemeğe fazla yüklendik, bedenimizde dolaşan tuhaf hislerin nedeni bu işte.”

Onların iki santim uzağındaki üçüncü bir tırtıl, çok tiz bir çığlık attı, çiğnemekte olduğu yaprağı yere tükürdü ve bakışlarını karnına çevirdi. O sırada, bunu düşünmesi bile çok iğrençti, derisinin üst tarafı bir anda, adeta yıldırım hızıyla şişiverdi ve aniden patladı. Küçük kraterlerden çok sayıda minicik kurtçuk başını dışarı çıkardı. Hastalanan tırtıl acılar içinde kıvranırken, bu hayvancıklar da açık havaya çıkar çıkmaz rahat bir nefes aldılar ve değişik biçimlerde birbirlerini kutlayarak bedenlerinin hâlâ içeride kalan kısmını da yavaş yavaş çekip çıkardılar. Son kurtçuk da dışarı çıktığında (sayıları kırktan fazlaydı), vandal tırtıl boylu boyunca olduğu yere serildi ve oracıkta öldü.

Gördüğü manzara karşısında dili tutulan birinci tırtıl, “Kahretsin!” diye bağırdı. “Tırtır sineklerinin içimize ektiği yumurtalardan bu kurtlar çıkıyor! Vay başımıza gelenler!”

Tırtıl durumu anlamıştı. Tırtır sineklerinin kemirgen kurtların vücutlarına yerleştirdiği yumurtalar çatlamış, böylece küçük tırtırlar dünyaya gelmişti. Vandal tırtıllar karınlarını tıka basa doyururken, hiç fark etmeden içlerinde büyüyen otoburları da beslemişlerdi.

Sonunda patlama günü gelmişti. Tırtır sineklerinin yavruları yeniden

uyanıyorlardı: Zamanın geldiğini bildiren bir emir almış gibi tırtılların karnını yararak dışarı çıkıyor; tırtıllar da delik deşik halde can veriyorlardı.

Ormanda kulakları sağır eden çığlıklar[6] yükseldi arka arkaya. Felaketin sesi duyulur duyulmaz, bir tırtılın daha kurban edildiği anlaşılıyordu. Onun acı çekmesine dayanamayan arkadaşları derhal yanından uzaklaşıyor; kurban da tek başına, kurtçukların bedeninden dışarı çıkmasını ve ölümün acılarını dindirmesini bekliyordu.

Ruhu cesaretle dolu tırtıllar bile bu korkunç acıya direnemiyorlardı. Cesaretlerinden ve ağırbaşlı hallerinden eser kalmıyordu; yerlerde yuvarlanıyor, tükürükler saçarak ağza alınmayacak küfürler ediyorlardı.

Tüylerini diken diken eden sahne karşısında allak bullak olan kuşlar, “Yeter! Kesin!” diye bağırmaktaydı. Ne var ki, toplu ölüm olayının tamamen sona ermesi kısa sürmedi. Ne yumurta aşılamasına maruz kalmamış tek bir tırtıl vardı, ne de sonrasında hayatta kalmayı başarabilen. Ölüm döşeğindeki tırtıllar dallardan aşağı yağmur gibi dökülüyor, hafif bir dokunuşla kendilerini toprağa bırakıyorlardı.

Yaşlı Orman derin bir sessizliğe gömüldü. Rüzgâr Matteo da mucizevi eserini duyurmaya gitmişti, uzaklardaydı. Birkaç gün önceki halinden neredeyse eser yoktu; morali düzelmiş, temposu yükselmişti. Hiç kimse bunun iki gün önceki Matteo olduğuna inanmazdı. Ona hâlâ sempati duyabilen pek azının bile midesini bulandırmayı başarmış, yine eski kibirli haline bürünmüştü.

Toplu ölümlerin üçüncü gününde hayatta kalan tırtılların sayısı otuzu geçmezdi. Arkadaşlarının çektiği işkencelerden tedirgin olan tırtıllar iştahlarını yitirmiş, kendi ölüm saatlerinin gelmesini bekliyorlardı.

Umudunu yitirmemiş iyimserlerden biri, “Belki de biz kurtulduk.” diyordu. “Tırtır sineklerinin iğnelerini bize de batırdıkları doğru, fakat yumurtalarını içimize gömememiş olabilirler. Belki de o kahrolası kurtçuklardan içimizde sadece iki üç tane vardır ve bunula baş edebiliriz. Ayrıca, dışarı hiçbir şey çıkmadığına göre, içimizdeki yumurtaların çürük olmadığını kim bilebilir; bu, olağandışı bir şey olabilir.”

Nefesini kesen bir sancıyla cümlesi yarım kaldı. Sırtında aniden onlarca kabarcık belirdi. Sinirsel tepkiyle derisi saat zembereği gibi buruldu. Bu

ölümün ta kendisiydi. Yaşananların dehşeti karşısında dili tutulan arkadaşları, acının dönüştürdüğü yüzleriyle ayrı bir yöne çekildi.

Dördüncü günde hayatta kalan tek bir tırtıl yoktu. Bu arada tırtır sineği larvaları da ayakaltından çekilip kendilerini kozaların içine kapattılar. Saçaklı dallarıyla Yaşlı Orman yapayalnız kaldı, fakat artık özgürdü ve arınmıştı: Her köşesi kurtuluşun huzurunu yaşıyordu.

Yalnız geçen kışın ardından, 1926 yılının ilkbaharında, La Spacca'daki kulübe bir yıl daha yaşlanmış olarak (tıpkı diğer evler gibi) yeni bir yaşama gözlerini açtı.

Benvenuto ve arkadaşlarıyla birlikte güneşli günler, ulu köknar ağaçlarının gölgesindeki oyunlar, kalabalık kuş ve kemirgen sürüleri de döndü.

Matteo, çok şey bildiğini göstermek istercesine ağaçlara, "Benvenuto'nun ne kadar değiştiğini göreceksiniz, hatta gözlerinize inanamayacaksınız." demişti.

Oysa köknarlar onu hemen tanıdılar: Çocuk önceki yıldan hiç de farklı değildi. Belki biraz boyu uzamıştı, ama işte aynı solgun yüzlü ve çelimsiz oğlandı. Önceki yıl Berto ile arasında geçen tatsız olaydan sonra bir köşede kendi başına kalmayı; diğerlerinin oyununa katılmak yerine, onları uzaktan izlemeyi tercih ediyordu. Dalgın gözlerle Secca Vadisi'nin kıyısında oturuyordu. Berto ona eskisi gibi davranmıyordu; şunu yap bunu yap diye emirler vermiyor, onun zayıflıklarıyla alay etmiyordu.

Benvenuto bazen arkadaşlarına görünmeden ormanın içlerine doğru ilerler, gezintiye çıkardı. Bir gün ormanda Bernardi'ye rastladı. Karşılıklı selâmlaştılar.

Bernardi sağ elini oğlanın omzuna koyarken, "Sen iyi bir çocuksun, fakat ne yazık ki sen de buradan gideceksin ve bir daha görüşemeyeceğiz." dedi.

"Nereye gideceğim? Yoksa beni göndermek mi istiyorlar?"

"Hayır hayır, söylemek istediğim bu değil. Sen de günün birinde bize yüzünü göstermeyeceksin, buraya gelecek olsan bile hiçbir şey şimdiki gibi olmayacak."

"Ah hayır, ben her zaman ormanımı görmeye geleceğim, bundan emin

olabilirsin.”

“Elbette, buraya sık sık gelebilirsin, hem de hayatının sonuna kadar... Ama yine de bir gün gelecek, bunun tam olarak ne zaman olacağını bilmiyorum, belki birkaç ay sonra, belki gelecek yıl ya da daha sonra; işte bir gün gelecek, unutma bunu... Seni şimdiden görüyor gibiyim, artık koca adam olmuş nicelerini gördüm ben... İşte, ormana geleceksin, ağaçların arasında dolaşacaksın, ellerin ceplerinde oturacaksın ve etrafına bakmaya devam edeceksin ve sonra sıkkın bir halde buradan çekip gideceksin.”

“İyi de, benim ne yapacağımı nasıl bilebilirsin?” diye sordu Benvenuto.

“Biliyorum, çünkü dedim ya, senin gibi nicelerini gördüm ben. Hepiniz kaderinizle aynı yönde ilerlersiniz. Ötekiler de La Spacca’ya oyun oynamaya gelirler, geceleri bizim eğlencelerimize katılmak için evden kaçarlar, cinlerle konuşurlar, rüzgârla şarkılar söylerler ve gündüzleri bizimle zaman geçirirlerdi; mutluydular hiç şüphesiz...

Sonra bir gün, ilkbaharda her zamanki hayatlarına kaldıkları yerden devam etmek için geri döndüler, ama bazı şeyler artık eskisi gibi değildi. Sanki orman gözlerine farklı görünüyordu. Dinle bak, onlar da ağaçların aynı ağaçlar olduğunu gayet iyi görüyorlardı; aynı büyük ağaçlar, aynı dallar, aynı gölgeler ya da yaklaşık olarak aynı şeyler işte... Buna rağmen anlaşılamayan bir şey vardı.

Biz, her zamanki gibi ağaçların arkasındaydık ve onlara selam veriyorduk. Onlarsa bize göz ucuyla bile bakmadan yanımızdan geçip gidiyorlardı. Biz onlara isimleriyle sesleniyorduk. İçlerinden hiçbiri bize dönüp bakmazdı. Bizi göremez, sesimizi işitmez olmuşlardı artık; işte asıl neden buydu. Eski oyun arkadaşları rüzgârlar üstlerinden geçiyor, onlara hoş geldin dercesine dalların arasından ıslıklar çalıyorlardı. Çocuklar ise asık yüzleriyle, ‘Rüzgâr çıktı, yavaş yavaş eve dönsek iyi olur. Fırtına geliyor.’ derlerdi.

Kuşlar da şarkı söylemeye koyulurlardı: ‘Günaydın, sizi yeniden görmek ne mutluluk verici; Tanrı izin verirse, şimdi biraz bizimle kalsanız...’ Sanki bir duvarla sohbet ediyorlarmış gibiydi: Kuşların sözlerine aldırmayan çocuklar konuşmalarına devam ederlerdi; içlerinden vurdumduymaz biri, ‘Burada avlanma yasağı var mı?’ diye sorardı.

Yine böyle ormanda vakit geçirdikleri bir gün, içlerinden biri, ‘Hatırlıyor

musun, bir seferinde sopalarla bir vaşağa vurmuştuk...' dedi. Sanki çok eski bir zamanda, hatta zamanın başlangıcında olmuş bir şey gibi gülmeye başladılar. Vaşağa sopayla vurmak... Onları kötü niyetle yaklaşan hayvanın karşısında, bir ağacın çevresinde korkuyla titrerken bulmuştum. Tam zamanında oraya varmış, hayvanı oradan uzaklaştırmak için kuru bir dalla ona vurmuştum. Yani onları ben kurtarmıştım, işin aslı buydu; özel bir şey değildi, fakat sonradan onların sanki kendileri yapmış gibi, 'Sopayla vurduk!' demeleri... Belli ki unutulmuştu, her şey zihinlerinden silinip gitmişti. Biz cinler, rüzgârın sesi, kuşların dili, hepsi unutulmuştu. Bunun için birkaç ay gibi kısa bir zaman yetmişti.

Onlara da yazık... Bu, onların suçu değildi. Çocukluktan çıkmışlardı, bunu hayal bile edemiyorlardı. Söyleyecek öyle az şey var ki... Zaman onların da üstünden geçip gitmiş, onlar bunun farkına varamamışlardı bile. O yaşta normaldir; ileriye bakılır, geçmiş hiç hatırlanmaz. Hiçbir şey olmamış, dünyanın kapıları arkalarından kapanmış gibi kaygısızca gülüyorlardı.

Orada yarım saatten az kaldılar. Ormana hiç aldırmadan aralarında gevezelik ediyorlardı. Sonra içlerinden biri, 'Burada hâlâ ne yapıyoruz, etraf nemden yapış yapış.' dedi. Geldikleri gibi çekip gittiler. Düzlüğe çıkmadan önce içlerinden biri neredeyse sonuna kadar içtiği sigarasını yere attı; hâlâ yanıyordu. Bir arkadaşım bundan tedirgin oldu ve ayağıyla üstüne basmak istedi. Bırak dedim, bu onlara özgü bir yaşamın kuralı. İnce ince tüten dumanı sönene kadar sessizce seyrettik izmariti."

31

La Spacca’da bir araya gelen çocukların aralarındaki ilişkiyi ve entrikaları sonuna kadar anlamak her zaman çok kolay olmasa da o yıl, Fondo’da oturan ve başka okullara giden bir grup çocukla aralarında bir çeşit savaş çıktığını duymayan kalmamıştı. Bu yabancı çocuklar, ara sıra Yaşlı Orman’ın sınırındaki eski kulübenin olduğu tepeye çıkıyor, sonunda kazananın belli olmadığı bir savaşa tutuşuyorlardı.

La Spacca’nın düzlüklerine, geçen yazdan beri bu gerilimli macera havası hakimdi. Gözler sürekli etrafı kolaçan ediyor, köknarların gölgesinde gizliden gizliye bir takip süregidiyordu. Ağaçların arasındaki hışırtılar nefesleri kesiyor, akşam olunca herkes fısıltıyla konuşuyordu.

22 Haziran günü La Spacca’da buluşan çocuklar ormanda keşfe çıkmaya karar verdiler. Berto, karşıtlarının sürekli kulübenin beş yüz metre ötesindeki küçük düzlükte toplandıklarını öğrenmişti. Uzun zamandan beri kendini isteksiz ve yorgun hisseden Benvenuto’dan, gözcülük etmesi için kulübede beklemesini rica ettiler.

Tek yapması gereken, düşman baskın yapacak olursa üç kez, her zaman çok iyi becerdiği gibi, guguk guguk diye ötmekti. Küçük düzlükteki bu keşif çalışması, Berto’nun, Benvenuto’yu yalnız bırakmak için tasarladığı kalleşçe bir oyundan başka bir şey değilmiş gibi görünüyordu. Bu iki çocuğun arasında sıcak bir hava esmediği kesindi. Sonradan görüleceği üzere Berto, Fondolu çocukların o gün bir saldırı yapacağı konusunda haklıydı. Gelecek olurlarsa, Benvenuto’yu orada bir başına bulacak ve ona iyi bir ders vereceklerdi. Her koşulda, Berto’nun genç Procolo’ya acı çektireceğine dair bir şüphe yoktu. Onun herkese üstünlük taslayarak, Morro’nun kendisine bıraktığı servetle hava attığını, sonuçta hala aynı ödleğin teki olduğunu söylüyordu; fakat bu düşüncelerini doğrulayan bir kanıt da yoktu. Olaya dönersek... Kimse Berto’nun bununla bir ilgisi

olmadığını ve her şeyin tesadüfen geliştiğini söyleyemez.

Düşmanları sahiden çıkıp geldiğinde, okullu çocuklar yarım saatten az bir zaman önce oradan uzaklaşmıştı. Otların arasındaki yılanlar gibi sürünüp ağaçların ve çalıların arkasına gizlenerek sessiz sedasız kulübenin birkaç metre yakınına geldiler. Sayıları sekiz ya da dokuz olmalıydı.

Benvenuto kulübenin içinde asılı duran hamağa uzanmış, derin bir uykuya dalmıştı. Gökyüzündeki solgun güneşle boğucu, sıcak bir gündü.

Fondolu çocukların elinde bu defa ne sopalar ne de taşlar vardı. Her biri avuçlarının arasında bir demet saman tutuyordu. Kedi gibi sessizce kulübenin etrafını sardılar ve ellerindeki samanları kulübenin çevresine bıraktılar. İçlerinden üç ya da dördü samanları ateşe verdikten sonra Yaşlı Orman'ın farklı yönlerine doğru hızlıca uzaklaştılar.

Alevler başta isteksizdi; güneş ışığında doğru dürüst fark edilmiyorlardı bile. Sonra yavaş yavaş harekete geçtiler ve kulübeyi temelinden tutuşturdular. Yoğun bir duman perdesi çocuğun başucuna doğru boylu boyunca yükseldi. Benvenuto hâlâ uyuyordu.

Olaya tanıklık eden birkaç kuş acıyla öttü. O sırada, oluk gibi yükselen dumana merakla yaklaşan rüzgârların arasında Matteo da vardı.

Sonunda ormanın kıyısından biri, "Benvenuto! Benvenuto!" diye bağırdı. Okullu çocuklar dönmüşlerdi ve işin doğrusunun ne olduğunu merak ediyorlardı. İçlerinden bazısı kulübede yangını çıkaranın Benvenuto olduğunu düşünmüş, ama yanan samanları görünce bunun düşmanlarının işi olduğunu hemen anlamışlardı. Arkadaşları umutsuzca, "Benvenuto! Benvenuto!" diye bağırıyorlardı. Şaka, ölüm kokmaya başlamıştı.

Benvenuto sonunda uyandı. Arkadaşları dumanların arasından solgun ve üzgün yüzüyle kulübenin kapısını açmaya çalıştığını gördüler. Benvenuto hiç bağırmadan kapının kenarına yaslandı ve sessizce etrafı izlemeye koyuldu. Sonra inanılmaz bir yavaşlıkta, alevlerin bedenini yalamasına hiç aldırmadan yüzünü ormana çevirdi, yorgun bir ifadeyle yoğun duman kütlesinin içine ilerledi.

Benvenuto nihayet dışarı çıktığında arkadaşları korku dolu gözlerle ona bakıyordu. Çocuk o sırada zoraki bir gülümsemeyle, "Şapkamı içeride unuttum!" diye pas tutmuş bir sesle bağırdı. Geri döndü, kulübeye ilerledi,

tarifsiz bir soğukkanlılıkla duman duvarının içinden geçti, birkaç saniye içeride kaldıktan sonra başında şapkasıyla yeniden dışarı çıktı, böylece öksüre öksüre, dumanların içinden üçüncü kez geçti.

“Hadi acele et, çabuk ol!” diye bağırıyordu arkadaşları. “Yanarak ölmek mi isliyorsun?”

“Acele et, acele et!” diye karşılık verdi Benvenuto (gözyaşlarını bastırmakta zorlanıyormuş gibi hissetti kendini), “Neden acele edecekmişim? Beni bekleyen biri mi var?”

Nasıl olduğu anlaşılmaz bir biçimde hiç yara almamıştı çocuk. Önlerinde dizi dizi uzanan köknar ağaçlarının altında toplanan arkadaşları, kendilerine doğru yaklaşan Benvenuto’ya yol açmak istercesine birkaç adım geri çekildiler. Herkes (Berto dahil) kocaman açılmış, çakmak çakmak yanan gözleriyle tuttuğu nefesi, sonunda derin bir oh çekerek bıraktı.

Çocuk her zamanki ağır adımlarıyla ormana girdi ve yönünü, tatillerini geçirdiği Procololarıın evine çevirdi.

Sadece rüzgâr Matteo, yüksek dalların arasında daireler çizerek, ne diyeceğini bilmeden ona eşlik ediyordu.

İki yüz metre kadar ilerlediklerinde (arkadaşları artık onu duyamazdı), Benvenuto bir ağacın gövdesine yaslanmak için durdu ve öksürmeye başladı. Dumandan rahatsız olmuştu. Sert ve kuru öksürükler her defasında çocuğu iki büklüm eğilmeye zorluyordu. Rüzgâr bir şey diyemeden başının üstünde dönüp duruyordu.

32

Kulübedeki yangının dumanı ya da Tanrı bilir artık hangi başka sebeple, Benvenuto hasta düşmüştü. Procolo eve bir doktor getirtti. Çocuğun akciğerlerinde sorun olduğunu anlayan doktor bu endişe verici durumu enine boyuna inceledikten sonra bir ilaç yazdı. Aynı gün öğleden sonra hastanın ateşini düşürmek için bir iğne yapmak üzere geri geldi.

O akşam yağmur yağıyordu. Albay doktoru kapıya kadar geçirdi. Gün sona ermişti. Ormandan çevreye yayılan koyu karanlık, evin etrafında çöreklenmişti. Doktor dışarı çıktığında şaşkın gözlerle etrafına bakındı. Başını iki yana sallarken, “Nemli bir yer burası.” dedi.

“Evet, biraz nemlidir.” diye onayladı Procolo, “Çocuğun durumu nasıl doktor?”

Doktor çoktan direksiyonun başına geçmişti. “Bu çocuk...” yüzüne yerleşen düşünceli ifadeyle sözlerine devam etti doktor, “Bu çocuk, nasıl desem... Umarım iyileşir.” Arabası, yolu aydınlatan farlarının ışığında vadiye doğru yola koyuldu. Gecenin karanlığında, eşikte kalan Albay’ın yüzünde tarifsiz bir ifade vardı.

22.00 sularında ateşler içinde, baygın halde yatmaktaydı Benvenuto. Vettore ışığı yumuşatmak için gece lambasının çevresine mavi bir kâğıt yerleştirmişti. Eve büyük bir sessizlik çökmüştü; ormanın derin soluğu, sonsuzluğa uzanan bir ses gibi uzaktan, belli belirsiz duyulmaktaydı. Fakat o sırada, Benvenuto’nun odasının tavanında, çocuğun yatağının tam üstünde kemirme sesini andıran kuru bir gürültü baş gösterdi. Benvenuto dikkatle tavana baktı, ama başının üstünde uzanan, çıplak dört kalastan oluşan tavan döşemesinden başka görünürde bir şey yoktu.

Bir köşede oturan Vettore, “Bu bir fare.” dedi.

Çocuk yorgun bir sesle, “Bir dakikalığına amcamı çağır mısın lütfen?” diye

rica etti. Vettore, Albay'ı çağırmaya gitti.

Procolo odaya girer girmez, "Saat geç oldu, uyumaya çalışsan iyi edersin, tabii ateşinin düşmesini istiyorsan..." dedi.

"Beni uyutmayan o fare."

Albay kulak kabarttı, fakat bir şey duyamadı. Fare çalışmayı kesmişti.

"Ben bir şey duyamıyorum," dedi Procolo, "burada fare falan yok. Ateş yüzündendir, hadi uyuman gerekiyor."

Albay kapıyı yavaşça kapatarak odadan çıktı. Fare de kaldığı yerden çatırtılar çıkararak kemirmeye devam etti.

Benvenuto bütün gücüyle, "Amca!" diye seslendi. "Amca, lütfen geri dön!" Ancak Albay cevap vermedi.

Daha sonra çocuk derin bir uykuya daldı, Vettore de uyumak için odasına çekildi. O saatte, bir tek Albay çalışma odasında ayaktaydı.

Gece yarısından az bir zaman önce bekçi saksağanın anlamsızca alam verdiği, bundan tam beş dakika sonra da sokak kapısının tak tak diye çalındığı duyuldu.

Albay elinde fenerle alt kata indi. Kavradığı kapı kolunu avcunun içinde sıkarken kapıyı açıp açmamakta bir an kararsız kaldı ve sonunda açmaya karar verdi.

Beş kâbus karşısındaydı. Kâbuslardan birincisinin, sanki her dakika eriyormuş gibi şekilden şekle giren jölemsi, kocaman bir başı vardı. Diğeri ensesinin üstünde, kasap dükkânında asılı olanlarınkine benzeyen, derisi yüzülmüş bir dana başı taşımaktaydı. Üçüncüsü, yol yol derin çizgilerle buruşuk, bütünüyle aptal bakışlı bir insan yüzüne sahipti. Diğer ikisinin başları yoktu, sürekli şekilden şekle girerek dalgalanmaktaydılar.

Albay tam o sırada kapıyı kapatmaya çalışırken ziyaretçiler kayarcasına çoktan içeri girmiş, merdivene yönelmişlerdi.

"Bu da neyin nesi böyle? Siz de kimsiniz?" diye öfkeyle sordu Procolo, içinde korkudan eser yoktu.

Jölemsi başıyla birinci kâbus, eliyle susmasını işaret ederek, "Şşşş!" diye fısıldadı, "Biz hasta çocuğun kâbuslarıyız, onun için geldik."

Albay bu duruma şaşırmış gibi görünmedi, elindeki fenerle yolu göstererek Benvenuto’nun odasının kapısına kadar bu beş bedenlenmiş varlığın önünden gitti. Kapıyı açtı ve onları içeri aldı. Sonra arkasından kapattı ve kapıya yaslanarak dinlemeye koyuldu.

Kâbuslar gövdelerini dalgalandırarak Benvenuto’nun yatağını sardılar. Başucundaki komodinin üstünde yanan mumun cılız ışığında, duvarda hayalden öteye gitmeyen devasa gölgeler oluşturuyorlardı. Çocuk baygın bir halde uyumaktaydı.

Procolo içeriden birtakım sesler gelinceye kadar bir süre boş boş bekledikten sonra alt kata indi ve feneri söndürdü, sonra evin önündeki düzlükte sinirli sinirli yürümeye koyuldu.

Hemen sonra, boş alanın sonundaki bir grup köknar ağacından gelen kuşların çığlığı dikkatini çekti. Merak içinde, yaklaştı. Yıldızların zayıf ışığında, bir zamanlar Morro’nun yaptırdığı, artık bütünüyle çürümeye yüz tutmuş tahta bankın bulunduğu, daire biçimindeki açık alana kadar yürüdüğünü fark etti.

Koyu karanlığın içindeki seslerden anlayabildiği kadarıyla yaklaşık yirmi iri kuş çevredeki ağaçların üstüne tünemişti. Albay seslerin vurgusundan aralarında çoğunluğu kargaların, karatavukların, baykuşların ve saksağanların oluşturduğu sonucuna vardı.

Çoksesli çığlık, yerini sessizliğe bırakıncaya kadar yavaş yavaş temposunu düşürerek bir süre daha devam etti. Sonunda sadece bir baykuşun kendisinden beklenmeyecek ölçüde ağırbaşlı sesi duyuldu.

“Sürekli bu şekilde ötecek olursanız,” diye azarladı kuş, “oturumu bir kez daha yarıda kesmek zorunda kalacağım; zaten böyle gidersek asla sonunu getirenleyiz.” Uzun bir sessizlikten sonra yeniden söze girdi. “Birkaç dakika daha sabırlı olun. Son tanık da dinlendikten sonra bu davayı nihayet kapatabileceğiz.”

Baykuş, besbelli içlerinden belirli birine dönerek, “Bu durumda sen...” dedi, “O halde sen, topoğraf dürbünüyle ölçüm yapmanın suç içeren bir mazeretten başka bir şey olmadığını mı söyledin?”

Procolo’nun bir türlü tanıyamadığı bir kuş ağlamaklı sesiyle, “Beni yanlış anlıyorsunuz!” diye karşılık verdi. “Söylemediğim bir şeyi neden bana

söyletmeye çalışıyorsunuz? Ben sadece şöyle dedim: Procolo’nun yaptığı ölçüm bana açıklanamaz geliyor. Ve ayrıca, eğer...”

Meclise başkanlık ettiği anlaşılan otoriter sesli baykuş, “Bu kadarı yeter!” diyerek onun sözünü kesti. “Tek bir neden yüzünden sana açıklanamaz geliyordu, bu da herhangi bir açıklaması olmadığı içindi. Ormanın orta yerindeki, üstelik de rastgele iki ağacın arasındaki uzaklığı bilmek Procolo’nun ne işine yarayacaktı? Bunun için kör olmak gerekir. Ben derim ki, bu...”

Tam o sırada, sorgulamaya yabancı bir başka kuş (Albay büyük bir şaşkınlıkla yeni bekçisi saksağanın sesini derhal tanıdı), “Bu bir kanıttı.” diyerek sözü kaldığı yerden tamamladı. “Bay Procolo’nun ilk kez dürbün kullandığının basit bir kanıtıydı! Tuhaf bir varsayımla, eğer çocuğu gerçekten terk etmek isteseydi, böylesine saçma sapan bir mazereti öne sürmeye gereksinim duyar mıydı? Burada söylüyorum, bunun için gerçekten kötü kalpli olmak gerekir, bu...”

“Her şeyden önce, benimle bu şekilde konuşmanı yasaklıyorum!” diye atıldı öfkeli baykuş, sinirle bütün tüylerini salladığı işitildi. “Ayrıca, Procolo gibi bir adamdan söz ederken ‘Bay’ demeyi de bırak. Son olarak, öne sürdüğün türlü türlü bahaneler gibi savunman da çok çocukça; daha kötüsünü söylememek için bu ifadeyi kullanıyorum.”

Bu noktada baykuş derin bir nefes aldı ve son derece kararlı bir ifadeyle sözlerine devam etti:

“Evet, beyler böylece oturum sonlanmış oldu, her şey duyarlılık ve titizlikle ele alındı. Her ne kadar...” dedi ve kısa bir süre için sustu. “Birkaç anlamsız ayrıntı dışında, yüz elli iki tanık görüş birliğine vardı: Bize verilen yetkiye dayanarak, çocuğu ormanda bir başına bırakmak için topoğraf dürbünüyle ölçüm yapmanın hilekâr, tekrar ediyorum hilekâr bir mazeret olduğu sonucuna vardık.” Baykuş otoriter sesiyle, “Ve bu durumda neden...” diye devam etti, “O halde neden Procolo çocuğu terk etmek istedi? Çocuk tek başına rahat etsin diye mi? Dilediği gibi oyun oynayabilsin diye mi? Yapayalnız düşüncelere dalsın diye mi? Hayır. Ne kadar zorlarsak zorlayalım, buna dürüst bir açıklama getirmek olanaksız. Bu nedenle Procolo’yu mahkûm ediyoruz; çünkü çocuk, açlıktan ölsün diye terk edildi!”

Çevreyi saran bir ağızdan seslerin uğultusunda bu cümle defalarca tekrarlandı, üstüne basa basa söylendi ve beraberinde, dalların üstünde uzun bir itiş kakış başladı. Albay, bir ağacın gövdesine yaslanmış, kımıldamadan konuşulanları dinlemekteydi. Baykuş tam yeniden başlayacakken nöbetçi saksağan bir kez daha onun sözünü kesme cesaretini gösterdi:

"Bu toplantılarınızın sonuna yetişebildiğim için gerçekten üzgünüm. Aksi takdirde bu saçma sapan davayı durdurmak için mutlaka bir yol bulurdum. Böyle bir yargının ne anlamı olabilir? Sizi ne ilgilendiriyor, ne yaptığı Bay Pro..."

Konuşmasına rağmen bir anda çöken ölüm sessizliği karşısında kendisi de şaşırıp kalan saksağan sözlerini yutuverdi. Sonra baykuş sert bir şekilde, "Bu kadar şaşırman da beni çok şaşırtıyor. Aramızda çok sayıda gün ışığını seven hayvan var ve onlar geceyi bizimle tartışarak geçirmek için sıcak yuvalarını bırakıp geliyorlar; bunun gerçekten önemli bir nedeni olmalı. Bir ceza kararının asla uygulanamayacağını hepimiz biliyoruz; ne yazık ki şimdiye kadar olduğu gibi bugün de yargılanan insanlar üzerinde herhangi bir yaptırımda bulunamayız, kendimizi kandırmayalım. Ancak Yaşlı Ormanın onuru bizim için her şeyden daha önemli ve yargımızdaki prensipler, senin sandığından daha yapıcıdır. Bunun gibi davalar çok nadir olur; ayrıca, bu duruşmaların boşu boşuna yapıldığını da düşünme sakın. Bu cezanın bir kısmı olduğu gibi kalacak ve kim bilir belki de hükmün ağırlığını hissettirmesi uzun zaman alacaktır." Adeta bir mezardan yükselen sesiyle, "Bundan başka..." diyerek devam etti baykuş, "Kararımız, doğrudan ya da dolaylı olarak, Procolo'nun kulağına gidecektir. Hatta kendisinin şu anda bu ağaçlardan birinin arkasına gizlenerek konuşmalarımızı işitmiş olmasına da hiç şaşırmam. Ne var ki, bu bizim meselemiz değil." Burada sustu ve derin bir nefes aldı. "Beyler, oturum sona ermiştir."

Sayısız kuş karanlıkta, aynı anda güçlü bir kanat çırpışıyla dallardan farklı yönlere doğru uzaklaşarak gözden kayboldu. Birkaç dakika boyunca, kuşların hareketiyle kopan küçük dal ve yapraklar, giderek azalıp yeniden sessizliği sağlayıncaya kadar toprağa düşmeye devam etti. İşte o zaman, Procolo da eve doğru yola koyuldu.

33

Albay eve döner dönmez çalışma odasına kapandı, masa lambasını açıp masasına yerleşti. (Duvarların içinden, farenin ağırkanlı kemirme sesi gelmekteydi.) O sırada biri kısık sesle arkasından seslendi:

“Albay Procolo!..”

Boğuk, fakat gizemli tınısıyla oldukça kararlı bir sesti bu.

Aniden arkasına dönen Albay, “Ne var?” diye sordu, fakat arkasında kimseyi göremeyince bu sesin tavana kadar yükselen şekilsiz bir gölgeden, kendi gölgesinden geldiğini anladı.

“Albay,” dedi gölge, “çocukluğundan beri seni takip ediyorum; bir gün olsun yanından ayrılmadım, hatta uyurken bile yanı başındaydım. Seninle birlikte çok yollar kat ettim; sen at binerken ben de seninle birlikte bindim. Senin hiç aklına gelmediğim zamanlarda da tüm bağlılığımla sana eşlik ettim. Sen kalkmak istersen kalkıyor, yatmak istersen yatıyordum; isteklerini her zaman yerine getirdim. Söyle, hiçbir zaman senden yakındığımı duydun mu, söyle... Bir gün üzerindeki üniformayı çıkardın; biliyor musun, bir yanımda sallanan kılıcı bir daha taşıyamayacak olmak beni nasıl üzdü?.. Fakat buna da peki dedim. Hatırlıyorsun, öyle değil mi Procolo?”

Öyle olsa gerek.” dedi Albay, “Peki ama tüm bunlar da ne demek oluyor şimdi? Bu sözlerle nereye varmak istiyorsun?”

Haklısın, diye fısıldadı gölge, “bunu açıkça söylemek daha iyi olacak: Artık seni bırakmam gerekiyor.”

“Beni bırakmak mı? Sen ne dediğinin farkında mısın?”

“Seni bırakmam gerekiyor.” diye tekrarladı gölge, “Buralardan çekip gitmek zorundayım, çünkü sen onurunu yitirdin.”

“Onurumu yitirdim mi?” diye atıldı Albay. “Belki de şu ormanda kurulan mahkeme yüzünden böyle söylüyorsundur. Böyle bir komediyi ciddiye alman mümkün olabilir mi?”

“Karar veren ister kuşlar olsun, ister insanlar; biz gölgeler için bunun bir önemi yok. Bir mahkeme kuruldu ve sonunda seni suçlu buldu. Bizler biraz şekilci olabiliriz, ama inan bana, bunlar şakaya alınacak şeyler değil. Ben Albay Procolo’nun gölgesiyim ve hep öyle kalmak istiyorum. Ben hiç değişmedim, ama sen çok değiştin. Artık birlikte devam edemeyiz, çünkü birbirimizden çok farklıyız. İnan bana, buna ben de çok üzülüyorum, elli altı yıl boyunca birlikteydik; buna bir ömür demek daha doğru. Unutmak kolay değil, ama artık bitti.”

Procolo hiçbir şey söyleyemedi.

Gölge, birkaç saniye süren sessizliğin ardından, “Eski kışlaya geri döneceğim, bunu biliyor muydun?” diye devam etti. “Eski birliğimizi yeniden görmeye gideceğim. Çok uzak zamanlarmış gibi geliyor... Orada karanlık bir köşeye çekileceğim ve kimse beni görmesin diye, sadece geceleri dolaşmaya çıkacağım. Olur da bana, ‘Gölge, hey gölge, efendin nerede? Albay nerelerde?’ diye soracak olurlarsa utanırım. Albay artık yok, demek zorunda kalırım; oysa onlara, kılıcı pas tuttu, ondan söz etmemek daha doğru olur, diye cevap vermeyi tercih ederim.

Seni yalnız bıraktığım için üzgün olduğuma yemin ederim. Ancak bu, senin de suçun. Seni çok iyi tanıdığıma göre bırak, bunu ben söyleyeyim: Procolo, yaşamın boyunca herkesi kendine düşman ettin, yardımına koşacak bir köpek bile yok, etrafındakileri kendinden uzaklaştırdın, her gittiğin yere buzdan duvarlar ördün...”

Albay, “Sus!”, diyerek sözünü kesti. “Bugüne kadar kimse benimle böyle konuşma cesaretini göstermedi. Beni terk etmek istiyorsan durma, daha fazla canımı sıkmadan çek git!”

Gölge sahiden de çekip gitti. Buna ihtimal bile vermeyen Procolo, onun arkasından bakmak zahmetine bile girişmemişti. Sonunda arkasını döndüğündeyse gölge çoktan ortadan kaybolmuştu ve tüm bedeni, camdan yapılmış gibi ışığı geçirmekteydi.

Birden ayağa fırladı, huzursuzca etrafına bakındı, ağzının içinde yarım

yamalak bir şeyler geveledi. Sonra kapıya koştu, bir şey aramak ister gibi elinde bir fenerle dışarı çıktı. Pas tutmuş sesiyle, “Bekle! Bekle!” diye seslendi. Duvarı boylu boyunca kaplayan gölgesini, saygın bir kumandan edasıyla basamaklardan aşağı inerken gördü: Bir yanında upuzun bir kılıç asılıydı.

Ona yetişmek için artık çok geçti. Procolo gölgesini, ardına kadar açık bıraktığı kapının eşiğini geçip geceye karışırken gördü. En yakınındaki pencereye koştu, camları açtı ve karanlığa doğru bağırdı:

“En azından kapıyı kapatmak için geri dön!”

Gölge, hiç tereddütsüz yoluna devam etti.

Yorgunluktan halsiz düşen Albay pencerenin pervazına yaslandı, bir eliyle alnını tutarken gözlerini yere dikti; tarihi evi çepeçevre saran esrarengiz titreşimlerle dolu sessizliği dinledi, zamanın ağır ağır akmasına izin verdi. Gittikçe genişleyen muhteşem zaman daha da sınırsız bir hal alarak yaşamını soluk almadan yutuyor, geçmiş yılları sabırla bir araya getiriyordu.

O sırada Benvenuto baygın düştüğü uykusundan uyandı. Gözlerini ağır ağır açarken yatağının etrafında toplanan beş korkunç yaratığı gördü ve bir an için aklını yitirdiğini sandı. Sonra kollarından destek alarak yatağında güçlükle doğruldu. Yerinde durmayan kâbuslar, mesleki kurnazlıklarını sergilerken çocuğun gözüne daha korkunç göründüler. Fare de işine ara vermişti.

Benvenuto güçlülükle nefes alıp verirken kafa tutar gibi, “Ooo beni görmeye kimler gelmiş...” dedi. “Hiç zaman kaybetmemişsiniz... İlk defa bundan üç sene önce korkutmuştunuz beni, fakat şimdi hiç başlamadan vazgeçseniz iyi edersiniz. O zamandan bugüne çok şey değişti. Beni rahat bırakabilirsiniz... Sen, iğrenç dana, seni hatırlıyorum, o zamanlar beni ensemden ısırmak istiyordun, neyse ki gün ağarmıştı da korkup kaçan sen olmuştun. Çekin gidin buradan; hastayım, bu yaptığınızdan utanmalısınız... Hadi biraz cesaretiniz varsa, Sebastiano Amcamın yanına gidin, onu çalışma odasında bulabilirsiniz... Beni rahat bırakın! Size söylüyorum, çekilin! Kalsanız da sizden korkmuyorum! Korkaklar, hastayım ben...”

Tam o sırada odanın kapısı ardına kadar açıldı. Solgun yüzüyle Albay

kapıda belirdi. Bakışları derinleşmiş, ağzının kenarındaki kıvrımlar değişmiş, hatta yüzündeki kırışıklıklar yeni desenler oluşturmuştu sanki.

Bir ay önceki Albay'la hiç ilgisi yoktu, hatta 21.00 sularında düzlükte gördüğü Albay'a bile benzemiyordu. Birkaç saniye boyunca gözlerini dikerek çocuğa baktı, sonra kâbuslara dönerek öfkeyle bir işaret yaptı; "Dışarı, derhal dışarı!" diye bağırdı, sesi bir bıçak gibi keskindi. "Derhal burayı terk edin, sizi pislikler!"

Odadan çıkmalarını bekleyip kapıyı sıkıca kapattı ve peşlerinden sokak kapısına kadar gitti. Kapının kanatlarını ardına kadar açarken, "Çabuk dışarı, çabuk, defolun buradan!" diye tekrarladı.

Kâbuslar, gecenin içinde süzülüp gözden kayboldular.

Procolo, dinlenmek istiyormuşçasına, elinde küçük feneriyle bir süre olduğu yerde kımıldamadan bekledi. Sessizlik üç dakika sürdü. O sırada farenin kemirme sesi duyuldu yeniden.

Albay'ın yüreği ağzına geldi. Fenerin ışığını yakıp arkasından bir kovalıyormuş gibi paldır küldür aletlerin durduğu depoya girdi, kocaman bir çekiç kaptı ve merdivenleri ikişer ikişer çıkarak doğruca Benvenuto'nun yattığı odanın üstüne, tavan arasına gitti. Burası dikdörtgen biçiminde, dar, bomboş bir koridordu. Albay kapıyı arkasından sıkıca kapattı.

Parkenin üstünde hızla dolaşan fenerin konik ışığı, odanın zemininde açılan geniş bir yeniğin olduğu duvarın dibinde durdu. Kirişlerden birini oymaya niyetlenen, çocuğun da tanıdığı aksak ayaklı fare işte orada, iş başındaydı. Albay'ı karşısında görünce işini yarıda kesti, "Sana açıkça duyurduğum gibi, işte buradayım." dedi, "Birazdan şu kiriş tamamen kopacak ve aşağı düşecek. Ölçtüm, hesapladım: Yatağın tam ortasına geliyor, oğlanın tepesine kurşun gibi inecek."

Albayın huzursuz ve öfkeli soluğu duyuldu karanlıkta. Derken boşanan bir zincirin gürültüsünü andıran bir sesle, nefretini kusarcasına konuştu:

"Bu kadar işkence yeter!" dedi dişlerinin arasından. "İnsaf et! Aşağıda can çekişen bir çocuk var. Sefil yaratık, artık bu meseleye bir son vermeliyim. Seni öldüreceğim!"

Delikten dışarı çıkıp odanın ortasına sıçrayan fare, "Ama beni serbest

bırakan sensin.” diye kekeledi.

“Ya, seni ben mi serbest bıraktım?” diye alay etti Albay ve öfkeden yay gibi gerilerek var gücüyle çekici farenin üstüne indirip kafasını bir ceviz gibi parçaladı. Çekiç sesi bütün evde yankılandı.

Mutfakta istiflenen yakılacak odunlara kadar bütün yer döşemeleri, mobilyalar, evin çatısı, pencereleri ve merdiven korkulukları uzun uzun gıcırdadı.

34

Ertesi gün Benvenuto’nun durumu daha da ağırlaştı. İki kez gelen doktor, o günün akşamında bu konuda artık tıbben yapacak hiçbir şeyin kalmadığını açıkladı.

Albay ise, farklı bahaneler öne sürerek hastanın odasında birkaç dakikadan fazla kalamadı. Çalışma odasına kapandı ve koltuğuna gömülerek kitabını okumaya çalıştı.

Akşam saatlerinde Benvenuto bilincini bütünüyle yitirerek komaya girdi. Dışarıda yağmur yağıyordu. Procolo akşam yemeğinden sonra, çalışma odasına kapandı, çalışma masasının lambasını açtı ve gölgesiz bedeniyle orada oturup kaldı.

Albay iki saat boyunca vücudunu bir milim bile yerinden oynatmadı. Sadece göğsü, kolalı gömleğini hışırdatarak bir aşağı bir yukarı inip çıkıyordu her soluğunda.

22.30’a doğru Procolo, aklına aniden bir şey gelmiş gibi, bir anda ayağa fırladı. Alt kata indi, dışarı çıktı ve birkaç kez Matteo’ya seslendi. Rüzgârdan karşılık alamayınca rahatlamış görünen Albay, koşarak yağmurluğunu almaya gitti. Procolo gecenin karanlığında, belki de gölgesinin kendisini terk ettiği anlaşılmasın diye, el fenerini yakmadan Bernardi’yi bulmak için Yaşlı Orman’a yöneldi. Ağaçların kıyısına varır varmaz, Bernardi bir anda karşısına çıkıverdi.

“Beni mi arıyordun Albay?” diye sordu cin.

“Benvenuto ölmek üzere!” dedi Albay. “Acaba siz cinler bir şey yapamaz mısınız, diye düşündüm... Bunun bir çaresi yok mu?”

“Duruma bağlı...” diye yanıtladı Bernardi. “insanlar bazen ölürler, çünkü ölmeleri ‘gerekir’, karşı gelinemeyen birtakım yasalar vardır. Fakat durum senin dediğin gibiyse... Anlıyorum... Söz konusu, bir çocuk olunca... Evet,

biz cinler, elimizde kalan eski geleneğin gücüyle buna yönelik bir şeyler deneyebiliriz.”

“Tanrı aşkına, deneyin o halde!” diyerek sözünü kesti Albay.

“Ağır ol, peki sen bize ne vereceksin?”

“Size ne mi vereceğim? Dilediğini iste!”

Kısa bir süre suskunluğun ardından, “Senden bizi rahat bırakmanı istiyoruz.” diye karşılık verdi cin. “Senden sadece bunu istiyoruz. Bir dalımızı bile kesmemeni, özellikle de bir köleymişiz gibi bize odun toplatma işine son vermeni...”

“Peki, ama bu durumda orman ne işime yarayacak? Bütün bu ağaçların bana bir kazanç sağlaması gerekmiyor mu? Sahibi olduğumu bileyim, yeter; bana sunduğu yegâne mutluluk bu mu yani?”

Bernardi sakin sakin, “Hatırlatırım, benden bir şey isteyen sensin.” dedi.

Karanlıkta düşen yağmur damlalarının altında, hiç konuşmadan, yüz yüze oturdular. Sessizliği bozan Bernardi oldu:

“Albay Procolo, gitmek istiyorum. Bu durumda, kararın nedir?”

Başım diğer tarafa çevirerek, “Neye karar verdiğimi sen de biliyorsun.” diye fısıldadı diğeri.

“Sözüm söz.” dedi ve Bernardi’ye elini uzattı. Sonra hafif kamburunu çıkararak eve doğru oradan uzaklaştı.

Birkaç yüz metre yürüdü. Şüpheyle etrafı kolaçan etti, Bernardi’nin artık kendisini fark etmeyeceğinden emin olduğunda, feneri kendine çevirip yaktı. Aceleyle, paha biçilmez bir büyünün gerçekleşmesini zora sokacakmış gibi, arkasına bakmak için görülmemiş bir yavaşlıkla başını çevirdi.

Albay, gölgesinin geri dönmüş olduğunu gördü. Evet, bu hiç şüphesiz kendi gölgesiydi; bu, Sebastiano Procolo’nun her zamanki gölgesiydi. Ayaklarına kusursuz bir biçimde bağlıydı ve toprağa gerektiği gibi seriliyordu.

Albay, nemli gözlerle baktığı gölgesi, bu halinden mutlu olmasın diye yüzüne mütebessim bir ifade kondurdu, ışığı söndürdü ve yeniden yola koyuldu.

Hikâyenin doğruluğu buraya kadar kanıtlanmaktadır. Cinlerin Benvenuto'yu iyileştirmek için neler yaptığı ise baştan sona bir sır perdesiyle örtülüdür. Ne kendisi, ne biz, ne de bir başkası, hiçbir zaman bunu öğrenemeyeceğiz.

35

Benvenuto hasta yatarken küçük bir yük arabası cinlerin Yaşlı Orman'ın kıyısında son kez istiflediği odunları alıp götürdü. O günden sonra yerleri boş kaldı. Sebastiano Procolo'nun orman cinlerine uyguladığı yaptırım da böylece sona ermişti. Fısıltıların fazlaca yükseldiği vadinin eteklerinde, işlerin artık eskisi gibi gitmediği herkesin dilindeydi. Pek çokları tarafından gizli güçlerin işi sanılan, Albay'ın kötü şöhreti, umursamazlık içinde sönüp gitti. Yaşlı Orman'ın sahibi kış mevsiminin başlarında, Fondo'nun aşağısında neredeyse unutulmuştu. Procolo, adeta çok eskiden yaşamış, kim olduğu pek bilinmeyen biri gibiydi. Halkın arasında konuşulanlara göre, adı artık bir korku unsuru olmaktan çıkmıştı. Vadi halkı o zamana kadar onun hakkında fazla konuşmamayı tercih etmişti (ne sebeple bilinmez, ama bunun gibi bir adam hangi işi doğru dürüst becerir, diyorlardı); fakat işte bu yüzden, özellikle günbatımı saatlerinde sık sık onu düşünüyorlardı. Oysa şimdi Procolo'nun maskesini düşürmeye yeltenen biri vardı; bir başka deyişle bu kişi, onun küstah ve kötü kalpli olduğunu açıkça ortaya koymak istiyordu.

Procolo'nun tüm bunlardan haberi olması da ihtimal dahilindeydi (bazı durumlarda alışılmamış bir duyarlık göstermişti). Fakat Benvenuto'nun hastalanmasından sonra, Albay'ın her işin peşini bıraktığı ve Yaşlı Orman'daki gezintilerini daha da sıklaştırdığı biliniyordu.

Ormanda solunan hava eskisinden farklıydı. Bu durum, cinlerin insan ya da hayvan biçiminde ortalıkta görülmediğinden ya da Bernardi'nin artık ulaşılamaz olmasından kaynaklanmıyordu. Tarif edilemeyen bir şey eksikti. Bir zamanlar havaya karışan yaşam enerjisi, artık ağaç gövdelerine kapanmıştı. Huzur, sonunda gelmiş; cinler ağaçlarına çekilerek yılların hesabını yapmaya başlamışlardı.

Albay ise birliğinden ayrılmadan önce, orada bulunan şeylerin, örneğin

yıllar yılı sabır göstererek büyük emeklerle inşa ettiği ve bir anda kaybolup gidecekmiş gibi duran otoritesinin ve düne kadar bir bakışıyla karşısında titreyen, ertesi gün Albay'ı rütbece kendilerine denk sayacak, hatta selam bile vermeyecekmiş gibi duran askerlerinin, artık kendisine ait olmadığı duygusuyla kışlada geçirdiği son gün koğuşları dikkatle teftiş ederken yaptığını, şimdi de ormanda yapıyor, sürekli gözleriyle bir şeyler arıyormuş gibi geziniyordu.

Asırlardan beri kökleriyle toprağa sıkıca gömülü ağaçlar, ulu köknarlar, hâlâ nasıl dimdik ayakta durabildikleri anlaşılmayan narin bitkiler, gölgeler, dalların sesi, belli belirsiz çizgiler halinde uzayan patikalar, kuş sesleri, reçine ve temiz toprak kokusu, ıssız yerlerde başıboş gezinen kaynağı açıklanamayan çığlıklar, hatta mağrur sessizlik gibi tüm bu ayrıntılar, eskiden olduğu gibi Albaya ait değildi sanki. Bir zamanlar ormandan geçerken, her ne kadar nefret duyulan ve lanetlenen sahibi olarak anılsa da şimdi zenginliğine el süremeyen, mülkiyeti sadece kâğıt üstünde kalmış bir yabacı gibiydi.

Bakışları, ölçüsüzce yükselen ağaçların üstünde uzun uzadıya gezinmekte; dalların gölgedeki hareketsiz kısımlarından, gökyüzünde kaybolan ve rüzgârla sallanan uçlarına kadar bir aşağı bir yukarı gidip gelmekteydi. Bazen etrafına şüpheyle bakındıktan sonra, ağaç gövdelerinde oluşan girintilere doğru eğilerek, "Bernardi! Bernardi!" diye seslenirdi. Onunla konuşabilmeyi, aniden ortadan kayboluveren cinler hakkında sorular sorabilmeyi çok isterdi. Ne var ki kendisine karşılık veren kimse çıkmıyordu. Sadece en tepelerde, dalgaların kırıldıktan sonra çıkardıkları, iniltiyi andıran hışırtılar duyuluyordu.

Böylece 1926 yılının kışı da geldi çattı. Yeniden okuluna dönen Benvenuto kayak kaymaya başladı; hemen hemen bütün boş saatlerinde alıştırma yapmak için vadiye gidiyordu. Rüzgâr Matteo da sık sık ona eşlik ediyordu.

Yavaş yavaş uysallaşan kayaklar artık sözünü dinlemeye başlamıştı, yoğun karda bile yolu kolayca buluyorlardı. Adım adım ilerleyen Benvenuto bir gün, kayakta usta olan arkadaşlarının yarıştığı o dik yamacın tepesine çıktı. Arkadaşları aşağı düzlükte durmuş, korkulu gözlerle kendisini izlerken Benvenuto karların üstüne eğildi, gözlerini yumdu ve kendini dik yamaçtan aşağı bıraktı.

Buz tutmuş pistte, kontrolden çıkmak istercesine huzursuzlanan kayakları birbirine çarparak tak taka tak, tak taka tak diye sesler çıkarıyordu.

Küçük Procolo uçarcasına ilerlerken rüzgârın şiddetiyle gözlerine yaşlar doluyor, sıkışan hava kulaklarında çınlıyordu. Ağaçlar hızla yanından uzaklaşıyor ve yüreği neredeyse ağzında çarpıyordu; ama en fenası da yeniden durabilmesi imkânsız görünüyordu. Arkasında birkaç saniyeliğine çok sayıda kar perisinin havalara saçıldığı parlak dumandan bir şerit bırakarak hızla ortalarından geçen Benvenuto'yu arkadaşları son anda görebildiler. Aralarından bir şimşek gibi geçti, büyük bir hızla düzlüğü uçtan uca kat etti, daha da ilerleyerek yaklaşık yirmi karganın homurdanarak dallarını terk etmek zorunda kaldığı ağaçların arasına daldı.

Arkadaşları, "Benvenuto! Benvenuto!" diye sevinçle bağırıyor, gülümseyerek peşinden koşuyorlardı; çünkü Benvenuto, artık onlardan biriydi.

Günler hızla geçiyor, eski yıl artık gitme vaktinin geldiğini belli ediyordu. Yaşlı Orman'daki evde ise saatler, özellikle de akşamları bir türlü geçmek bilmiyordu; öyle ki Procolo radyonun sesine bile uzun süre tahammül

edemez olmuştu.

Vettore, “Ara sıra aşağı Fondo’ya inebilirsiniz Albay Bey, orada yalnızlığınızı paylaşacak dostlar bulursunuz.” diyordu. Fakat Albay yerinden kımıldamıyor, kimse de kendisini ziyarete gelmiyordu. Sadece Aiuti, o da yeğeninin ormanıyla ilgili idari konuları görüşmek üzere haftada iki kez yanına uğruyordu. Pazar sabahları Benvenuto, öylesine bir selam vermeye; saksağan, ara sıra birkaç haber ulaştırmaya; rüzgâr Matteo ise hemen her akşam saat beşte, Albayın olmayan emirlerini almaya geliyordu.

Procolo, Matteo ile arasına hayli mesafe koymuştu. Ne Yaşlı Orman’ın cinleri üzerindeki gücünü yitirdiğinden, ne de buna yol açan durumdan ona söz etmişti. Herkes, Albay ile rüzgârın karşılıklı olarak Benvenuto hakkında konuşmaktan kaçındıklarını söylüyordu. Bir gün ikisi birlik olmuş, çocuğu öldürmeye teşebbüs etmişlerdi. Ne var ki o günden sonra her ikisi de çok değişmişti, her ne kadar acıma duygularına perde çekmiş ve hâlâ sert görünmeye çalışıyor olsalar da... Belki de karşılıklı olarak birbirlerini kandırma yoluna giderek gençliklerinden kalma savaşçı ruhu içlerinde canlı tutmaya çalışıyorlardı. Her karşılaşmalarında, biri ötekinin Benvenuto hakkında konuşmaya başlamasından korkuyordu; bu yüzden görüşmeleri daima suskun geçiyordu.

İşe yarayabileceği halde, Sebastiano Procolo gibi bir adamın saksağana, “Sonuçta senin bana hesap sormadığının, kardeşinin ölümü yüzünden bana tepki göstermediğinin elbette farkındayım.” diyebilmesi, ona fazlaca taviz vermek olurdu. “Şiirleri ya da benzer saçmalıkları senin aklının hiçbir zaman almadığını biliyorum ve çok iyi olmasa da en azından iyi niyetinle sunduğun hizmetin farkındayım.” demek için de eline pek çok fırsat geçmişti. Elinde olsa ona, “Kimse senden bunu yapmanı istemediği halde senin mahkemede beni nasıl savunduğunu ömrümün sonuna kadar utmayacağım.” demeyi de çok isterdi. Ne var ki bunları söyleyecek yüzü yoktu.

Saksağan yeni haberler getirdiğinde, çalışma masasının üstündeki lambaya kuruluyor, Albay da koltuğuna gömülüp hiç kımıldamadan onu dinliyordu.

Her zaman çok meraklı görünen ve Albay’ın yüreğini sıkıştıran duyguların ne olduğunu hiçbir zaman anlamayan kuş, çoğunlukla ona Benvenuto’dan söz etmeyi severdi. Onun nasıl güçlü bir çocuk olduğunu, karların üstünde

arkadaşlarıyla yarışacak kadar iyi kaydığını anlatırdı. Bir keresinde, büyük bir yanılgıya düşerek ona kâbusların hikâyesini anlatmış, Benvenuto'nun ormanda uykuya daldığı sırada kâbusların aniden çıkageldiğini ve onlardan birini ormandaki mağaralardan birine hapsetmeyi başardığını söylemişti. Zavallı hayvan, Albay'ı meraklandırmak, onun samimiyetini ve bir parça da güvenini kazanmak için hikâyeyi özellikle değiştirerek anlatmış ve bu da Albay'ın gözünden kaçmamıştı. Ne var ki Procolo yine de hiç istifini bozmamış, hikâye boyunca iki kez, "İlginç... Gerçekten ilginç..." demekle yetinmişti.

Saksağan her gelişinde, bundan başka çok sıkıcı konular hakkında da genel bir rapor vermekteydi. Özellikle soğuk geçen aylarda, çocukların okuldan dışarı çıkmadıkları zamanlarda anlatacak bir şey bulamadığından, bir köknar dalındaki kırığı, vadinin aşağılarındaki bir çiftlikte kurtların nasıl keşfe çıktıklarını, heyelanın altında kalarak can veren bir tavşanı, dağın bir köşesinde ortaya çıkan yeni bir yankıyı uzun uzadıya tarif ederdi. Procolo'yu neredeyse hiç ilgilendirmeyen bu olayların pek çoğu Rüzgâr Evaristo'nun yayınladığı "Haber Bülteni"nde yer alıyordu. Albay yine de hiç ses çıkarmadan onu sonuna kadar dinliyor, bitmek bilmeyen akşamların hüznü kendini gösterdiğinde, karşısına çıkan bu yegâne dostluktan yararlanmak istiyordu belki de.

37

31 Aralık günü güneş battıktan sonra, herkes yeni yılın gelişini beklemeye koyuldu. Albay Sebastiano Procolo o akşam da yalnızdı (Benvenuto, yeni yılı laf ola kutlamak için günbatımından önce ayağında kayaklarıyla okuldan eve gelmiş, birkaç dakika durup gitmişti).

Albay akşam yemeğinden sonra odasına çekilip ve radyosunu açtı. Vettore, yeni yılın gelişi şerefine efendisi gece yarısı kadeh kaldırabilsin diye, yemek odasına bir şişe köpüklü misket şarabıyla bir kadeh hazırladı. Sonra kendisi de uyuklar vaziyette mutfaktaki ateşin yanına oturdu.

Matteo, Procolo'nun penceresinde estiği sırada saat tahminen 21.00 olmalıydı. Kışın ayazı içeri dolmasın diye pencereyi açmadı Albay, onun yerine üstüne kalın bir pelerin aldı ve evin karşısına, henüz kendini gösteren ay ışığının altına geçti.

"Albay," dedi Matteo, "yeni yıl için sana bir hediye getirdim, muhteşem bir haber!.."

"Acele et," dedi Procolo, "bu gece hava çok soğuk."

"Çok sevineceksin: Benvenuto..." dedi ve kelimeler birbirine karıştı, söylediğinden hiç bir şey anlaşılmıyordu.

"Benvenuto mu? Ne olmuş?"

Kısa bir süre sonra rüzgâr, "Bir çığ düşmüş..." diyebildi, "Ve o da altında kalmış."

Albay olduğu yerde donup kalmıştı, "Emin misin? Nerede olmuş?" diye sordu.

"Akşamın karanlığı indiği sırada, Yaşlı Ormanın sınırındaki, Lentaccio Vadisi'nden kayaklarıyla kros yaparak inerken..."

“Matteo, şaka yapmıyorsun, değil mi?”

“Henüz kimse bilmiyor bunu, arkadaşları bile hiçbir şeyin farkında değil; ilkbahardan önce de kimse öğrenemeyecek.”

“Demek Lentaccio Vadisi’nde, öyle mi? Peki, tam olarak vadinin neresinde olmuş?”

“Yaklaşık olarak tepesinde,” dedi Matteo, “vadiyi kesen yan kanyonlardan birinde. Bana da olayı başından sonuna kadar gören bir karga anlattı. Düşen çığın izlerini az önce gördüm, belli ki karlar epeyce yuvarlanmış. Arkadaşları çoktan okula döndüğü halde, Benvenuto bir süre daha kaymak için orada kalmış.”

“Kimse yardımına koşmamış mı?”

“Hem de hiç kimse, bundan emin olabilirsin. Şimdi gitmem gerekiyor. En azından bu defa sevinebilirsin.”

“Tabii ya...” diye mırıldandı Albay, “Kesinlikle haklısın.”

Matteo’nun uzaklaşmasını bekledi ve sonra sıcak evine döndü.

Vettore hâlâ ateşin başında uyuklamaktaydı. Albay, Morro’nun eski at arabasıyla daha pek çok alet edevatın bulunduğu kulübeye girdi. Büyük bir kürek alıp iki eliyle tarttı ve sonra yeniden geceye karıştı.

Sebastiano Procolo düzlüğü ay ışığında çaprazlama geçti. Gecenin koyu lacivert renginden karda ince bir şerit oluşturan çizmelerinin derin izleri kaldı ardında. Karlara bata çıka, sırtında taşıdığı küreğiyle ağır ağır yürümekteydi. Uzun, sert ve kararlı adımlara alışık olan Albay Sebastiano Procolo adım atmakta öyle zorlanıyordu ki, hiç kimse uzaktan kendisini tanıyamazdı.

Vadinin aşağılarına doğru dik bir yamaçtan inerek ağaçların arasından içeri girdi. O bölgede köknar ağaçları seyrek, görüş açısı alabildiğine genişti. Sonunda Lentaccio Vadisi’ne ulaştı. Ağaçsız, geniş kanyonda, dağdan düşen çığın izleri açıkça görülmekteydi. Etraf sessiz ve ıssızdı.

Albay titreyen adımlarıyla çığın düştüğü yere geldi. İnanılması güç olmakla birlikte, Sebastiano Procolo’nun o dakikalarda kendisine yardım etmesi için birini ararcasına etrafına bakındığı söylenmektedir.

Benvenuto’nun bedenine ulaşmak için karları küremeye başladı. Çığ kütlesi belki de yüz elli metre yüksekliğindeydi. Albay uzun süre, hiç durmadan çalıştı. Ara sıra sert bir şeye rastladığını sanıyor, yanıldığını anlayıncaya kadar var gücüyle kazmaya devam ediyordu.

22.15’te nereden geldiği bilinmeyen, o vadinin yabancısı, öfkeli küçük bir rüzgâr çıkageldi ve ortalığı birbirine katarak kanyonun içinde esmeye başladı. Ay ışığında pırıl pırıl parlayan karlar, yerden yaklaşık bir buçuk metre yükseklikte daireler çizerek hızla dönüyordu.

38

23.55’e doğru, “Albay ölmek üzere!” diye ormana haber götürenin bir tavşan olduğu sanılmaktadır. Ses bir büyü gibi yayılmış, Yaşlı Orman’ın sınırlarına ulaşmış, oradan vadinin aşağılarına kadar inmiş, ıssız çayırların içinden geçmiş, dağların zirvesine ulaşmıştı.

Uykusundan uyanan kuşlar, bu inanılmaz sözleri bir kez de kendileri fısıldayıp başlarını kanatlarının altına sokarak beklediler. Ne var ki, bu haber yuvalarında uyanan sincapların, tilkilerin, dağ sıçanlarının ve daha pek çok hayvanın tekrarlamasıyla her yerde yankılanır oldu. Rüzgârlar da duyduklarım tekrarlıyorlardı; üstelik bunlar yeni yılda köknar ağaçlarım rahat bırakmaya söz vermiş rüzgârlardı. İstirahatini yarıda kesen Evaristo, haberi duyurmaya bizzat kendisi geldi.

Bu sayede bir ateşkes yapmış gibi görünen ormandaki bütün hayvanlar, Lentaccio Vadisi’ndeki köknar ağaçların kıyısında toplandılar. Hatta türünün son örneği olduğu söylenen çok yaşlı bir ayı, Procolo’nun sahiden ölmek üzere olduğunu duyunca merak içinde ağaç gölgelerinin arasından ortaya çıkmıştı. Ve çevredeki ağaçlar, olanları en iyi yerden izleyebilmek için öfkeli gagalarıyla birbirleriyle çekişen kuşlarla doluydu. Sonunda Yaşlı Orman’ın cinleri de geldiler; yeteri kadar yer olmadığı için hepsi gelememişti. Yaklaşık dört yüz cin toplanmıştı; belki içlerinde Bernardi de vardı. Albay kendilerini fark etmesin diye, onlar da ağaçların arasında duruyorlardı. Ancak yine de her zaman olduğu gibi, görmek için telaşa kapılan birkaç tavşan ve sincap kesin emri unutarak karla kaplı düzlükte ilerlediler.

Kar fırtınası dinmeye yüz tutmuştu. Toprak zeminde hafiften ıslık çalan hızlı bir daireden başka bir şey değildi artık. Ne var ki Procolo sırtını ağaca yaslamış, oturmaktaydı. Rüzgârın yığdığı kar, onu bacaklarının yarısına kadar gömmüştü; zaten kendisi de karlardan kurtulmak için hiç hareket

etmiyordu, felç olmuş gibiydi.

Sebastiano Procolo gerçekten de hareket etme yeteneğini yitirmişti. Buz gibi hava tüm bedenine işlemiş, kollarını ve bacaklarını uyuşturmuştu. Sadece bakışları etrafta gezinebiliyordu, bu sayede ay ışığında merakına yenik düşen tavşanları ve sincapları hemen görmüştü. Kısa bir süre sonra ağaçların arasından kendisini gözetleyen diğer canlıları da fark etti.

“Neler oluyor burada?” diye gürledi Procolo’nun sesi. “Nedir bu toplantı böyle? Bu kadar ilgi çekici olan nedir?”

Ormanın çevresine yayılan heyecan dalgasıyla korkuya kapılan küçük hayvanlar bir anda oraya buraya kaçıştılar. Hızlı adımların hışırtısı ve kuvvetli bir kanat sesi duyuldu.

Duyunca vadiye koşup gelen bekçi saksağan bir karaçamın üstünden, “Albay!” diye seslendi o sırada, “Birini çağırmamı ister misin?”

“Sen de mi buradasın?” dedi öfkeyle Procolo, “Kendi işine baksan daha iyi edersin.”

“Albay!” diye ısrarla seslendi saksağan. “Yüzün çok tuhaf bir renk almış, sen iyi değilsin. İzin ver de birini çağırayım, böylesi senin için daha iyi olacak.”

“Benim işlerime burnunu sokma!” diye karşılık verdi Albay. “Kardeşini hatırla, onun sonunu biliyorsun.”

“O zaman sana selamlarımı yolluyorum,” dedi saksağan, “sana elveda diyorum.” ve böylece ağaçların tepesine yükselerek aya doğru kanat çırptı.

Saksağan gözden kaybolduğunda Albay da artık yalnız kaldığına inandı ve sallanan başıyla köknar ağacının dibine yığıldı. Oysa pek çok hayvan yavaş yavaş Lentaccio Vadisi’ne dönmüş, sessizce bu sahneyi izlemekteydi. Kar fırtınası neredeyse dinmişti ve saatler gece yarısına yaklaşmaktaydı.

Sonunda Matteo da oraya geldi. Ağacın çevresinde iki üç tur attıktan sonra şaşkınlıkla, “Albay, neyin var, sana bir şey mi oldu?” diye sordu.

“Kurduğum tuzaklara bakmaya gelmiştim.” diye cevap verdi Sebastiano Procolo, ayağa kalkmaya davranarak, “Tilki avlamak için birkaç tuzak kurmuştum...”

“Küreği gördüm...” diye ısrar etti Matteo, “Sen Benvenuto’yu kurtarmaya gelmişsin, işin doğrusu bu; şimdi de orada boşu boşuna ölmek üzeresin.”

“Boşu boşuna mı?”

“Boşu boşuna tabii... O bir şakaydı, Benvenuto okulda. Yeni yılın ilk saatlerini mutlu geçiresin diye sana iyi bir haber vermek istemiştim.”

“Bir şaka ha?.. Şaka olduğuna dair yemin eder misin?”

“Sana yemin ederim Albay... Fakat ben bütün bunları bilmiyordum, sen bana hep derdin ki...”

“Bir şaka... Ah, güzel bir şaka!” dedi Procolo, “Tahmin ettiğin bir şey...”

Matteo kendini haklı çıkarmak istercesine, “Bana gerçeği söylemeliydin.” dedi, “Ben bunu bilemezdim...”

“Ortada endişelenmeni gerektirecek bir durum yok.” dedi Albay, “Hadi şimdi eve gidelim.”

“Korkarım artık çok geç, bu mümkün değil... Halini görüyorum, bunu yapacak gücün kalmamış. Peki, ama Albay, bunu neden bana söylemedin? Neden kendini başka biriymiş gibi göstermek istedin? İtiraf et: Ben, elbette sonsuza dek gücümü yitirmiştim, artık eskisi gibi şahin kesilecek kadar iyi değildim; ama sen de artık yaşlanmıştın, eski sen değildin, yüreğin artık sıcaklığa ihtiyaç duyuyordu ve sen bunu söylemeyi hiç istemedin. Utanıyordun, değil mi Albay? İnsan gibi davranmaktan utanıyordun... Diğerleri gibi olmaktan...”

“Sana söylüyorum, eve döneceğim! Artık beni rahat bırak...”

“Seni rahat bırakmak mı? Bunu söylemek için acele ediyorsun! Bana özgürlüğümü geri verdiğinde, sana ettiğim yemini hatırlıyor musun? Son anına kadar hayatım senin hayatına bağlı kalacak. Sen ölürsen, ölme sırası bana da gelmiş demektir.”

“Buna çok üzülürüm...” dedi Albay, “Buna gerçekten çok üzülürüm, ama artık olan oldu. Hadi, şimdi beni rahat bırak.”

Matteo oradan uzaklaşmak üzere harekete geçti. Hışırtısı çabucak kayboldu.

“Matteo!” diye bağırdı Procolo. “Bekle bir dakika! Az daha unutuyordum. Sana bir şey söylemek istiyorum: Neden kötü düşünmüyorsun?.. Sana yalan

söylediğim için, başka biriymişim gibi davrandığım için üzgünüm. İşte... Ancak bu tek bir defa oldu...”

Rüzgâr derhal geri dönerek, “Bunu düşünme Albay.” diye karşılık verdi. “Aslında sana hak veriyorum. Şimdi izin ver de burada kalayım. Ölümü birlikte bekleyelim. Nasıl olsa ikimiz de yeni yılın ilk güneşini göremeyeceğiz.”

“Hayır, lütfen...” dedi Sebastiano Procolo, “Yanız kalmayı tercih ederim.”

39

Ocak ayının birinci gününe girerken, Procolo yalnız kaldı. Ağaçların arasındaki hayvanlar da uykuya yenik düştüler. Hava buz gibi soğuk ve sakindi. Ay inmeye başlamıştı. Yaşlı Orman karanlığa gömüldü.

Procolo'nun evinde, yanan ışığın altındaki şarap şişesi, yanındaki tek kadehle birlikte el sürülmemiş halde duruyordu. Vettore ise hâlâ uyumaktaydı. Açık unutulan radyo, sık sık tekrarlanan çığlıklar eşliğinde evi neşeli, eğlenceli melodilerle doldurmaktaydı.

Uzaktan gelen çan ve havai fişek seslerinin yankısı Albay'ın can verdiği ıssız vadiye de ulaştı, ancak bunun ötesinde özel bir şey olmadı. Eski yıl uçup gitti ve yeni yıl, kural gereği, hiç ara vermeden hemen başladı.

Procolo'nun yüzü daha da solmuştu. Bıyıkları kristal gibi buzla kaplanmıştı. Matteo'nun da uzaklaşmasıyla kendini iyiden iyiye bırakmıştı. Hissiz kolları iki yana açılmış, başı göğsünün üstüne düşmüştü.

O sırada rüzgârlar[7] onu selamlamaya geldiler. Kendisini şahsen tanımıyorlardı, fakat böyle bir beyefendi gibi gitmekte olan Yaşlı Orman'ın sahibine bir hediye sunmanın doğru olacağını düşünüyorlardı.

Rüzgârlar, köknar dalları arasında şarkılarına başladılar. Hiç şüphesiz, sıradan insanların yaşamlarında en fazla bir kez dinlemesine izin verilen, önemli törenlere özgü dingin bir müzikti. Sebastiano Procolo olanları anladı ve büyük bir çabayla başını yeniden kaldırmayı başardı. Ormanın kıyısındaki hayvanlar da uyandılar.

Rüzgârlar, repertuarlarının en güzel kısmını oluşturan eski zaman devlerinin hikâyesini anlatan şarkılarını söylediler. Biz bu öyküleri hiç duymadık, fakat bu şarkıları dinleyenlerin gönlünde büyük sevinç dalgalarının nasıl yükseldiği bilinmektedir.

Sonunda öyle bir şey oldu ki, hayvanlar mevsimin kış olduğunu unuttular

ve sıcak bir yaz günündeymiş gibi hayale daldılar. Karşılarına çıkabilecek engellere karşı cesaretle dolduklarını hissederek geleceğe büyük bir güven duymaya başladılar. Bu, müziğin etkisinden başka bir şey değildi; fakat müzik devam ettiği sürece, hayaller gözlerine gerçekmiş gibi göründü. Oradaki hayvanların pek çoğu kendini sonsuzluğun içinde yaşayabilirmiş gibi hissediyor, kendilerinin olağanüstü güçlü ve güzel olduğuna inanıyorlardı. Herkes ne kadar şanslı olduğunu ve o 365 mutlu günü dileğince yaşayabileceğini düşünmekteydi.

Oysa gelecek günler Albay'ı hiç mi hiç ilgilendirmiyordu. O, gözlerini kara bir kütlenin belli belirsiz ilerlediği vadinin sonuna dikmişti. Çevik ve kararlı adımlarla, sırayı hiç bozmadan karların üstünde değil, de sanki olması gerektiği gibi asfalt bir yolda ilerleyen yüzlerce adam vardı orada. Hepsinin önünde, elinde bayrak tutan bir adam gidiyor, diğerleri onun arkasından ilerliyordu. Albay Procolo'nun birliğini tanıması için büyük bir çaba sarf etmesine gerek yoktu. Sadece bando eksikti, fakat çalmakta olan bir zafer şarkısı, zaten havayı müzikle doldurmaktaydı.

Procolo, hâlâ aynı ağacın gövdesine yaslı başını gururla kaldırmış, yarı yarıya karlara gömülü halde oturmayı sürdürüyordu. Karlar ve dikleşen yolun zorluklarına rağmen birliği olağanüstü düzenini bozmadan ilerlemekteydi. Albay, ay ışığında kıvılcımlar saçan süngüleri kolayca fark edebiliyor, çelik gibi hafızası sayesinde askerlerini tek tek tanıyordu. Bayrak önünden geçtiği sırada, sağ kolu gözle görülür şekilde kasıldı: Belli ki Albay onu selamlamak istiyordu, fakat buz tutan kolu artık kaskatı olmuştu. Bu muhteşem tabur, zafer dolu ilerleyişiyle vadinin sırtlarına kadar çıktı, Yaşlı Orman'ın köknar ağaçları arasında hızını kesmeden yoluna devam etti. Askerler sıra sıra önünden geçerken Procolo bile, birliğinin bu olağanüstü uyumu karşısında hayrete düşmüştü.

Bir zaman sonra süngüler artık kıvılcım saçmaz oldu, çünkü ay kaybolmuştu. Karların rengi mora çaldı, askerleri gözüne kapkara görünüyordu, artık yüzlerini de tanıyamaz olmuştu. Doğu yönünde zayıf bir ışık gibi bir parıltı ilişti gözüne.

Yıldızlar ışıklarını soldurmaya başlıyordu. Geçit töreni sona erdiğinde, orman kocaman ağzıyla son takımı da yutuverdi. Rüzgârların sesi de kesilince beyaz geceden yorgun düşen hayvanlar inlerine ve yuvalarına

çekildiler.

Her şey güneşin yükselmesini beklerken derin bir sessizliğe bürünmüştü. Hâlâ köknar ağacına yaslı duran Albay, gururla kaldırdığı başıyla hiç hareket etmeden dimdik oturmaktaydı. Kolları, bacakları, gözleri, ağzı, hatta pelerininin kıvrımları bile hareketsizdi. Kalbi de durmuştu artık.

40

Bu arada rüzgâr Matteo da okula gitmişti. Yılın son gecesi olmasına rağmen özel bir kutlama düzenlenmemişti; fakat yatakhanedeki çocuklar uyumamışlardı, şişeyi açıp kutlamaya başlamak için Berto'nun sayıları fosforlu saatindeki dakikaları sayarak gece yarısını bekliyorlardı.

Çocukların heyecan dolu fısıldaşmasına rağmen Benvenuto dışarıda görünmez şeritler halinde hışırdayan Matteo'yu fark etmekte gecikmedi. Diğerlerine belli etmeden yatağından zıpladı ve balkon kanatlarını kapatarak pencerelerden birini açtı. Tahta panjurlara iki kez vurdu.

"Sana merhaba demek için geldim," dedi Matteo, "bu gece yolcuyum."

"Yolcu musun, nereye?"

"Bir bilsem, keşke bilsem... Ama geri dönmeyeceğim kesin."

"Bekle," dedi Benvenuto, "üstüme bir şey alayım; dışarı geliyorum."

Karanlıkta sessizce ortadan kayboldu. Doğruca soyunma odasına gidip kayarken giydiği kalın ceketi üstüne geçirdi. Sonra olabildiğince dikkatle giriş kapısını açtı ve ay ışığının altında uzanan düzlüğe çıktı.

"Bu gece ölme sırası bende." dedi Matteo, "Çözülmeye başladım bile... Birazdan yükselir, sonra da yavaş yavaş gökyüzünde kaybolur giderim."

"Neden bana, 'Sıra bende.' diyorsun? Bir rüzgâr nasıl ölebilir ki?"

"Boş ver, bu tuhaf bir durum. Belki bir gün öğrenirsin." dedi. Sesi, gökyüzüne yükselirken uzaklaşarak zayıflamaktaydı.

"Hayır Matteo, gitme." dedi Benvenuto. "Hayır, senin ölmemen gerekiyor. Daha yapacak çok şey var. Düşün bir kere, kalırsan eski haline geri döneceksin, güçlerini yeniden kazanacaksın, üç ay sonra ilkbahar gelecek ve güzel günler yeniden başlayacak. Düşünsene, Evaristo buradan gidecek,

sen yeniden vadinin efendisi olacaksın, büyük fırtınalar koparacak, herkesin yüreğine korkular salacaksın. Ve her şeye yeni baştan başlayacağız. Sonra o güzel gecelerde, ormanda müziğini icra edeceksin ve insanlar, çok uzaklardan bile seni dinlemeye gelecekler. Orman cinleri ağaçların arasında dolaşırken ben de bir zamanlar olduğu gibi, yine seninle şarkımı söyleyeceğim."

"Yararı yok..." dedi Matteo, "Gerçekten gitmek zorundayım. Ayrıca, bu belki de senin için çocukluğun sona ereceği unutulmaz bir gecedir. Birilerinin bunu sana söyleyip söylemediğini bilmiyorum. Birçokları bu gecenin farkında bile değil, duraksayacağından kuşkulanmıyor bile; bununla birlikte büyük bir engeldir büyümek. Genellikle insanın başına uykusunda gelir. Evet, sanırım bu defa büyüme sırası senin. Yarın çok daha güçlü olacaksın, senin için yeni bir hayat başlayacak, ama sen pek çok şeyi anlamayacaksın: Seninle konuştuklarında bile, ne ağaçları, ne kuşları, ne nehirleri ne de rüzgârları anlayacaksın. Kalsam bile hiçbir sözümün artık anlamı olmayacak senin için. Sesimi duyacaksın elbette, ama bu sana anlamsız bir hışırtı gibi gelecek; belki de güleceksin buna... Hayır, inan bana, doğru zamanda ayrılıyoruz, belki böylesi çok daha iyi...

Sözleri gittikçe daha zor anlaşılıyordu. Matteo elinde olmadan, yavaş yavaş gökyüzüne yükselmekteydi.

"Bekle!" dedi Benvenuto, "Gidip kayaklarımı alayım. Mümkün olduğu sürece sana eşlik eder, dağın tepesine kadar gelebilirim."

"Teşekkür ederim." diye yanıtladı Matteo, "Ben gökyüzüne yan hareketlerle yükselmeye çalışacağım, bu yüzden dağın tepesine kadar birlikte gidemeyiz."

Benvenuto, kısa bir süre sonra yavaş yavaş parçalanarak çaresizce yükselen dostu Matteo'nun peşinden yürümeye koyuldu. Defalarca başının üstünden geçen ve gittikçe hızlanan rüzgârı takip edebilmek için hızını arttırarak ay ışığının cazip kıldığı Yaşlı Orman'a yöneldi.

Rüzgâr istemediği halde, köknar ağaçlarına çarpıyor ve her defasında havada hoş titreşimler yaratıyordu. Ayrılık anı yaklaşırken Benvenuto öyle duygulanmıştı ki, ne diyeceğini bilmiyordu. Diz boyu karda, engebeli yollarda, özellikle karanlık bölgelerde bir yandan bata çıka yürümek, diğer

yandan rüzgârla sürekli temas halinde kalmaya çalışmak, doğrusu pek kolay değildi. Çocuk kendini bu zor işe kaptırdığından, o arada Matteo'nun mırıldanarak uzaklaştığını bile fark edemiyordu.

Artık uzak sayılan gecelerin birinde, büyük bir eğlencenin yapıldığı küçük düzlükten geçtiler. Derin ve paslı sesiyle burnundan konuşan bir baykuş aniden karşısında belirdi:

"Matteo!" diye bağırdı, "Madem buradasın, sana bir şey söylemek istiyorum; uzun zamandır bunu düşünüyordum. Utanç duymanı istiyorum, işte bu! Sen güçsüz ve acınası bir rüzgârsın, şu kadar olsun nefesin kalmadığı halde gücün yerindeymiş gibi, kimseden korkun yokmuş gibi, böyle böyleymişsin de sanki onu da bunu da sen yapmışın gibi ne diye herkese hava atıyorsun; böyle yapmana gerek var mı, ha? Sen nesin biliyor musun? Sen bir palyaçosun, kaba saba palavracının tekisin, hayatımda tanıdığım en komik yaratıksın sen. Ooo şuna da bakın, ne büyük havalar atıyor ona kulak veren şu aptal çocuğa..."

"Baykuş!.." dedi rüzgâr zayıflayan nefesiyle, "Asıl sen kendinden utanmalısın, çünkü ben ölmek üzereyim."

Kuş karanlıkta görünmemesine rağmen, kesik kesik solumasından ökseye basmış gibi kalakaldığı anlaşılmaktaydı.

Bir başka arkadaşı baykuşa dönüp, "Hay çenen tutulsaydı da konuşmasaydın!" deyiverdi. "Şu yaptığın gafın büyüklüğüne bak, yer yarılsa da içine girsen..."

"Affedersin Matteo..." dedi baykuş ve kararsızlık içinde, "Senden özür dilerim, bunu hiç düşünemedim; benim böyle boşboğazlık etmek gibi kötü bir huyum var. Bunları söylerken ciddi değildim, inan bana..."

"Önemi yok baykuş." dedi Matteo. Bu arada gittikçe yükseliyor, Benvenuto da onu takip etmekte zorlanıyordu. Okuldan çıktıklarından beri bir an olsun durmamışlardı. Yavaş yavaş yorulduğunu hissediyordu. Sonunda Boynuz'un dibine vardılar.

Kayaların temeline sürtünürken, "İşte beni mahveden lanet olası mağara orada." diye belirtti Matteo. Sonra, "Pekâlâ, elveda, daha yukarı çıkamazsın." diye ekledi.

“Elbette çıkabilirim!” diye karşı çıktı Benvenuto, ayağından kayakları çıkardı, karların arasından tutunacak bir şeyler arayarak ay ışığının aydınlattığı kayalıklara tırmanmaya başladı.

“Delilik etme,” dedi rüzgâr, “zaman kayıp gidiyor. Ha bir metre fazla, ha bir metre eksik... Nasıl olsa ayrılmamız gerekecek.”

Fakat Benvenuto vazgeçmedi. Tutunması için daha uygun kıvrımlar sunan buzdan sarp kayalara tırnaklarını geçirerek taş duvar boyunca çabucak yükselmiş, ulu köknarların taçlarına tepeden bakar olmuştu. Sonunda kendini neredeyse havada asılı gibi duran bir balkonda buldu, başının üstünde sadece gökyüzü vardı.

Yaşlı Orman büyülü gölgeleriyle ayaklarının altında uzanmaktaydı; ayın battığını, gökyüzünün doğusundaysa altın renginde bir şeridin belirdiğini gördü. Her şey olağanüstü sessizdi. Bütün dünyada, o anda Benvenuto’dan başka yaşayan tek bir canlı ve ölüm yolunda Boynuz’un tepesine yükselen Matteo’dan başkası yoktu, ya da en azından yokmuş gibi görünüyordu.

Rüzgâr, bir anda yeryüzünden sonsuza dek ayrılarak Boynuz’un üstünden öte tarafa geçti. Benvenuto yol arkadaşının nefesini artık hissedemiyor, fakat sözlerini hâlâ işitebiliyordu:

“Elveda Benvenuto, elveda!” diye seslendi Matteo, yavaşça yokluğa karışan nefesiyle. “Ara sıra hatırla beni... Sana söylemem gereken bir şey daha var: Bu gece, amcan Sebastiano öldü; cansız bedenini karların içinde bulacaklar, kimse nedenini bilmeyecek. Ona yakışır bir son oldu, bir beyefendi gibi öldü.”

Rüzgârın sesi boşlukta kaybolup gitti. Ancak, sevgi dolu sözlerle çocuğa veda etmeye devam ettiğine hiç şüphe yoktu. Ne var ki sesi duyulamayacak kadar yükseklerdeydi.

Benvenuto da arkasından seslenip birkaç söz söylemek istedi, ama bir şey gelmiş, boğazına oturmuştu sanki, bir türlü konuşamadı. Güneş yükselirken sessizlik her yanı kaplayana kadar şapkasını sallamaya devam etti.

Sonsöz:
Yaşlı Ormanın Gizemi'ne Dair

İkinci kitabı, *Yaşlı Ormanın Gizemi'ni* yayınladığında Dino Buzzati yirmi dokuz yaşındadır. İlk romanı *(Dağların Adamı Barnabo - 1933),* İtalya'nın dönemsel zorlukları (Etiyopya ile savaş, Milletler Topluluğu tarafından küresel bağlamda yalnızlığa terk edilmek, Hitler'in ırkçı yasaları, ödün vermez tavrının arkasında aslında yozlaşmış, ahlaksız, sahte ve tuhaf bir yaşama zemin hazırlayarak Mussolini'nin yerini sağlamlaştırması ve her geçen gün şiddetlenen sansür) göz önünde bulundurulduğunda, plansız bir çıkış yaptığı düşünülse de *Yaşlı Ormanın Gizemi,* bütünüyle bilinçli bir çalışmanın ürünüdür. Eylem kültürünü benimseyen faşizm artık düşünce biçimlerine hükmetmektedir. Pek çok yazar faşizm propagandasıyla boğuşurken hermetizmi, büyülü gerçekçiliği ve edebi kaygı gütmeden bir kaçış niteliğinde eser vermenin güzelliğini kendine yol seçen pek azı kurtulur. Öte yandan, Yaşlı Orman bir efsanedir: Burası, yazarın ve aynı zamanda insanlığın çocukluk evresine ait köklerini saldığı, sınırlarının bozulmadan korunduğu, neşeli, özgür, karşılık beklemeyen, aldırmayan ve ölümsüz bir güç gibi yaşamı sembolize eden kutsal bir ormandır.

Antonio Morro'nun ölümüyle sahibi olduğu uçsuz bucaksız orman alanlarından, Yaşlı Orman'ı da kapsayan daha küçük bir kısım yeğeni Sebastiano Procolo'ya, arazinin genişlik bakımından daha büyük bir yüz ölçümüne sahip olan kısmı ise Sebastiano'nun on iki yaşındaki, şimdilik yatılı okulda öğrenci olan yeğeni Benvenuto'ya miras kalmıştır. Yaşlı Ormanda, orman cinleri topluluğu yaşamaktadır. Büyülü yetenekleri sayesinde istedikleri zaman bir insana ya da bir hayvana dönüşebilen, bizimkine benzer bir yaşam sürmek için barındıkları ağaç gövdelerinden diledikleri zaman çıkabilen bu cinler, her şeyden önce asırlık ağaçların koruyucularıdır. Bu fantastik topluğun yaşlı ve saygın kişisi, "cin"i

Bernardi, yeni hak sahibinin haberini alır almaz, niyetini bildiği yeni patronu Albay Procolo'yu görmeye gider. "Yaşlı Orman" her zaman korunmuştur, fakat şimdi geniş çapta bir kazanç sağlamak üzere ormandaki ağaçların sırayla kesileceği haberini aldığından beri Bernardi'nin sıkıntısı büyüktür. Yeni sahibini ikna etmek için tüm çabaları sonuçsuz kalan Cin Bernardi, halkının katliamını engellemek için son çare rüzgâr Matteo'ya gider; bu, bir dağın oyuğunda esir tutulmayı hak edecek kadar tehlikeli bir rüzgârdır. Ne var ki, onu kötü emellerine alet eden kurnaz Albay kendisinden önce davranır ve ormanın huzursuzluk çıkaran sakinlerine karşı kendisine itaat etmesi şartıyla Matteo'yu serbest bırakır. Diğerlerinin ise Procolo'nun istediği gibi yaşamları ve ağaçları karşılığında ona her gün ormanda odun toplamayı kabul etmekten başka bir seçeneği kalmamıştır.

Procolo bir süre sonra daha fazlasını, Benvenuto'nun hissesindeki toprakları da kendi topraklarına katmak ister. Çocuk bir gün ormanda dolaşırken Matteo'nun hışmına uğrar, neyse ki bir zarar görmez (çünkü Matteo'nun tutsaklığı sırasında vadide boş kalan yerine bir başka kötü rüzgâr, Matteo'nun amansız rakibi, Evaristo geçmiştir). Benvenuto'yu ortadan kaldırma arzusu ilk girişiminde sonuçsuz kalır. Albay tam iki kez daha çocuktan kurtulmayı deneyecektir.

Yaşlı Orman'da pek çok şey yaşanır (Albay'ın emriyle Matteo'nun def etmeyi başardığı baş belası açgözlü kurtçuklar gibi). Fakat Procolo, Benvenuto'nun ciddi bir şekilde hastalandığı güne kadar aklına koyduğundan vazgeçmez; çocuk için hiç ümit yoktur, bütün orman ayağa kalkar, kurdukları mahkemede yargılanan ve suçlu bulunan Procolo o andan itibaren maddi manevi yalnızlığa terk edilir (hatta gölgesi, yani vicdanı bile onu terk edecektir).

Görünen o ki, uzun süre ölmesinden başka bir şey istemediği bu çocuğa sonunda sevgi duymaya başlamıştır Albay. İlişkiler değişir: Procolo, Benvenuto'nun sağlığı için cinlerden yardım ister; karşılığında da onlara dayattığı her türlü baskıyı ve köleliği kaldırmayı kabul eder. Efendisinin bu yeni iyimser ruh halinden habersiz Matteo, yeniden onun gözüne girmek için son bir girişimde bulunur ve Procolo'ya yalandan, Benvenuto'nun bir çığın altında kalarak öldüğü haberini verir. Bu doğru değildir, fakat Albay bunu bilmemektedir. Büyük bir merhamet, belki de utanç dalgasıyla

savrulan Procolo gece vakti bir başına karları kazmak üzere, felaketin olduğu yere koşar. Yeğenini kurtarma çabalarının sonunda bulacağı kendi ölümü olacaktır. Hesaplar eşitlenir ve Procolo insani saygınlığını yeniden kazanır. Şafağın ışıklarıyla kendisini ruhlar âlemine yolcu etmek için gelen eski silah arkadaşlarının geçit töreni yapan hayali gözlerinin önünde belirir.

Olayların döngüsünde kötülükle iyiliğin yer değiştirdiği kusursuz bir anlatım söz konusudur.

Orman cini Bernardi, Albay'a “Siz insanlar belli bir yaşa geldiğinizde değişiyorsunuz. Çocukluğunuzdaki hiçbir şey aynı kalmıyor.” Benvenuto’ya ise şöyle der, “...sanırım bu defa büyüme sırası senin. Yarın çok daha güçlü olacaksın, senin için yeni bir hayat başlayacak, ama sen pek çok şeyi anlamayacaksın: Seninle konuştuklarında bile, ne ağaçları, ne kuşları, ne nehirleri ne de rüzgârları anlayacaksın. Kalsam bile hiçbir sözümün artık anlamı olmayacak senin için.”

Doğanın kutsal mabedine saygısızlık etmemenin sonucunda çocuk, aklın kurnazca sözler verdiği, her hayalin mümkün ama daha tehlikeli olduğu bilinç çağma girmek için, her şeyin gözüne olağanüstü büyüleyici ve tatlı göründüğü çocukluk çağını terk edecektir.

Öykü sona erdiğinde, masumiyet kaybolduğunda, Benvenuto, hayatın tehlikeli yollarında koşmaya, gerek acı çekmeyi öğrenmeye gerekse öğrenmenin acısını duyumsamaya başlar ve çocukluğundan uzaklaşır.

Fakat biz bir süre daha Yaşlı Ormanda, doğası gereği suskun ya da ruhsuz varlıkları konuşturduğu, düşündürdüğü, hareket ettirdiği, yargı yetilerini harekete geçirdiği karakterlere ve manzaralara ruh veren Buzzati’ye özgü bu düşsel dünyada kalmaya devam edelim.

Buzzati bütün kitaplarında gerçekçilik ile inanılmazı, akılcılık ile tuhaflığı, ciddiyet ile delişmenliği, metodik ile kuralsızlığı harmanlamayı başarmıştır. *Yaşlı Ormanın Gizemi*’nde bir hayvanın insanî sözcüklerle konuşması ya da ormanın bir insan gibi olaylar ya da kişiler karşısında sessizliğe bürünmesi bizi hiç şaşırtmaz.

Buzzati’nin fantastik edebiyat anlayışı, tamamen kendisine özgü olduğundan, ardında borçlu olduğu kimse yoktur. Metinlerinde Todorov’dan (doğal ile doğaüstü arasında bir “duraksama” şeklinde yer

verdiği fantastik kurgusu yüzünden) ya da Casares'ten (bunu felsefi ve entelektüel bir oyun sayar) ya da bir Kafka'dan (ki o da suçsuz yere bir mahkûmiyeti düşselliğin trajik tuhaflığıyla bütünleştirir) kırıntılar yer almaz. Buzzati'nin düşler dünyası, adeta çocukluk çağma söylenen bir ilahidir; gizemi, bilinmeyeni, akla yatkın olanı anlama arzusunun hüküm sürdüğü sınırsız özgürlüktür.

Kısacası Yaşlı Orman, yitirdiğimiz cennettir; geçmişten gelen ve bir bütün olarak insanlığın kolektif yaşamının ilk yıllarındaki vicdani saflığın kişisel ve özel mekânıdır. Yaşlı Orman, şiirin saf ve doğal yaratıcılığının hüküm sürdüğü çocukluğun kutsal, büyülü ormanıdır.

Buzzati bu dünyayı, her şeyden öte işlevsel, nahif, yalın, kimi zaman dokunaklı, dahası romantik bir dille "düşsel" kılar. Bizi inanılmaza inandıran Buzzati'nin bu fantastik öyküsü, gizemleri, büyülü rastlantıları, dikkat çekici kılık değiştirmeleri, ilgi uyandıran gerçeküstü olayları sayesinde düşsel olanı her ayrıntısına kadar anlamamıza yardım eden gerçeğin bir yansımadır.

En sonunda, acıklı sürprizle, Buzzati'nin masalı uydurmakta değil çok, yeterince bile aşırıya kaçmadığını anlarız.

Sadece yalanın uydurulmaya ihtiyacı vardır.

Claudio Toscani

Çevirmenin Fantastik Bir Ormanda Gezintisi

Dino Buzzati'nin Yaşlı Ormanı'ndaki gizemi çözmek üzere çeviriye başladığımda beni bekleyenlerden habersizdim. Bir ormanı yaşlı kılan asırlık köknar ağaçlarının arasında gezintiye çıkmanın keyfini sürmek her çevirmene nasip olmaz elbette, diye düşündüm; ormanı saran sır perdesini aralayacak olmanın hazzı ve merakıyla başladım çevirmeye. Sayfalar ilerledikçe karşıma çıkan karakterler ve öyküleri merakımı iyiden iyiye cezbeder oldu. Derken ormanın sıradan bir orman olmadığını, hafiften aralanan sır perdesiyle bambaşka bir âleme çekildiğimi fark ettim. Bir yazarın kusursuz betimlemeleri ve engin hayal gücü sayesinde bu uzun öykü hemen her sayfasında daha gizemli hale geliyordu. Orman, yaşlı ve bir o kadar da alışılmışın dışında, yani gizemli... Onu gizemli kılanın, ne pahasına olursa olsun hiçbir bitkinin öldürülmesine izin vermeyen iyiliksever, muzip, ay ışığında eğlenceler düzenlemeyi, geceler boyu sohbet etmeyi seven ve her şeyin farkında olan asıl sahipleri, orman cinleri olduğunu anladığımda serüven daha yeni başlıyordu. Orman, yaşamın ta kendisiydi; çocuklara kucak açan, oyunlarına katılan, onlarla sohbet eden, yardımlarına koşan asırlık ağaçlarıyla canlı bir orman.

İnsan yaşamında hayal gücünün en etkin olduğu çocukluk evresinde, bir gün ormanın taze toprak ve reçine kokusunu içine çekerek ağaçların arasında koştururken, kuşların şarkılarına eşlik etmenin, rüzgârlarla konuşmanın, ağaçlarla şakalaşmanın ve ormanda yaşayan diğer kanatlı, dört ayaklı, kemirgen ya da sürüngenlerin arasında sonsuz huzur bulan insanlığın masumiyet çağı ne zaman kapanır? İnsan hangi yaşta büyür? Ve bizi büyüten asıl şey nedir? Orman neyin sembolüdür?..

İtalyan edebiyatının ve İtalyancanın babası sayılan büyük ozan Dante

Alighieri'nin *İlahî Komedya*'sı da bir ormanda başlar. Bir komedya, yani ılımlı anlatım türünde okuma yapacağını sanan okur, yazarla birlikte attığı daha ilk adımda kendini karanlık bir ormana sürüklenir. Hayat yolunun tam ortasında kendini karanlık bir ormanda bulduğunu, çünkü doğru yolu kaybettiğini söyler yazar. Sırasıyla üç hayvan, yazarın karşısına çıkarak yolunu keser; adeta geri dönmesini, yaşamına kaldığı yerden devam etmesini istemektedirler. İnsanlığa hükmeden şiddet, hilekârlık ve şehvet gibi günah sayılan bu semboller, güneşin sustuğu, Tanrı'nın lütfundan uzaktaki karanlık ormanın tamamlayıcı unsurlarıdır. Burası günahlar ormanıdır ve bedensel isteklere kapılanlar, Tanrı'nın sesini duyamayacak kadar sağırlaşmıştır burada.

Gerek Dante'nin karanlık ormanı, gerekse Buzzati'nin Yaşlı Orman'ı alegorik unsurlarıyla bize yaşamı anlatır. Buzzati'nin Yaşlı Ormanı'ndaki başkahraman Albay Procolo'nun kötülük uğruna kazdığı kuyuya düşerek karanlıkta geçirdiği gecenin sabahında, sık ağaçların arasından bir umutla güneşi görmek için başını kaldırdığında hissettikleri; karanlık ormanda uzaktan, güneşin aydınlattığı tepeyi gördüğünde, artık geri dönemeyeceğini anlayan Dante'nin hissettiği çaresizlik duygusunu anımsatır. Karanlık aynı karanlıktır; ancak birinde yazar istemeden kendini orada buluverirken, diğerinde yazarın başkahramanı cezasını çekmek üzere kaderine teslim olmuştur.

Dante'nin gözle görülecek bir olayı okuruna kulağıyla duyacağı şekilde anlatması, Buzzati'nin ormanında da aynı biçimde rehberimiz olmadan gezinmemize yardımcı olur: Gündüz geçtiğimiz yolları gece geçerken elimizle koymuş gibi bulmamızı sağlar; kısacası bu ormanda insanın yolunu kaybetmesi olanaksızdır. Her adımda aralanan yeni bir sır perdesi, yaşamın bize her gün sunduğu yenilikleri kabul etmek kadar doğal ve sıradan bir hal alır. Ölümsüz varlıkların, rüzgârın, güneşin, bulutların, kuş seslerinin, hışırtıların, nereden geldiği bilinmeyen zamansız çığlıkların ormanında, onun tarih kadar eski geçmişini keşfetmek, bu uzun öyküde, bir anlamda insanın kendi doğasını keşfe çıkması gibidir.

Yaşamın kendisi kadar gerçek olan gerçeküstü unsurlarla dolu bu uzun öykü, edebi eserlere sevgiyle bağlanan her okurun ruhunda yaşama dair yeni bir pencere açacaktır. Dileğim o pencerenin hiç kapanmaması.

Yelda Gürlek

[1] Aiuti bu yalan yüzünden, daha sonra, üstelik tek başına yaptığı yolculuklarda bile yokuştaki aynı yere geldiğinde, arabayı durdurmak ve kalan iki buçuk kilometrelik yolu yürümek zorunda kaldı. Aksi halde yalan söylediği anlaşılırdı.

[2] Mobilyalar, özellikle de eski etajer bazı şeyleri duymuş olabilirdi. Ancak onları tek tek sorgulamak yararsızdı. Arada bir gıcırdamak dışında kendilerini doğru dürüst ifade edemezlerdi, ayrıca bütün hikâyeyi baştan sona anlatabilmeleri için en azından otuz sene uğraşmaları gerekirdi.

[3] Ayın büyük olduğu bazı gecelerde ormanda eğlenceler düzenlenir. Tam olarak ne zaman olacağını önceden saptamak imkânsızdır; eğlenceyi müjdeleyen hiçbir belirti görülmez. Böyle durumları, havayı farklı kılan birkaç özel şey sayesinde sezmek mümkündür. Pek çok kişi, hatta insanların çoğu bunu hiçbir zaman fark edemez. Diğerleri ise meseleyi anında kavrar. Bu sonradan öğrenilecek bir yetenek değildir. Burada söz konusu olan tamamen duyarlılık meselesidir: Bazıları buna doğuştan sahipken, böyle bir algıya sahip olmayan diğerleri ise bu şanslı gecelerde alabildiğine karanlık ormanın içinde nelerin yaşandığından habersiz, üstelik şüphe bile duymadan, telaşsız bir gece geçirirler.

[4] Akşamüstü 17.00 sularında.

[5] Bu olayın şimdiye kadar üzerinde durulmamışsa da bazı ormanlarda, sık ağaçlık bölgelerde, kırlık alanlarda, çayırlarda ya da bataklıklarda meydana geldiği bilinmektedir. Hayvanlar ve bitkiler, çocukların neşeli oyunlarına katıldıkları zamanlarda görülmemiş bir canlılık sergilerler ve kendilerini ifade etme yetenekleri, karşılıklı bir sohbete dönüşecek kadar katbekat çoğalır. Ne var ki tek bir yetişkinin varlığı bu büyülü, özel atmosferi bozmaya yeter.

[6] Bu noktada bilinmesi gereken bir ayrıntı, tırtılların acı ve öfke taşkınlıkları gibi durumlarda çıkardıkları seslerin, örneğin kuşların sesiyle karşılaştırıldığında, çok daha hafif olduğudur. İnsan kulağı böyle bir sesi algılayamaz.

[7] Matteo aralarında yoktu.